

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

VECÎHÎ
HAYATI, ESERLERİ
ve
DİVANI'NIN TENKİDLİ METNİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Ahmet SEVGİ

HAZIRLAYAN
Gazanfer ASLANTAŞ

KONYA-1994

VECİHİ

Hayatı, Eserleri ve Divanının Tenkidli Metni

iÇİNDEKİLER	Sayfa
ÖNSÖZ	
Metnin Oluşturulmasında İzlenen Yol	1
Vecihî'nin Yaşadığı Döneme Toplu Bakış	3
A- Siyasî Durum	3
B- Edebî Durum	9
Hayatı	14
Eserleri	19
Edebî Kişiliği	21
Kısaltmalar	30
Sonuç	31
Bibliyografya	32
Metin	
A- Kasideler	35
B- Tarihler	66
C- Gazeller	72
D- Ruba'iler	245
E- Kıt'alar	257
F- Muhammes	262
G- Terkib-i Bendler	264
H- Beyitler	273

ÖNSÖZ

Bu çalışmayı yapmaktaki gayemiz XVII. yüzyılın ikinci dereceden şairlerinden olan Vecîhî'nin hayatını, edebî kişiliğini, eserlerinin tanıtımını ve özellikle divanının tenkidli metnini edebiyat alemine sunmaktır.

Vecîhî'nin hayatı ve eserleri hakkında kaynaklarda rastlayabildiğimiz bilgileri derleyip eserleri göz önünde bulundurarak şairin edebî kişiliğini ortaya koymaya çalıştık.

Çalışmamız "Giriş" ve "Metin" olmak üzere iki bölümden müteşekkildir. Giriş bölümünde Vecîhî'nin yaşadığı devrin siyasî, edebî durumunu, hayatını ve edebî kişiliğini ortaya koymaya çalıştık.

İkinci bölümde ise çalışmamızın esas gayesi olan divanın "tenkidli metni" ni oluşturmayı gaye edindik.

Metin tesbitinde hiçbir nüshayı esas almadan karşılaştırmaya tabi tutulan nüshaların herhangi birindeki en uygun kelimeyi seçip metin oluşturma yoluna gittik. Görünüşte hiçbir nüsha esas alınmamakla birlikte müstensih hataları ve bozulmanın en az olduğu, ayrıca hacim olarak en fazla olan Topkapı Sarayı Müzesi nüshasını ön planda tuttuk.

Bu çalışma ile Vecîhî'ye hakkettiği değeri verebildiğimiz iddiasında değiliz. Ancak hiç olmazsa Türk edebiyatı içinde şairin varlığını ve yerini özellikle divanının ışığı altında ortaya koyma yolunda bir adım atabildiysek kendimizi mutlu addedeceğiz.

Çalışmamızın başından itibaren bütün maddî ve manevî yardımlarını esirgemeyen, derin hoşgörü ve engin sabrıyla her

zaman destek veren Sayın Hocam Yrd.Doç.Dr. Ahmet SEVGİ Bey'e
Sayın Prof.Dr. Hüseyin Ayan Bey'e, Sayın Doç.Dr. Gönül Ayan
Hanımefendi'ye ve Sayın Yrd.Doç.Dr. Emine Yeniterzi
Hanımefendi'ye teşekkürlerimi sunmayı zevkli bir görev
bilirim.

Gazanfer ASLANTAŞ

METNİN OLUŞTURULMASINDA İZLENEN YOL

Vecîhî Divanı'nın metnini ortaya koyabilmek için üç nüshadan faydalandık. Bu nüshalar;

1. Topkapı Sarayı Müzesi Revan Kütüphanesi 1152 numarada kayıtlı nüsha. Büyük bir ihtimalle müellif hattı olan bu nüsha 1070'de yazılmıştır.

2. Atıf Efendi Kütüphanesi 2255 numarada kayıtlı nüsha. İstinsah tarihi ve müstensihle ilgili bilgi yoktur.

3. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi T.605'de kayıtlı nüsha. 1095'de Seyyid bin Es-Seyyid Mehmed Kefevi tarafından istinsah edilmiştir.

Bu nüshaları karşılaştırmadaki amacımız müellif nüshasına en yakın nüshayı oluşturabilmektir. Çalışmamızda hiç bir nüsha esas alınmamakla birlikte imla özellikleri bakımından en eski nüshaya bağlı kalmaya çalışılmıştır. Nüshalardan birincisini T, ikincisini A, üçüncüsünü de Ü harfiyle isimlendirdik. Çalışmamızda en hacimli ve müstensih hataları en az olan nüsha esas alınmakla beraber T nüshası çevresinde bir metin oluşturulmuştur. Böyle yapmamızın diğer bir sebebi de T nüshasının şairin ölümüne en yakın tarihte yazılmış olmasıdır.

Her ne kadar metin T nüshası etrafında oluşturulmuşsa da hatalı, ya da bozulmuş -mürekkep lekeleriyle okunamaz hale gelmiş- metinlerde diğer nüshalar dikkate alınarak en uygun kelime ya da nüsha alınmıştır.

Vecîhî'nin yaşadığı dönemin fonetik hususiyetleri, şiir anlayışı da dikkate alınarak üç nüshanın karşılaştırılması

ile ortaya koymaya çalıştığımız bu metin şüphesiz ki kusursuz değildir. Geyemiz bütün imkanları kullanarak en doğruyu oluşturmaya çalışmaktır.

VECİHÎ'NİN YAŞADIĞI DÖNEME TOPLU BAKIŞ

A- Siyasî Durum

Kuruluşundan XVI. yüzyılın sonuna kadar sürekli bir ilerleme ve gelişme gösteren Osmanlı Devleti, bu dönemden itibaren Duraklama devri özellikleri göstermeye başlar. Devletin yükselme hızı kesilir ve devleti ayakta tutan kurumlarda bir çözülme başlar. (1)

XVII. yüzyılda sırayla III. Mehmet (1595-1603) I. Ahmed (1603-1617), I. Mustafa (1617-1618) ikinci kez (1622-1623), IV. Osman (1618-1622), IV. Murad (1628-1640) İbrahim Han (1640-1648) IV. Mehmet (1648-1687), II. Süleyman (1687-1691) II. Ahmed (1691-1695), II. Mustafa (1695-1703) padişahlık yapmışlardır.

Duraklamanın sebepleri üzerinde birçok tarihçi ve düşünür durmuştur. Fakat bunlar, kurumların bozulmasına asıl sebep olan iktisadî ve Siyasî değişiklikleri, Avrupa'daki gelişmeleri pek hesaba katmamışlardır. Kanun ve nizamların, otorite sahibi bir padişahın gelmesiyle düzeleceğine inanmışlardır. (2)

Duraklamanın sebepleri genellikle iki başlık altında toplanmaktadır: Dış sebepler ve iç sebepler.

iç sebeplerden en önemlisi devlet otoritelerinin zayıflamasıdır. XVII. yy. da çocuk denilecek yaşta padişahlar

1. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı Tarihi, Türk Tarih Kurumu Bas., Ankara, 1988, c.3

2. Yaşar Yücel, Ali Sevim, Türkiye Tarihi, Türk Tarih Kurumu Bas. Ankara, 1971

başa geçirilmiştir. Ayrıca padişah olacak şehzâdeler sancaklarda valilik yaparak yetiştirilmezler. "Ekberiyet" sistemi denilen ve I. Ahmet tarafından getirilmiş olan uygulamaya göre hanedanın en yaşlısı padişah olabiliyordu.

Sadrazamlardan birçoğu makamları için gerekli olan dirâyet, liyâkat, tecrübe ve bilgiye sahip değildiler. Bir kimsenin vezir olması için gereken tecrübe ve başarıya bakılmadan rüşvet ve iltimasla önemli devlet makamları dağıtılır olmuştur.

Tavandaki bozulma alt birimlere yayılmakta gecikmedi. Eyaletlerde beylerbeyi ve sancak beylerinin kanunsuz hareketleri görülmeye başlamıştı.

Duraklamanın sebeplerinden birini de askeri teşkilattaki bozulmalar oluşturur. Uzun süren savaşlar ordu ve donanmayı yıpratır. Artan ihtiyaçlar karşısında merkez ordusu olan "Kapıkulu" içine kanununa muhalif olarak asker alınmıştı. Beylerbeyine verilmesi gereken "zeamet" ve "tımâr" saray mensuplarına "kanun-ı kadime" ters olarak verildi (3).

Tımâr düzeni bozulunca devletin maaşlı asker sayısı arttı. Bu durum hazineden sürekli bir nakit çıkışına sebep oldu. Koçi Bey 4. Murad'a sunduğu ünlü risalesinde bu durumu açık açık belirterek maaşlı ordunun artırılmasının zararları üzerinde durur. (4)

3. Nihad Sami Banarlı, Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, Milli Eğitim Bas., İstanbul, 1983, c.2, s.649

4. Zuhuri Danışman, (Haz) Koçi Bey Risalesi, İstanbul, 1972

Ordudan sonra maliyenin bozulması da çöküşü hızlandıran faktörlerden olmuştur. Yukarıda belirtildiği gibi maaşlı asker sayısının artması, her padişah değişiminde verilmesi adet haline gelen "cülus bahşişi"nin giderek yükselmesi sürekli savaşlar ve iç isyanlar hazineyi tamamen boşaltmıştı.

Avrupalıların açık deniz yollarını ve yeni kıtaları bulmaları Osmanlı Devleti maliyesine menfi etkiler yapmıştır. Hint ve Çin mallarının transit geçişinden büyük gelir elde eden Osmanlı Devleti Ümit Burnu Yolu'nun bulunmasıyla bu gelirin önemli bir kısmını kaybetmiştir. Amerika ve Afrika'da bulunan zengin gümüş ve altın madenleri sömürgecilik sistemiyle Avrupa'ya taşınır. Avrupadaki altın ve gümüş miktarı birden artarak Osmanlı "akçe"sinin değerinin düşmesine sebep olmuştur.

Diğer taraftan XVI. yüzyılda Fransızlar'a verilen imtiyazlar da zedelenmiş, gümrük gelirleri azalmıştır.

Osmanlı Devleti'nin duraklama dönemine girmesine maliyenin bozulması kadar ilmiye sınıfının bozulması da etkili olmuştur. Devlet önceki yüzyıllardaki Avrupaya karşı ilmî üstünlüğünü XVII. yy.'da sürdüremedi. Rönesans ve reform hareketleri Avrupa'nın gözünü açmış, ilmî araştırmalar yavaş yavaş hayatın içine girmeye başlamıştır. Osmanlı âlimleri ise rahatlık içine girmiş ve hızla ilmi seviyelerini kaybetmeye başlamışlardır. (5)

5. Mustafa Akdağ, Türkiye'nin iktisadî ve içtimâî Tarihi, İstanbul, 1974, c. 1

ilmiyenin bozulması onların denetiminde olan eğitim, adalet ve şehir yönetimlerine etki yaptı. Kadılar rüşvet almaya, çocuk yaştaki kimseler müderris tayin edilmeye başlandı. Bu durum halk ile devlet arasındaki bağları zedeledi. (6)

Toplumun yapısındaki bozulmalar da devleti olumsuz yönde etkiledi. "Celali isyanları" bozulmanın asıl sebebini teşkil eder. Şehirler, kasaba ve köyler celaliler ve hükümet güçleri arasında sık sık el değiştirmekten büyük zararlara uğramışlardır. Yerleşik hayat, isyanların arttığı yıllarda çekilmez hale gelmişti. Karışıklıklar toplum düzenini alt üst etmiş iktisadi hayat bozulmuştu.

Ayrıca tarım ve hayvancılık büyük zarara uğramış, gelişmemiştir. Bu yüzyıllarda nüfusun aşırı artışı da buna eklenince devletin merkezi topraklarında işsiz, başıboş dolaşan binlerce insan ortaya çıkmıştı. Bunlar Celalî olarak ülkede güvenliği sarsıyordu.

Bütün bunların yanında devletin duraklama dönemine girmesine sebep olan dış sebepler de vardır. Coğrafya keşifleri Rönesans ve Reform hareketleri sonunda Osmanlı Devleti'nin en büyük düşmanı olan Avrupa ülkeleri büyük bir atılım yaparak gelişmeye, güçlenmeye başladılar. Kuzeyde Ruslar devamlı güneye inmek istiyor, açıkdenizlerde ispanyol ve Portekizliler Osmanlı donanmasına saldırıyordu. Dünyanın

6. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilatı, Ankara, 1945

en hareketli toprakları üzerinde ve çok çeşitli milletlerden meydana gelen bir devlet olarak, başında birçok problemleri vardı. Üstelik güçlenen Avrupa ülkeleri XVII. yüzyılda Osmanlı Devleti'ne karşı mücadelelerini hızlandırdılar. Osmanlılar dışarda değişik cephelerde savaşmak zorunda kalmıştı. Bir taraftan doğuda İran; diğer taraftan batıda Avusturya ve Lehistan ile çarpışıyordu.

Ayrıca içeride durum düzeltilmeye çalışılıyordu. Bu gaye ile yapılan ıslahat hareketleri dikkate şayandır. II. Osman (Genç Osman) IV. Murad, Kuyucu Murad Paşa, Tarhuncu Ahmet Paşa ve Köprülü Mehmet Paşa ıslahatlarla devletin eski gücüne ulaşacağını ileri sürüyorlardı. Fakat başarıya ulaşamadılar. Her yeniliğe karşı gelen yeniçerileri ortadan kaldırmak isteyen IV. Osman sonunda hayatından oldu. Osmanlı tarihinde ilk defa bir Veziri azam pazarlık ederek göreve geliyordu. Köprülü Mehmet Paşa; sunacağı tekliflerin ne olursa olsun kabul edilmesi, bütün memurların atanma ve görevden alınmasında tek söz sahibi olması, hakkında bir şikayet olursa araştırılmadan yargılanmaması, vezir-i azamlık görevine kimsenin karışmaması gibi şartları öne sürerek göreve geliyordu. (7)

Yetişmiş elemana acilen ihtiyaç olduğundan bu teklifler kabul edilmişti.

1683 yılındaki II. Viyana kuşatmasında Merzifonlu Kara

7. Mustafa Gülcan, Konya'da içtimâî ve iktisadî Hayat (1675-1676) (Doktora Tezi, basılmamış), S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 1989

Mustafa Paşa Kırım Hanı'nın ihaneti yüzünden başarısız olmuştur. Bu yenilgiden sonra Avrupadan Türkleri atmak için Papa'nın çağrısı ile "Kutsal ittifak" kurulmuştur. 1683'den 1699 senesine kadar 16 yıl süren uzun bir harpten bezgin hale gelmiş Osmanlı Devleti'nin İngiltere ve Flemenk Devletlerinin tavassutlarıyla sulha meyletmesi daha ağır olması muhtemel mülki zararları önlemesi yönünden memnuniyetle karşılanmış ve Osmanlı hükümeti bu iki devlete karşı müteşekkir kalmıştı.(8)

1699 yılında imzalanan Karlofça antlaşması ile bir zamanlar Avrupa'luların yenilmez dediği Kanuni'nin çocukları Avrupa'da bir ric'at devresine giriyordu. (9)

8. İsmail H. Uzunçarşılı, Osmanlı Tarihi, T.T.K Bas., Ankara, 1988, c. 3

9. N. S. Banarlı, Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, Milli Eđt. Bas., İstanbul, 1983, c.2, s.649

B- EDEBÎ DURUM

Her ne kadar Osmanlı Devleti XVII. yy. da Duraklama dönemini yaşıyorsa da ikiyüzbün ordusu ile Viyana kapılarına dayanacak kadar kuvvetli, Hristiyanlığın timsali olan Ayasofya karşısına Türklüğün ve islâmiyetin sembolü olan Sultan Ahmet Cami'ini dikecek kadar zengin ve sanat bakımından görkemliydi. XVI. yy. dan hızını alan bilim ve sanat hareketleri XVII. yy. da eski temposundan pek bir şey kaybetmez.

Bütün dünyanın adından saygıyla bahsettiği Katip Çelebi, Taşköprülü-Zade Kemalettin Efendi, Hezarfen Hüseyin Efendi, yüzyılın yetiştirdiği büyük şahsiyetlerimizdir. Türk musikîsinin en büyük üstadlarından İtrî, Sinan'dan sonra yetişen en büyük mimar Mehmet Ağa asrın yüzaklarıdır.

Türk Edebiyatı da XVII. yy.da eski ihtişamından birşey kaybetmez. "Bir ülkede huzur, ilerleme, kalkınma olursa o ülkedeki bilim ve sanat hareketleri de buna paralel olur" diyen Edebiyat tarihi 17. yy.da yanılır. (1)

Yüzyıl edebiyatının siyasi ve içtimai hayatın tersine bir yönde ilerlemesinin belli başlı nedenlerinden biri, divan edebiyatının içine kapalı bir edebiyat olmasıdır. Yapısı gereği yaşadığı gerçek hayatın dışında, kalıplaşmış bir kavramlar sistemine dayanan divan edebiyatının sosyal

1. N. S. Banarlı, Resimli Türk Tarihi, Milli Eğitim Bas., İstanbul, 1983, c.2, s.649

hayattan etkilenmesi için uzunca bir zaman geçmesi gerekecektir. (2)

Yüzyıl, halk edebiyatının tüm Türk Edebiyatı Tarihi içinde altın çağ olmuştur. Asker ocaklarında, serhadlerde, kalelerde, kahvelerde, saray ve konaklarda, kasaba ve köylerde pek çok saz şairi yetişmiş, usta sanatkarlar çıkmıştır. (3)

Türk saz şairlerinin en büyüğü Karacaoğlan, yeniçeri şairlerden Aşık Ömer (Ö.1707), Gevherî (Ö-1710), Kuloğlu, Kayıkçı Kul Mustafa, Niyazî-i Mısırî (Ö-1693), Sinan Ümmî, (Ö 1664), Hudaî (Ö.1628), yüzyılın önde gelen halk şairleridir.

Güldürücü halk hikayeciliğinin, meddahlığının, karagöz ve orta oyununun çok geliştiği XVII. asırda Leyle ile Mecnun ve Ferhat ile Şirin gibi divan edebiyatı hikayeleri halk arasına yayıldığı gibi, Kerem ile Aslı, Âşık Garip gibi yeni halk hikayeleri de teşekkül etmiştir. (4)

XVII. yüzyılda divan şiiri de büyük bir gelişme gösterir. XVI. yüzyılda Bakî ve Fuzulî'nin zirveye taşıdığı divan edebiyatı XVII. yüzyılda klasik hale gelir. Şairlerimiz kaside ve gazel tarzlarında İran şairlerini geçtiklerini, Türkçenin şiir dili olarak üstünlüğünü kabul etmişlerdir. (5)

2. Doç. Dr. Cem Dilçin, "Divan Şiirinde Gazel", Türk Dili, (Türk Şiiri Özel Sayısı II, Divan Şiiri) c.52, s.415,16,17 Ankara, 1980, s.175

3. Prof. Dr. Faruk K. Timurtaş, Tarih içinde Türk Edebiyatı, Boğaziçi Yay., İstanbul, 1980, s.302

4. a.g.e. s.305

5. a.g.e. s.302

Yüzyılın başında gelen büyük kaside üstadı Nefî için yapılacak tek şey yeni bir üslup aramaktı. Örnek aldığı ve pek beğendiği Şirazlı Urîî'den mübalağa sanatını alarak divan şiirinin hint üslubuna geçişinde öncülük etti. Hint üslubu ile Farsça tamlamaların, hatta belagat açısından kusur sayılan zincirleme tamlamaların hücumu başlamadı. Ve dil görülmemiş biçimde birdenbire ağırlaştı. (6)

XVII. yüzyıl şiirini derinden etkileyen Sebk-i Hindî ekolu İranda Safavîler devrindeki ağır dini baskıdan bunalan ve daha serbestçe yazabilmek için Hindistan'a giden şairlerce ortaya çıkarılmıştır. Hint şiirinin de etkisiyle olgunlaşmış ve İrandan çok Hindistan, Afganistan, Türk edebiyatında kullanılmıştır. (7) Akımın edebiyatımız üzerine müessir olmasında bu üslupla Türkçe şiirler de yazan ve Türk olan Tebrizli Sa'ib (Ö.1677-78) in büyük etkisi olmuştur. (8)

XVII.yüzyıl şairlerimizden Nedim-i Kadîm (Ö.1670) Neşâtî-i Mevlevî (Ö.1675), Vecdî (Ö.1660), Fehîmi Kadîm (Ö.1648), Şehrî (Ö. ?) ve Na'illî-i Kadîm (Ö.1666), Sebk-i Hindî akımının etkisiyle şiirlerine derin ve ince hayaller dünyası açarlar. (9)

-
6. Prof. Dr. Mehmet Çavuşoğlu, "Divan Şiiri" Türk Dili (Türk Şiiri Özel Sayısı II) c.52, s.415,16,17, Ankara 1980, s.15
 7. Doç. Dr. Haluk İpekten, Nâ'illî, Kültür Turizm Bak. Yay., Ankara, 1986, No:679, s.13
 8. Doç. Dr. Hüseyin Ayan, Cevri, Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divanının Tenkidli Metni, Atatürk Üni. Bas., Erzurum 1981, s. 3
 9. a.g.e. s.2

XVII. yüzyılda gazel türünün büyük ustası Şeyhü'l-İslam Yahya Bey (1552-1644) dir.

XVII. yüzyılın başlarında Gani-zade Nâdirî (ö.1626) ve Kaf-zade Faizî (ö.1621) Bakî ile Nef'îyi birbirine bağlamışlardır. (10)

Bu yüzyılın "hamse sahibi" şairi Nev'î-zade Atâyî (1583-1634) mesnevi tarzında büyük şöhret kazanmıştır. Seyyid Şerif Sabrî (ö.1645) yi Nef'î ile Nâ'ilî arasında köprü telakki ederler. Bu yüzyılın sonlarına doğru Nabî (ö.1712) nin "Hikemi Tarz" ı büyük şöhret kazanır. Hint üslubunun tersine Nabî'nin Hikemi Tarzı şiirde düşünceye ağırlık verir. (11)

Yüzyılın diğer divan şairleri Sabit (ö.1712), Cevrî (1595?-1644), Mantıkî (1594-1635), Riyâzî (ö.1644), Guftî (ö.1677), Fâsîh Dede (ö.1699), Râmî (1659-1706) dir.

XVII. yy.da Türk nesri gerek dil, gerek konulardaki çeşitlilik ve gerekse eserlerin fazla oluşu bakımından büyük bir gelişme göstermiştir. (12) Bu asırda tarih, coğrafya ve bilhassa seyahat edebiyatı sahalarında yazılan eserlerin bazıları, Türk edebiyatının milletlerarası şöhret ve itibar kazanmış eserlerindedir. (13)

Nesirde, oldukça sade ve artık klasikleşmiş olan nesir dili devam ederken; sanatkarâne ve süslü, secîli, çeşitli

10. a.g.e. s.3

11. Doç. Dr. Hüseyin Ayan, Cevrî, Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divanının Tenkidli Metni, Ata. Üni. Bas. Erzurum 1981, s.3

12. Prof. Dr. F.K.Timurtas, Tarih içinde Türk Edebiyatı, Boğaziçi Yay., İstanbul 1990, s. 293

13. N.S. Banarlı, Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, c.2, s.679

sanatlarla büsbütün ağırlaştırılan, anlaşılmaz hale getirilen eserler de verilmiştir. (14)

Yalnız bu asrın değil, bütün Türk Edebiyatının en büyük seyahat yazarı Evliya Çelebi (d.1611-Ö?), büyük bilgin ve fikir adamı Kâtip Çelebi (1608-1657); tarih sahasında Nâimâ (1652-1715) Peçevî İbrahim (1574-1650), Koçi Bey (Ö ?); süslü nesirde Nergisî (Ö. 1634), Veysî (1561-1628) yüzyılın nesir yazarlarıdır.

17. yüzyılda tezkirecilik geleneği de devam etmiştir:

Yüzyılın tezkirecileri:

Sâdikî	Mecmâ u'l-Havâs	1607
Riyâzî	Riyâzü's-Şu'ara	1609
Kaf-zâde	Zübdetü'l-Eş'âr	1620
Rıza	Rıza Tezkiresi	1640
Yümnî	Yümnî Tezkiresi	XVII. yüzyıl
Âsım	Zeyl-i Zübdetü'l-Eş'âr	" "
Güftî	Teşrifâtü's-Şu'ara	" " (15)

17. yüzyıl hem Türk Dili hem de Türk Edebiyatı bakımından edebiyat tarihimizin en parlak dönemi olmuştur.

Vecîhî Hasan Çelebi, padişahlarının ve birçok büyük devlet adamlarının şair olduğu böyle bir ortamda yetişmiştir. Onun, ikinci planda kalmasının en önemli sebebi kanaatimizce bu kadar değerli şairin çağdaşı olmasındandır.

14. Prof. Dr. F.K. Timurtaş, Tarih içinde Türk Edebiyatı
s. 393

15. Agâh Sırrı Levend, Türk Edebiyatı Tarihi, TTK. Bas. Ank.,
1988, c.1, s.253

HAYATI

Vecîhî'nin hayatıyla ilgili edebiyat tarihimizde pek bilgi yoktur. Asıl adı Hasan olan şair nerede, hangi tarihte dünyaya gelmiştir? Bununla ilgili olarak tezkirelerde de bilgi verilmemiştir.

Metni oluştururken faydalandığımız nüshalardan birinin sonunda şöyle bir kayda rastladık. "Cûşîş-ı emvâc-ı şevk ü hâlât ile deryâ-yı fikretten zâhir olan le'âlî-i manzûmı ziver-i gûş-ı i' tibar olmak mülâhazasıyla cem' ü tertîbe mübâşeret olunup biñ yetmiş senesi evâylindeki'aded-i sinn-i nâzım-ı fakîr daî vâşıl-ı ser-hadd-i erbâ'ın olmuş idi." (1)

Büyük bir ihtimalle müellif hattı olan bu nüshanın yukarıdaki ifadesinden anlaşılacağı üzere 1070 tarihinde Nâzım'ın 40 yaşında olduğunu ifade ediyor. 1070 tarihinden 40 yıl geriye gidersek şairin doğum tarihi için 1030 (M. 1624) dur diyebiliriz. Bu tarih Yeni Türk Ansiklopedisinde de verilmektedir. (2)

Şairin memleketi ile ilgili bilgiler kaynaklarda farklıdır. Vakâyi'ü'l-Fudalâ'da; "Vecîhî istanbuli Hasan Efendi'dür" (3) denilmektedir.

Sicill-i Osmânî'de; "Vecîhî Hasan Efendi istanbuli'dür" (4) ifadeleri yer almıştır. Ayrıca Safâyî ve Güftî'de

-
1. Vecîhî Hasan Çelebi, Divan (Yazma: TSK, Rev 1152) v.136b
 2. Yeni Türk Ansiklopedisi, "Vecîhî" mat. Ötüken yay. istanbul. 1985 c.12, s.4607
 3. Şeyhî Mehmet Efendi, Şakâ-ik-ı Nu'maniye ve Zeyilleri Vekâyiü'l-Fudalâ, (Haz.Doç.Dr.Abdülkadir Özcan) Çağrı Yay. ist.1986, c.2, s.714
 4. Mehmet Süreyyâ, Sicill-i Osmânî, c.4, s.603

tezkirelerinde şairin İstanbul'lu olduğunu yazarlar.

Osmanlı Müellifleri'nde ise; "Mevlidi Bahçesaray ili ise de neş'eti İstanbul'dadır." (5) denilmektedir.

Ayrıca şair Feth-i Bağdat adlı eserinin mukaddimesinde IV. Murad zamanında İstanbul'a hicret ettiğini ve Bağdat seferi esnasında kaymakam olan Mustafa Paşa'nın vefatına kadar mühürdarlığında bulunarak bu müddet zarfında geçen olayları yazdığını anlatmaktadır. (6)

Kaynaklardan anlaşıldığına göre Vecîhî, aslen Kırım-Bahçesaray'dandır.* 1624'den sonraki bir tarihte İstanbul'a gelmiştir. İstanbul'a göç etmesiyle ilgili kendi tarihinin mukaddimesi dışındaki kaynaklarda herhangi bir bilgi yoktur. Mukaddimedede daha sonra sadrazamlığa getirilen Kemankeş Kara Mustafa Paşa'nın Kapdan-ı Deryalığı sırasında İstanbul'a geldiği yazılıdır.**

Vecîhî'nin ailesi ile ilgili bilgilerimizde oldukça kısıtlıdır. Babasının adı Abdullah Arif er-Rûmî'dir. (7)

Vecîhî Hasan Çelebi 1638 de sadrazam olan Kara Mustafa Paşa'nın himayesine girdi ve paşanın Sultan İbrahim tarafından idam edilmesine kadar (1644) altı yıl süreyle onun mühürdarı

5. Mehmet Tâhir, Osmanlı Müellifleri, c.3, s.159

6. Vecîhî Hasan Çelebi, Târih-i Feth-i Bağdâd, (Yazma: TSK., Rev. 1152) V. 16

* Vecîhî'nin Kırımlı olduğunun bir işaretide yazdığı tarih kitabına Târih-i Kırımî denmesi gösterilebilir.

** Kemankeş Kara Mustafa Paşa 1638 tarihinde sadrazam olduğuna göre şairin İstanbul'a gelişi bu tarihten öncedir.

7. Yeni Türk Ansiklopedisi, "Vecîhî" mad., Ötüken Yay., ist. 1985, c.12, s.4607

oldu. Divanında kendisi için bir medhiye *** yazan şair, Kemankes Kara Mustafa Paşa'nın altı yıllık döneminde oldukça rahat etmiş, kendisini isbatlama imkanı bulmuştur. Çünkü Paşa'nın idamından sonra Vecîhî Divan-ı Hümayun katibi oldu. Kendisine bir tarih kitabı yazmayı sağlayacak olan bu görev öldüğü tarihe kadar devam etti.

Hasan Çelebi'nin öğrenimi ile ilgili bilgilerimizde yeterli değildir. Ancak O'nun Kemankes Mustafa Paşa'nın mühürdarlığını yapmış olması, ayrıca Divan-ı Hümāyun katipliğine getirilmesi iyi bir öğrenim yapmış olduğunu göstermektedir. Divanı incelendiğinde görülecektir ki başta tasavvuf olmak üzere bütün dinî ilimlerle yakından ilgilenmiştir.

Vecîhî'nin ölüm tarihiyle ilgili bilgiler de yine kaynaklarda farklıdır. Şairin ölümü ile ilgili olarak Şeyh Nazmî (Ö. 1700) nin düşmüş olduğu tarih hemen hemen şairle ilgili bütün kaynaklarda vardır. Nazmî'nin

"Ola makām Vecîhî'ye Cennet-i Firdevs" mısra'ı bazı kaynaklarda 1071, bazı kaynaklarda ise 1081 olarak hesaplanmıştır.

Vakāyi'ü'l-Fudala (8) şairin ölüm tarihini 1071 olarak verir. Yine Sicill-i Osmani de (9) ve Safayi tezkiresinde ölüm tarihi 1071**** olarak gösterilmektedir.

*** Bkz. Metin kasideler bölümü

**** Vecîhî istanbūlî Hasan Efendidür. Divan-ı Hümayun katiplerinden iken bin yitmiş bir tarihinde fevt oldu.

8. Şeyhî Mehmet Efendi, Vakāyi'ü'l-Fudalā (Haz. Doç. Dr. Abdülkadir Özcan) Çağrı Yayınları, ist.1989, c.2, s.714

9. Mehmed Süreyyā Sicill-i Osmānî, c.4, s.693

Mehmed Tahir'in Osmanlı müellifleri (10) ve ismail Beliğ'in *Muhbetü'l-Âsâr*'ında (11) ise aynı tarih mısra'ına dayanarak 1081'de vefat ettiği yazılıdır. Osmanlı Müellifleri'nde; "Ola makâm Vecîhî'ye Cennet-i Firdevs mısra'ının nâtik olduğu 1081'de dersââdetde vefât eyledi" denilmektedir. Eserinde kendisinden övgü ile bahseden Güftî ise şairin ölüm tarihi ile ilgili herhangi bir bilgi vermemiştir. (12)

Şeyh Nazmî'nin şairin ölümü için yazdığı tarih mısra'ı :

اول مقام و جیسی رحمت خودی

Mısra'ın sayı değerleri:

ola	: 38
makam	: 199
Vecîhîye	: 49
Cennet	: 453
Firdevs	: 350

1071 rakamını karşılamaktadır. Divanındaki tarihler arasında 1071'den sonraki bir olaya tarih düşülmemiştir. *

-
10. Mehmet Tahir, Osmanlı Müellifleri, c.3, s.159
 11. ismail Beliğ, *Muhbet'ül-Âsâr Li-Zeyli Zübdeti'l-Eş'ar* (Haz. Abdülkerim Abdülkadiroğlu) Ankara 1985, s.662
 12. Güftî, Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği, Tezkireciliği ile Divanı, Zafernamesi ve Teşrifâtü's-Şu'arâsının Tenkidli Metni (Haz. Kaşif Yılmaz, Doktora Tezi, Basılmamış) Erzurum 1983, s. 490

** Bkz. Metin, tarihler bölümü

Şairin tarih kitabı ise 1637-1660 yılları arasındaki olayları anlattığına göre kanaatimizce Vecîhî'nin ölüm tarihi 1071 H. (1660 M.) dir.

Osmanlı Müellifleri ve Nuhbetü'l-Âsâr'da ölüm tarihinin 1081 olarak hesaplanması yanlıştır.

Özetlemek gerekirse Vecîhî Hasan Çelebi 1620 senesinde Kırım'ın Bahçesaray ilinde doğmuş, 1624'den sonraki bir tarihte İstanbul'a gelmiş, önce Kemankeş Kara Mustafa Paşa'nın mühürdarlığını yapmış, onun ölümünden sonra da Divan-ı Hümayun katipliğine getirilmiştir. Ölünceye kadar da bu görevde kalmıştır.

1660 tarihinde ölen şair Edirne Kapı Mezarlığına (13) gömülmüştür.

13. Şeyhî Mehmed Efendi, Vakayi'ul-Fudalâ (Haz.Doç.Dr. Abdülkadir Özcan) Çağrı Yayınları, İst. 1989, c.2, s.714

ESERLERİ

1- Tārîh-i Feth-i Bağdād: Yazarı tarafından kitaba özel bir ad konmamıştır. Tevārîh-i Âl-i Osmān (1) Tārîh-i Vecîhî, Tārîh-i Kırımî (2) gibi adlarla anılan eser H. 1047-1072 (M. 1637-1660) yılları arasındaki olayları özet olarak anlatmaktadır.

IV. Murad'ın son iki yılı, Sultan İbrahim devri ve Sultan IV. Mehmed devrinin ilk 13 yılını kapsamaktadır.

Yazarın kitabına özel olarak bir ad vermemesinin sebebi kitabın yarım kalmasından olabilir. 1660 tarihi aynı zamanda Vecîhî'nin ölüm tarihidir.

Vecîhî Hasan Çelebi, bulunduğu mevki bakımından başka kaynaklarda bulunmayan bilgileri eserinde orijinal bir şekilde verir. Siyasî ve askerî olayların yanında devrin diğer tarihçileri gibi -Nāimā, Koçi Bey, Rāşit Efendi ...- devrin içtimāî hayatını aksettiren gözlem ve tenkitlerini yazmıştır. Bozulmalara temel sebep olarak "Kānun-ı Kadîm-i Osmānî" den sapmaları gösterir. (3)

Osmanlı tarihi ile ilgili olarak temel kaynaklar arasında gösterilen eser, yazıldıktan 14 yıl sonra İtalyanca'ya tercüme edilmiştir. (4)

-
1. Yeni Türk Ansiklopedisi, "Vecîhî" mad., Ötüken Yay., İstanbul 1985, c.12, s.4607
 2. Şeyh Mehmed Efendi, Şakā-ik-ı Nu'maniye ve Zeyilleri Vakayî'ü'l-Fudalā, (Haz. Doç.Dr. Abdülkadir Özcan), Çağrı Yay., İstanbul 1986, c.2, s. 714
 3. Yeni Türk Ansiklopedisi, "Vecîhî" mad., Ötüken Yay., İstanbul 1985, c.12, s.4607
 4. a.g.e.

incelememize esas olan nüsha Topkapı Sarayı Müzesi Revan Kütüphanesi 1152 nolu mecmuanın 1b-91a sayfalarındadır. Osmanlı Müellifleri'nde; "birer nüshası Hāmidiye, Nur-ı Osmaniye, Köprülü Kütüphanelerinde vardır" (5) denilmektedir.

Vecîhî'nin tarihi basılmamıştır.

2- Divan : Vecîhî'nin divanında Türkçe'nin dışında başka bir dille yazılmış şiir yoktur. Çalışmamızda ortaya koymağa çalıştığımız eserde; 8 kaside, 224 gazel, 1 muhammes, 2 terkib-i bend, 7 tarih, 22 rübaî, 8 kıt'a, 22 matla', 20 müfred vardır. Vecîhî divanında yaklaşık olarak 2100 beyit bulunmaktadır.

Edebî kişiliği üzerinde durulurken divanı hakkında geniş bilgi verileceğinden burada ayrıntıya girmeyi gerekli görmedik.

5. Bursalı Mehmed Tâhir, Osmanlı Müellifleri, c.3, s.159

EDEBİ KİŞİLİĞİ

A- Şiirlerinin Muhtevası, Kullandığı Nazım Şekilleri :

Vecîhî'nin hayatıyla ilgili bilgilerin az olması yanında onun sanatıyla ilgili bilgiler de kaynaklarda oldukça azdır. Güftî, Teşrifâtü's-Şu'ara'sında Vecîhî'den övgüyle bahseder :

.....

Nüktede hayli verzîşi vardır

Semt-i eş'ara gūşişi vardır

Bed degildür hayâl-i ğarrāsı

Nev-zemîndür hutût-ı imlâsı

.....

Hâtem-i nükte hoş-kalem şâ'ir

Nev-zuhūr-ı kabîletü'l-âmir (1)

Vecîhî'nin sanatı ve edebî şahsiyetini Divanı'ndan elde ettiğimiz bilgilerle ortaya koymaya çalışacağız.

Vecîhî, Divan Edebiyatının birçok nazım şekliyle şiirler yazmıştır. Divanı'nın başında 8 kaside vardır. Hemen dikkat çeken nokta ise, kasidelerinde tevhîd ve münâcâatın olmamasıdır. Divanındaki ilk kaside na'attır. Ayrıca O, devrin padişahlarına da medhiyeler yazmamıştır. Sadrazam Ahmed Paşa için 2 kaside, Köprülü Mehmed Paşa için 1 kaside, Şeyhü'l-islâm Bahâyî Efendi için 1 kaside, ahbabdan birinin

1. Güftî, Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği, Tezkireciliği ile Divanı, Zafer-Namesi ve Teşrifâtü's-Şu'ara'sının Tenkidli Metni, (Haz. Kaşif Yılmaz, Doktora Tezi, Basılmamış), Erzurum 1983, s.490

kasrı için bir kaside, Edirne için 1 kaside ve bir de Nev-rûziye bulunmaktadır.

Divanında kasidelerin az olması -özellikle devlet büyükleri için yazdığı medhiyeler- Onun bir bakıma mevki ve makam peşinde koşmadığını, hayatını rahat bir şekilde geçirdiğini düşündürebilir.

Vecihi kasidelerinde devrin büyük kaside şairi Nef'î'yi örnek almıştır. Hatta kendisini Nef'î ile aynı tutar.

"Eylemez tûtî-i endîşem şeker-hâyî-i medh

Gerçi bu vâdide Nef'î hem-zebânumdur benüm"

(Gazeller, 135-5)

beytiyle bunu açıkça ifade eder. Nitekim Vezir-i 'Azâm Köprülü Mehmed Paşa için yazdığı medhiyede;

"O denlü mülki ma'mûr itmede böyle kalursa ger

Bulunmaz genc-pinhân itmege bir künc-i vîrânı"

(Kasideler, 4-32)

ifadeleriyle Köprülü Mehmed Paşa'yı göklere çıkarmaktadır.

Vezir-i 'Azâm Ahmed Paşa için;

"Cenâb-ı âşaf-ı devr-i zamân pâdişeh-i kevkeb

Sezâdur tîğ-ı hurşîd ile çerh olsa silah-dârı"

(Kasideler, 2-8)

"Ne dem kim intikâm-ı haşma kahrı olsa âmâde

Kâza-yı gerdün bî-rahm ile olurdu taraf-dârı"

(Kasideler, 2-21)

"Nâr-ı kahrı hânümân-süz-ı 'adû-yı memleket

Nûr-ı râyı rüşenâyı-bağş-ı çeşm-i ahterân"

(Kasideler, 3-7)

Yukarıdaki örneklerden de açıkça görüldüğü gibi hem ses hem de muhteva olarak şair, Nef'î'yi taklid etmiştir.

Vecîhî, dostlarından birinin kasrı için yazdığı kasidesinde;

.....

"Nedür ol nakş-ı reng-â-reng ü zibâ
Temâşâsı komaz dillerde hiç ğam"

(Kasideler, 7-2)

"Budur zannum ki böyle 'işret-âbâd
Düşünde görmemişdür Hüsrev ü Cem"

(Kasideler, 7-5)

veya Nev-ruziyesindeki;

"Zevk-i ma'cun eylesün tiryâkiyân nev-rûzdur
Hem-dem olsun câmla şahbâ-keşân nev-rûzdur"

(Kasideler, 8-1)

"Vaqt-i 'işretdür iki dest-i mey-i gül-günla
Bezmi teşrîf eylesün pîr-i muġân nev-rûzdur"

(Kasideler, 8-6)

beyitleri en açık ifadesiyle XVIII. yy.ın büyük şairi Nedim'in habercisi gibidir.

Vecîhî'nin en başarılı olduğu tarz şüphesiz ki gazeldir. Divanının büyük bir yekününü oluşturan gazelerde Na'îlî'nin açıkça te'siri görülmektedir. Şairin Na'îlî -dolayısıyla Sebki Hindî- den etkilenmesi şiirlerini anlaşılması zor bir hale sokmuştur.

Vecîhî'nin divanında 224 gazel vardır. Gazellerinde

divan şiirinin ortak mazmunlarının hepsine yer vermiştir. Aşık sürekli sevgilinin derdi ile cefâ ve cevr içindedir. Vücudundaki yaralar tenini gül bahçesine çevirmiştir. Şair sevgili için bülbül gibi sürekli inlemektedir. Sevgili ağyâra meyletmekte, onunla gezip tozmaktadır. Şair için kendisini meyhane köşesine atmaktan başka çare kalmamıştır. Fakat bu sefer de zâhid hor görmektedir. Âşık, içi ayrı dışı ayrı olan zahide karşı rind olacaktır.

"Baña ta'lim itme ey bî-derd resm-i nâleyi
Andelibe kimse üstâd olamaz feryâdda"

(Gazeller, 198-2)

beytiyle bülbüllere feryâd öğretecek;

"Sirişküm itmede tūfan-ı Nūh'a istihzâ
Belâ-yı aşkuñ ile mâcerâ bilinmedi mi"

(Gazeller, 221-3)

beytiyle gözyaşlarının Nūh'un tufanını geçtiğini söyleyecek;

"Uyutmam şubh olunca'alemi feryâd ü nâlemle
Ki tâ hâbında da seyr itmesünler diyü dil-dârı"

(Kıt'alar, 9)

mısralarıyla sevgilisini başkalarının rüyada bile görmesine tahammül edemeyecektir.

Vecîhî Hasan Çelebi divan edebiyatında o güne kadar hiç kullanılmayan bir mazmunu;

"Görenler kaşd-ı haşma tîr-i zer-peykân zann ider
Fürüzân eyledükçe âteş-i dil her ser-i müyü"

(Gazeller, 216-4)

sarı saç mazmununu dile getirecektir.

"Nerd-i maḥabbet oyununda itmedün ġalat
Amma Vecîhî neyleyeyüm zār gelmedi"

(Gazeller, 222-5)

mısralarıyla tüm şark milletlerinde çok oynanan tavla oyunundan şiirinde bahsetmiştir.

Asrın sonunda hikmetli şiiriyle büyük şöhret yapan Nâbî'nin hikmetli beyitlerinin ilk parıltılarını Vecîhî divanında görmekteyiz.

"Maḳāmında bulunmaz zîr ü bām nâkışla kāmîl bir
Şikeste olsun başında'âlemin bu ise kânunı"

(Gazeller, 217-4)

"Belî derd ehlinün ma'lûm olur ḥâli kelāmından"

(Gazeller, 164-5)

"Bulur mı tîre-diller behre envâr-ı hidâyetden
Olur çün dîde-i ḥuffâş elbette ziyâ-düşmen"

(Gazeller, 170-5)

Vecîhî'nin gazellerinde dini konular da önemli bir yer tutmaktadır. Başta Hz. Peygamber olmak üzere, Hz. Âdem, Hz. Nûh, Hz. Mûsâ, Hz. İsâ, Hz. İbrâhim, Hz. İsmâîl, Hz. Yakûb, Hz. Yûsuf gibi peygamber isimlerinin yanında Cennet, Cehennem, Firdevs, Adn, Rıdvân, Hürî, Melek, Tübâ, Sidretü'l-Müntehâ, Burak, Kıyamet, Maḥşer ... dini isimler kullanılmıştır.

Yine tasavvufla ilgili olarak şeyh, tekke, dergâh, mürid, derviş, nefis, sâlik, meyhâne, şarap, ilahî aşk ... gibi mazmunlara gazellerinde sıkça rastlamak mümkündür.

Vecîhî'nin gazellerinde dikkati çeken en önemli özelliklerden biri de kendisini oldukça fazla övmesidir:

"Nazm-ı Vecîhî cevher-i ma'nâ-yı pākile
Mânend-i şî'r-i Urfî-i Şirâz-ı dil-pesend"

(Gazeller, 17-5)

"Gerçi bu vâdide Nef'î hem-zebânumdur benüm"

(Gazeller, 135-9)

"Rûsûm-ı işvesin nakş eyledüm ben şafha-i dilde
Vecîhî baña taklid edemez Behzâd müşkildür"

(Gazeller, 19-5)

Şair bazan Urfî-i Şirâzî bazan Nef'î, bazan da Behzâd'la boy ölçüşmektedir.

"Oldı maqbûl-ı dil-i müşkül-pesend-i şâ'irân
Ey Vecîhî şî'rimün nev-zemînin gördiler"

(Gazeller, 38-6)

veya

"Vecîhî'den bu tarz-ı tâze tarh-ı hâlet-efzâyı
Görünce şâ'irân-ı Rûm vâdisin pesend itmiş"

(Gazeller, 101-7)

"Hükmi şâh-ı aşkdur gūyâ Vecîhî'nün müdâm
Gūş-ı ta'zîm ile nazm-ı dil-sitâni diñlenür"

(Gazeller, 43-5)

Vecîhî hemen hemen bütün gazellerini makta' beyitlerinde şiirini ve şairliğini övmektedir.

Vecîhî'nin divanında ayrıca 1 muhammes, 2 terkib-i bend 7 tarih, 22 rûbai, 8 kıt'a, 22 matla ve 20 müfred vardır.

Gazellerinin dışında ve diğer şiirlerinde de klasik

konulara yer veren şair, gazel türü dışındaki şiirlere pek heves etmemiş divanında oldukça kısıtlı tutmuştur.

B- Dil, Vezin, Kafiye, Edebi Sanatlar :

Vecîhî'nin dili anlaşılması zor, anlamak için özel gayret isteyen bir yapıya sahiptir. Daha önce belirttiğimiz gibi "Sebk-i Hindî" ekolü ve XVII. asırda kullanılan dilin oldukça ağırlaşması şairin dil anlayışında etkili olmuştur. Özellikle "Sebk-i Hindî" nin tesiri onun şiirlerinde bol bol zincirleme tamlamalar kullanmasına sebep olmuştur.

"Ser-tā-be- pā-yı dāğ-ı dem-ālūd-ı'aşkla"

(Gazeller, 18-5)

"Bād-ı firāk-ı hırmen-i ömrüm tebāh ider"

(Gazeller, 32-3)

"O mihr-i āsumān-ı hüsni görsem bezm-i'ışretde"

(Gazeller, 34-5)

"Perişāni-i gīsū-yı'anber-efsāne ruhsatdur"

(Gazeller, 35-3)

"Hār-āşinā-yı naḥl-i gül gül-şen-i firāğ"

(Gazeller, 42-5)

Örnekleri çoğaltmak mümkündür. Zaten şair;

"Gayruñ suhanın şi'rüme nisbetle Vecîhî

Pek dikkat iderlerse yine sâde bulurlar"

(Gazeller, 69-5)

beytiyle dilinin ağır olduğunu açık açık ifade etmektedir.

Vecîhî edebî sanatlardan bir çoğunu kullanmıştır. Özellikle teşbih, tenasüb, mübalağa, istiare, hüsnü talil ve telmih sanatına onun şiirlerinde sıkça rastlanır.

"Dil 'aşk ile Mecnūn O perī hūsnle Leylā
Meshūr-ı cihān olmadayüz dil-berimüzle"

(Gazeller, 190-2)

"Gözünden bir nefes gitmez hayāl-i bāde-i rengin
Gören şanur kızarmış ağlamakdan çeşm-i pür-hūnı"

(Gazeller, 217-2)

"Şabā cūnbüşde cūlar cūşda ezherān şükufte
'Adil-i eşk-ü dūd-ı āh ü dāğ-ı lāle ğun mıdur"

(Gazeller, 56-2)

"Dīde her dem dökmede hūn-ābe-i eşki meger
Şişe-i dil seng-i cevr ile şikest olmuş yine"

(Gazeller, 187-4)

"Sirişküm itmede tūfān-ı Nūh'a istihzā
Belā-yı 'aşkuñ ile mācerā bilinmedi mi"

(Gazeller, 221-3)

"Şalınsa ol nihāl bāğ-ı hūsnūñ kadd-ı bālāsı
Yüzūñ pāyine cū-veş sürmedür halkın temennāsı"

(Gazeller, 218-1)

Edebî sanatlarla ilgili beyitleri de artırmak mümkündür.

Vecîhî aruz ölçüsünü hemen hemen bütün şekillerini kullanmıştır. Ama en fazla 4 x Mefā'ılün kalıbıyla şiirler yazmıştır. Rübailerinde genellikle her mısra için ayrı vezin kullanmıştır.

Divanında Farsça redifler çoğunluktadır. Bazan kafiyelerde Türkçe, Arapça ve Farsça kelimeleri birlikte kullanmıştır.

Kullandığı redifler :

ibtidā	müheyā	-āsā	ilkā
ṭaleb	hep	‘aceb	seyr et
ḥarābāt	baḥt	baḥṣ	hic
güc	ferah	şuh	pesend
olur	müşkildür	olduk ter	şerm olur
itdiler	-dür	vaktidür	eyler
bülbüller	ider	ḥançer	ruḥşatdur
v.s.			

Yukarıdaki örneklerden de anlaşılacağı üzere redif olarak kullandığı kelimelerin çoğu Farsça'dır.

Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz ki Vecḥî Hasan Çelebi XVII. yy. divan şiirinin bütün dil ve klasik unsurlarından faydalanmıştır.

KISALTMALAR

A.	: Âtîf Efendi Kütüphanesi nüshası
a.g.e.	: adı geçen eser
bkz.	: bakınız
Böl.	: bölümü
c.	: cilt
Ef.	: Efendi
Haz.	: hazırlayan
ist. Üniv.	: istanbul Üniversitesi
Ktp.	: kütüphane
Mat.	: matbaa
No	: numara
s.	: sayfa
T.	: Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi nüshası
Ü.	: istanbul Üniversitesi Kütüphanesi nüshası
Ünv.	: üniversite
v.	: varak
Yay.	: yayını

Transkripsiyon alfabesi .

ا (آ)	a, ā	س	s
ا (إ)	a, e, i, i, u, ū	ش	ʃ
ب	b	ص	ʒ
پ	p	ض	d, z
ت	t	ط	t
ث	s	ظ	z
ج	c	ع	c
ح	ç	غ	g
خ	h	ف	f
د	d	ق	k
ذ	z	ك	k, g
ر	r	ك	ñ
ز	z	ل	l
ز	j	م	m
		ن	n
		و	v, (o, õ, u, ū, ũ)
		ه	h (a, e)
		ی	y (ı, i, İ)

SONUÇ

Bu çalışmamızla Vecîhî Hasan Çelebi'nin hayatını, edebî kişiliğini, eserlerini ve divanı'nın tenkidli metni'ni ortaya koymaya çalıştık.

1624 yılında Kırım'ın Bahçesaray ilinde doğan şair daha sonraki bir tarihte İstanbul'a gelmiştir. Kemankes Kara Mustafa Paşa'nın ölümüne kadar O'nun mühürdarlığını yapmış, Paşa'nın idamı üzerine "Divan-ı Hümayun" katipliğine getirilmiştir. Hasan Çelebi ölüm tarihi olan 1660 yılına kadar bu görevde kalmıştır.

Vecîhî'nin divanı dışında Tarih-i Feth-i Bağdād adlı bir de tarih kitabı vardır. Bulunduğu görev dolayısıyla başka kaynaklarda bulunmayan bilgiler içeren bu eser Osmanlı Tarihi ile ilgili ana kaynaklar arasında gösterildiği gibi italyanca'ya da çevrilmiştir.

Klasik Edebiyatın bütün mazmunlarından faydalanan Vecîhî Hasan Çelebi'nin divanında Türkçe'nin dışında başka bir dille yazılmış bir şiir yoktur.

Naîlî'yi örnek alan Vecîhî "Sebk-i Hindî" ekolünün etkisiyle ağır bir dil kullanmıştır. 2100 beyit civarındaki divanında gazel türünün dışındaki şiirler oldukça azdır. Devrin padişahlarına kaside yazmayan Vecîhî bir bakıma kasidelerdeki ustalığıyla 18. yy.'ın büyük şairi Nedim'in habercisi olmuştur. Yine "Hikemi Tarz" daki başarısı yy.'ın sonunda yetişen Nâbî için bir zemin oluşturmuştur.

Vecîhî'nin 17. yy. gibi sanat ve edebiyatın zirveye çıktığı bir dönemde yaşamış olması kanaatimizce ikinci planda kalmasının en önemli nedeni olmuştur.

BİBLİYOGRAFYA

1. AKDAG, Mustafa, Türkiye'nin iktisadî ve içtimâî Tarihi, c.1, istanbul 1974
2. AYAN, Hüsaeyin, Doç. Dr., Cevrî, Hayatı, edebî Kişiliği, Eserleri ve Divanının Tenkidli Metni, Erzurum 1981
3. BANARLI, Nihat Sami, Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, c.2, istanbul, 1971
4. BELİG, Nuhbetü'l-Âsâr Li-zeyli Zübdetü'l-Eş'âr, (Haz.Doç.Dr. Abdülkerim Abdülkadiroğlu), Ankara 1985
5. ÇAVUŞOĞLU, Mehmet, Prof. Dr. "Divan Şiiri" Türk Dili (Türk Şiiri Özel sayısı II, Divan Şiiri), c.52 S.415-416-417, Ankara 1986, s.1-77
6. DANIŞMAN, Zuhuri, (Yay.) Koçi Bey Risalesi, istanbul 1972
7. DİLÇİN, Cem, Doç. Dr. "Divan Şiirinde Gazel", Türk Dili (Türk Şiiri Özel Sayısı II, Divan Şiiri) c.52 S. 415-416-417, Ankara 1986, s. 178-247
8. ERGİN, Muharrem, Prof. Dr., Türk Dil Bilgisi, istanbul 1983
9. GÜFTÎ, Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği, Tezkireciliği ile Divanı, Zafer-Nâmesi ve Teşrifâtü's-Şu'arâ'sının Tenkidli Metni, (Haz. Kaşif Yılmaz, Doktora Tezi, Basılmamış) Erzurum 1983
10. İPEKTEN, Haluk, Doç. Dr., Na'îlî, Ankara 1986
11. İPEKTEN, Haluk, (M.isen, R.Toparlı, N.Okçu, T.Karabey), Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı isimler Sözlüğü, Ankara 1988
12. KUTLU, Şemseddin, Divan Edebiyatı Antolojisi, istanbul 1983
13. LEVEND, Agah Sırrı, Divan Edebiyatı, Kelimeler ve Remizler, Mazmunlar ve Mefhumlar, istanbul 1984
14. LEVEND, Agah Sırrı, Türk Edebiyatı Tarihi, c.1, Ankara 1988
15. MEHMED SÜREYYA, Sicill-i Osmâni, c.IV (Konya Yusuf Ağa Kütüphanesi, No:2694)

16. MEHMED TÂHİR, Osmanlı Müellifleri, c.III, Matbaa-yı Âmire
istanbul 1342
17. PALA, İskender, Dr., Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü,
c.I-II, Ankara 1980
18. SAFAYI, Tezkiretü's-Şu'arâ, c.II, (Ankara Milli Ktb.
No:413)
19. SEYREK-ZÂDE, Mehmed Asım, Hayatı ve Zeyl-i Zübdetü'l-Eşâr
Adlı Eseri (Haz. Ali Osman Coşkun, Yüksek Lisans
Tezi, Basılmamış), Ankara 1985
20. ŞEYH MEHMED EFENDİ, Vakâyi 'ü'l-Fudalâ, (Haz. Doç. Dr.
Abdülkadir Özcan), c.II, İstanbul 1989
21. TÂHİRÜ'L-MEVLEVÎ, Edebiyat Lugatı, İstanbul 1973
22. TİMURTAŞ, Faruk Kadri, Prof. Dr., Tarih içinde Türk
Edebiyatı, İstanbul 1990
23. ULUDAĞ, Süleyman, Dr., Tasavvuf Terimleri Sözlüğü,
İstanbul 1991
24. UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, Osmanlı Devleti'nin İlmîye
Teşkilatı, Ankara 1985
25. UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, Osmanlı Tarihi, c.III,
Ankara 1988
26. VECÎHÎ HASAN ÇELEBİ, Feth-i Bağdâd, (Yazma, TSK.,
Rev. 1152)
27. YENİ TÜRK ANSİKLOPEDİSİ, c.XII, Ötüken Yay. İstanbul 1985
28. YÜCEL, Yaşar, Ali Sevim, Türkiye Tarihi, c.III,
Ankara 1971

M E T İ N

KASİDELER

-1-

DER-NA' T-i NEBİ 'ALEYHI 'S-SELÂM

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1. Şabâ gül-geşt-i gül-şende idüp evzâ'-ı mestâne
Tokundı şâhidân-ı nev-res-i şehr-i gül-istâne
2. Semâ kadr eyledi feyz-i bahârı ferş-i gül-zârı
Olup nergisler encüm beñzedi gül mihr-i rahşâne
3. Görinüp micmer-i pür-âteş-âsâ cā-be-cā lāle
Yayıldı dūd-ves şünbül ser-ā-pā şahn-ı bostane
4. Fūrüzân itmede her demde şem'-i nergis-i bāğı
Ahāli-i çemen mâ'il olup seyr-i çerāgâne
5. 'Arus-ı gonçeden dest-i şabâ oldukça burkâ-keş
Olur âteş-fūrüz reşk ü gayret-i 'andelibâne
6. İder gūş-ı mezākı gevher-i nağmeyle pür-ziver
Meger hāşiyet-i şādī virilmüş şavt-ı mürgâne
7. Çeküp deryā-yı cūda zevrâkın'azm-i kenār eyler
Hābābı gör ki çıkmış her taraf gül-zârı seyrâne
8. İdüp bād-ı şabâ meşşâtañı açdı ruh u rüyı
Çözüldi zülf-i şünbül pençe-i hürşid olup şâne

1 T. 91b, A 90b, Ü 1b

7b taraf-A

9. Yine şahñ-ı çemen cūş itmede deryā-yı ahzār-veş
Demidür keşti-i sahbāyı çekmek mey-perestāne
10. Nigār-istān-ı çin ü deyr-i Mani itdiler bāğı
Perī-veşler gelüp her gūşede mestāne cevlāne
11. Zemīne sāye-i eşcārdan bir feyz gelmiş kim
Nazar tercih ider te'sīrde kuhl-ı Şafahāne
12. Eger tīg āzmāyı eylese'uşşāk-ı şeydāda
Bu demler gamze-i hūn-rīz-i çeşm-i mest-i cānāne
13. Olur gül-berge gālib baḡş-i hūsn-i letāfetde
Düşen her katre ketre hūn şahñ-ı bāğ-ı bostāne
14. Ne hāletdür bu kim te'sīr-i sūz-ı āh-ı bülbülden
iner çāk-i giribānı gülün her demde dāmāne
15. Ruḡūbet ol kadar kim pā-yı kebge cilve-gāh olsa
Dönerdi nahl-i huşk devr-i rağbet şāh-ı mercāne
16. Olur eşküfte zāhir hākden bu faşl-ı hurremde
Degil muhtāc güller mihrden taḡsīl-i elvāne
17. Nigāh ile pey-ā-pey rīzeş-i bārānına gūyā
Tınāb-ı sīm-gündur sāye-bān-ı ebr-i nişāne

11b te'sīrde: te'essürde A

16b taḡsil: taḡvīr A

18. Nesīm-i gül-feşān-ves̄ gešt idüp geh zīr ü bālāsın
Geh idüp tekye-gāhum tāze nah̄l-i gül zārīfāne
19. Olup deryā-yı dilde lücce lücce şevkler peydā
Hevā-yı feyz-i tahrīkiyle‘azm itdüm gül-istāne
20. Temāşā eyleriken ziyet-i dih rūze-i dehri
Nevā-yı bülbülāndan geldi bir hālet dil ü cāne
21. Pey-ender-pey hezerāne idüp ol şevkle nağme
Ser-āgāz eyledüm na‘t hudāvend-i cihān-bāna
22. Murād itdügüm tesvīd eyleyem gül-berg-i ra‘nāya
Degül jāle hicābından nümāyan itdi hūy-dāne
23. ‘Azīmü’l-kadr-i şāh-ı‘ālem-ārā-yı risālet kim
Olaydı neyyir-i rāyī çerāğ-ı çārümīn hāne
24. iderdi kāinātı ol kadr envār ile memlū
Bedel olurdu kem-yābide zulmet āb-ı hayvāne
25. Ne şehdūr kim sehāb-ı āsumāne māye-bahş olsa
Gelürdi kesr-i şān kıymetde mer-vārid-i‘ummāne

18b geh idüp: idüp geh Ü

19- A,Ü

20a dehri: bāğı Ü

22a eyleyem: eyleyüp Ü

22a itdügüm: itdüm ki Ü

26. Ne şehdür kim hevâ-yı 'adli itse gül-şen-ârâyı
iderdi 'aşkına ziyy-gönceler hâr-ı muğaylâne
27. Ne şehdür kim serâ-yı kadrinüñ ednâ harem-rüyı
Tenezzül eylemez mülk-i Cem ü taht-ı Süleymân'e
28. Şemîm-i halkınuñ bir şemmesi âfâk-gîr olsa
Hezâr'arz-ı zükâm eylerdi bû-yı verd-i handâne
29. Aña şirâze eyler dest-i hıfzı riste-i şem'î
Perişân olsa âhir ey kitâb şevk-i pervâne
30. Hilâf-ı nehyi rind-i ma'siyet-kâr u haţâ-pîşe
Görinür âteşin-âyîne baksa câm-ı rahşâne
31. ider cism-i 'adūyı şu'le-i şâmşîr-i hâkister
işâbet eylese jeng-i keder mirât-ı devrâne
32. Olur 'ilam-ı fetħa her şerârı âteşi vâlâ
Dem-i hicâ semend-i bād-pây gelse cevlâne
33. Mişâl-i gamze-i hūbân peykân-ı ciğer-dūzi
Olur mı bir nefes âsūde bin kez girmese kâne
34. Gelürdi kuvvet-i destine savt zih-i kemânından
Kaşa ile eğer şest-âzmâyı itse hâsmâne
35. Ziyâ-yı şem'a-i ser-nîzesi oldem k'ola zâhir
Urur elbette düşmen aña kendin hem-çü pervâne

36. Nizām-ı t̄āzeve k̄ānun-ı ſerʿan s̄āz-k̄ār itdi
Halel virmişken aheng muhalif bezm-i imk̄āne
37. ʿUk̄ūli itmede maḥk̄ūm hayret bu ne ḥādīsdür
K̄ōla bī-vāsita vākīf k̄ademden sırr-ı nihāne
38. iderdi ʿarşı bir zerrine kürsi çetr-cāhında
Kazā-yı taʿzimā ol şāh-ı serīr heft-eyvāne
39. Olurdu ḥāk-i rāhı tūtiya-yı dīde-i bīniş
Semend-i çerḥ-i vālā gelmemişken daḥi cevlāne
40. Eyā zibinde naḥl-i t̄āze-i nūh-gül-şen-i bālā
Zuhūruñdandur istiḥkām-ı revnak çār-ı erkāna
41. O mesʿud-ı ezelsin sen ki necm-i baht ü ikbālūñ
Saʿadet baḥş olur necm-i nuḥūs-ı ceşm-i gerdāne
42. iderdi cevher-i t̄ābende-i ḥūrşīde şad-hande
Mürebbi neyyir-i iḥsānuñ olsaydı eğer k̄āne
43. Mesā vey farz idersem yine maḥcūb-ı kıyaş olmam
Şifāt-ı pākūñi evşāf-ı zāt-ı pāk-ı nerdāne

36a s̄āz-k̄ār : K̄ār-s̄āz Ü

38a ʿarşı bir zerrine - Ü

41a baht ü : baht-ı A

42a iḥsānuñ : elṭāfuñ T

43b şifāt ü zātūñı zāt ü şifātuñ pāk-ı nerdāna A, Ü

44. Harām olsun aña didār-ı Hallāk-ı ezel ferdā
O kim tercih itmez hār-ı küyün bāğ-ı Rızvāna
45. Kerem-piše şefi'ül-müznibā şāh-ı cenābuñdan
Hezerān'acַz ile budur niyāzum mest-mendāne
46. Kemāl-i şefkātüñden reh-nümā kıl Hızr-ı tevfiki
Yetişün bu dil-i güm-geste-i vādī-i hazlāna
47. Olam lutfuñla kıymet-şinās-ı güher-i vahdet
Derūnum āşinā it lücce-i deryā-yı'irfāne
48. O deñlü ārzu-mend-i ce'ın sāyī-i dergāhum
Helāk olmam mukarrerdür bu hecr irmezse pāyāne
49. O deñlü āteş-i şevkūñla sūzānum ki tābumdan
Dem-i tarīrde cāmum döner şem'i fūrūzāne
50. Ğamuñla itmede sidr ile āhum baḡ-ı bālāyı
Firūkuñla sirişküm dönmede perverde-i kāne
51. Olurdum naḡş-bīn lavha-i eyvān-ı kudūsī
Ğubār-ı reh-güzāruñ kuḡı idinsem dīde-i cāne
52. Vecihī tab'um olsa āf-tāb-ı fayzine maḡhar
Reh-i vādī-i şı'ri gösterürdüm ruḡ-ı şah-bāne
53. Bu āfet-şive nev-āyīn-i zībāya nazar kılsun
Bu fende eyleyen tahrik leb-i tahşin-i Hassān'e

45 b niyāzum : niyāzı T

51b reh-güzāruñ : reh-güzārum Ü

54. "Ene efsah" nağme-i tūtī-i harīm-i vahdet ābāda
Zebān-ı nātıka kâdir degilken vaşf-ı şâyâne
55. Ne mümkün bir benüm gibi siyah-rū-yi hatā ta'bir
ide ilkā-yı sebt-i na't kilki güher-efşâne
56. Urup bu rehde dest-i himmet-i dāmān-i ihlāsa
Ġarāz Ġarāz'ubudiyyetdür ancak derd-mendāne
57. idüp feyz-i bahārı gül-sitam cennetü'l-me'vā
Döne nergisler anı seyr için tā çeşmi hayrāne
58. Selām hazret-i Mevlā ile mesrūr ola rūhuñ
ire tā kim şalāt ile selāmet ehl-i İmāne

-2-

DER-MEDH-i VEZİR-i 'AZĀM AHMED PAŞA

Mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

1. Bi hamdi-ilah felek terk eyledi āyīn-i Ġaddārı
Ki olmakta dil-i erbāb-ı tab'un yār-ı Ġam-hārı
2. Açıldı güldi güller gibi her dem-beste hātırlar
Vezān oldu nesīm-i feyz-i luᠤf-i hazret-i yārı
3. Zamān tercih iderse yiridür gel devlet-i Cem'den
Görüp bu mevsim-i şevᠤ ü neşāt ü tarz-ı hem-vārı

2 T. 92b, A. 92b. Ü. 3a

(Başlık yalnız T'de)

3b Tarz ü : tarz-ı A,Ü

4. H^wūşa ferhunde der kim her gedā-yı bī-ser ü pāya
Müsa' id baht ü devlet hem-nişīn-i kām ü dil-yāri
5. iderse şimdi eyler ehl-i isti'dādı hurrem-dil
Cihān-ı bī-vefa kim muttaşıl āzārdur kārı
6. Şafā-yı mevsim-i nev-rūz u 'ıydı gösterür halka
Zamāne devlet-i pīrāne-i şadr-ı cihān-dārı
7. Nesīm-i himmet-i sāhib-i dīlān dehrle geldi
Kenār-ı devlete baħr-ı sühānun dürr-i şeh-vārı
8. Cenāb-ı āsaf-ı devr-i zamān pādīşeh-i kevkeb
Sezādur tīg-ı hurşīd ile çerħ olsa silah-dārı
9. Metānet baħş-ı taht-ı saltanat kim devr-i 'adlinde
Serāy-ı devletūn müstahkem oldı çār-divārı
10. Yine bir tāze revnak virdi resm-i köhne āyīne
Olup erbāb-ı dīn ü devletūn serdār u sālārı
11. Cebīn-i pāki üzre perlev-i devlet dirahşende
Sipih-ı ihtişāmūn mihridür zāt-ı kerem-dārı
12. N'ola eylerse halka muttaşıl ezhār-ı handānı
Cemālidür sa'adet gül-şeninün derd-i bī-hārı
13. Eger bir zerre mihr-i himmetinde nūr-baħş olsa
Şeb-i deycūr ider tebdīl ol şāl-ı siyeh-tārı

14. idüp Hindü-neseb şemşir-i hün-âşâminı der-kâr
Bi-ḥamdi-llah dağıtdı cem-i 'adâ-yı siyeh-kârı
15. Meğer kim aña cāh-ı rifâtından iderler ilḥāk
Olur mı 'arşa-ı teng-i felek meydân-ı reh-vârı
16. iderdi mihr-i reng-i rüyına nazâre-i ḥasret
Hevâ-yı 'adli itse tertîb-i ezhâr-ı gül-zârı
17. Eger kim şâhid-i baht-ı bülendi 'arz-ı ḥüsn itse
Olurdu sırף nakd-i cânla 'âlem harîdârı
18. Cihânı 'işret-âbâd eyledi devr-i dil-efrûzı
Nümü-dâr-ı kühen takvîm idüp âyîn-i peykârı
19. Eline girse bād-ı gül-şenûñ ger ḥāk-i rāhından
iderdi çeşm-i mest-i nergîs-i bîmâre timârı
20. Telâfisin hüy-ı şerminden eylerdi anuñ gerdün
işitse tâb-ı ger-mâden eger bî-dâd-ı enhârı
21. Ne dem kim intikâm-ı ḥaşma kâhrı olsa âmâde
Kazâ gerdün-ı bî-raḥm ile olurdu taraf-dârı
22. Olaydı bir gedâyı bî-ser ü pâ luṭfına mazḥar
Gül-i ḥurşîdi bil ki eylemezdi zîb-i destârı

17 kim : ki T

21-Ü

22-Ü

23. Hünen-perver vezîrâ ma' delet göster Hudêvendâ
Eyâ şadr-ı yegâne mesned-ârâ-yı kerem-kârı
24. Nola halk-ı cihân hep bende-i fermân-berûn olsa
Mürüvvet ehlinün 'âlemde sensün şimdi sâlârı
25. Anun ancak hemen bir adı vardır bezm-i 'âlemde
Cihâna âb-ı Hızr-ı lüle-i hâmen ider carı
26. Gelünce bu deme cevher-şinâs-ı dehr görmüş mi
Der-i lütfün gibi bir muntazam lülü-i şeh-vârı
27. Sen ol hâtem-menissin k'iltifâtuñ halk-ı dünyâya
Unutdurdı cefâ-yı mihnet-i çerh-i sitem-kârı
28. Recâ etsem nola senden ki bir luṭf-ı ilâhîsin
Halâs it dest-i bî-dâd-ı sitemden cân-ı efkârı
29. Şu'a-ı mihr-i 'âlem-gîr-i ihsânun dirîg itme
Görürsün hâkden bu zerre-i bî kâdr ü mikdârı
30. Dua-i devletine başla şimden girü hâmûş ol
Dırâz itme Vecîhî rûz-ı hicrân gibi güftârı
31. ide tâ kim felek fermân nakd-i pür-ilâhîden
Bir âsaf haşmeti ârâyış-i divân-ı hünkârı
32. Olup her dem şu'a-ı mihr-i ikbali terakkîde
Hatâlardan vücûd-ı pâkini hıfz eyleye bâri

28a ki - ü

28b efkârı : bîmârı A

-3-

DER-MEDH-i VEZİR-i 'AZÂM AHMED PAŞA

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. Bârek Allah dâver-i ferhunde-râ-yı kâmrân
Şaff-der-i sâhib taşarruf âsaf-ı vâlâ-mekân
2. Hüsrev-i encüm-i sipâh'arsa-i feth ü zafer
Server-i yek-tâ-süvâr şah-ı meydân-ı cihân
3. 'Âlem-ârâ neyyîr-i zulmet-zidâ-yı saltanat
Bâ'is-i nazm-ı umûr devlet-i Osmâniyân
4. Server-i 'âlem ser-efrâz ümem-i gerdün hışm
Şem-i bezm-efrûz-ı dîn ü devlet-i Süleymân
5. Kahramân heybet 'Alî-sîret müşîr-i-şîr-i cenk
Şehvâr-ı'arsa-i şevket-i hıdîv-ı kâmrân
6. Cümleten el-mülki şeh'âlem-penâh-ı rûzgâr
Hazreti pâşâyı'âli kadr ü gerdün âsitân

3 T. 93b, A. 93b, Ü. 3b

3a ârâ - Ü

4a server : serv-i Ü

4b Dâver-i vâlâ-himen Cem-i bezm ü Rüstem-i dâstân T

5a müşîr : dilîr T

7. Nār-ı kahrı hānūmān-sūz-adū-yı memleket
Nūr-ı rāyı rūšenāyı bahş-ı çeşmi ahterān
8. Raş-ğaramından tezelzül buldı-ālem havfdan
Girdiler zīr-i zemīne düşmenān-ı hā'inān
9. Havf-ı tīğıyla şafağdan eyleyüp gül-gūn-ı küfr
Dergeh-i'adlinde hūrşīd-i felek ister amān
10. Pençe-i kahrıyla şemşīr-i şalınsa düşmene
Dir gören olmuş şu'a'ı neyyīr-i nuşret'ayān
11. Gūş idüp sayt-ı tūfengin itdi āhenk-i'adem
Toluya uğradıgūn bildi-adū-yı bed-gūmān
12. Zāt-ı pākīdür sipihr-i'ālem-i feth-ū zafer
Mihr-i envār ol siper kavş-ı kuzahdur ol mekān
13. Rūyı māh üzre kelef şandı görenler eylemiş
Neyyīr-i rāyın görüp engüşt-i hayretdür dehān
14. Dergeh-i iclāline perde iderse yāreşür
Atlas-i sebze-i zer-endūdın eger kim āsūmān
15. Devr-i'adli ol kadar āsūde itdi-ālemi
K'olmaz oldu ğamze-i hūn-rīz-i dilber hūn-feşān
16. Dest-i cūdı ol kadar oldu cihāna zer-nişār
Sandılar'arzı nūcūm-ı envār ile āsūmān

8b girdiler zīr-i zemīne : girdi hep rūy-ı zemīne Ü

9a tīğıyla : tīriyle Ü; gül-gūn-ı hunīn-i A,Ü

17. Çarh da âsûde olsa devr-i luţfuñda n'ola
Seyl-i seyf-i âhdan kaldı geride bî-dilân
18. Ey dil-âver Rüstem-i sâhib-kırân-ı rûzgâr
Ey muzaffer dâver-i ser-leşker ğitî-sifân
19. Sensin ol meclis-firûz bâr-gâh-ı luţf-ı vücûd
Revnağ-efzâ-yı harîm'âlem-i emn ü emân
20. Olsa ger neşv ü nemâsı mihr-i hıfzuñdan senüñ
Dökmez idi berg-i eşcârı yine bād-ı hazân
21. Sen o mihr-i âsümân-ı baħr-ı devletsün keydür
Pertevüñ her zerreyi maħsûd-ı şâh-ı hâverân
22. Hağğ budur kim saña ikbâl eyleyelden oldu hep
Vażı' devrân-ı felek mağbûl-ı tab'-ı ins ü cân
23. Çin-i ebrû göstere mümkün mi dil-ber'âşıkā
Mevsim-i nehyüñde ğamze oldu tîr-i bî-kemân
24. Dergeh-i iclâlüne geldüm ümîd-i luţf ıla
Dest-gîr ol kaldum ayakta za'if ü nâ-tüvân
25. Ğonce-i mağsûdum dehr itdi zîb-i dest-i ğayr
Cevr-i kaħrından n'ola bülbül gibi itsem figân

17-Ü

23-A,Ü

25a itdi-Ü

26. Tīgını kat-ı hayāt-ı gayr için itdükçe ter
Bu dil-i mecrūh u ğam-perverde eyler imtiḥān
27. Seyr-i gül-zār istesem def-i ğam ü ālām için
Ser-be-ser cismüm ider zahm-ı sitemle gül-sitān
28. Tālib-i zevk-i müdām olsam virür bezm ü meyūn
Sāgar-ı sahbā-i ‘aysı zehr-i kātilden nişān
29. Dāverā-nā-sāzī-i ikbālle oldum zebūn
Dārū-yı eltāfuñ olsa vaktidür sıḥḥat-resān
30. Kevkeb-i bahtum olurdu reşk-i necm-i ḥāverī
Zerre-deñlü iltifatuñ^{ka} bulırsam‘izz ü şān
31. ‘Arz-ı hāl ise ğarāz besdür şaḳın taşdı‘ den
Çünki her ahvāle vākıfdur o tab-ı hurde-dān
32. Ey Vecīhī şıdk ile şimdi dua-yı devletin
Yiridür ger eylerisen tuḥfe-i kerr ü beyān
33. Tā olup ehl-i kerem lülü-i nazma müşteri
ide erbāb-ı dili luḥf-u keremle şād-mān
34. Ḥakḳ vücūd-ı pākūni ḥıfz eyleyüp āfāttan
Eylesün tā ḥaşr olunca bā‘is-i emn ü amān

26-A,Ü

27-A,Ü

28-A,Ü

29-A,Ü

-4-

DER MEDH-i VEZİR-i 'AZÂM KOPRULU MEHMED PAŞA

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Bi-ḥamdi llah olup dünyāya zāhir luṭf-ı yezdānı
Meserretlerle doldurdu kulüb-ı ehl-i imānı
2. Melekler bu peyāmı birbirine eyleyüp tebsīr
Felekler oldu bu tertīb ü nazmuñ deng ü ḥayrānı
3. Nice mesrūr u hāndān olmasın dünya vü māfihā
Nice gül gibi'ālem itmesün ezhār-ı hāndānı
4. Harāb itmişdi seyl-āb-ı ḥavādis bāğ-ı dünyāyı
idüp bārān-ı āşüb ile cū-yı fitne-tuğyānı
5. Felekde ber-ṭaraf olmuşdı rü-yı dil görülmekten
Ser-ā-ser kaplamıştı dūd-ı dil mir'āt-ı devrānı
6. Olup hālī hazīne memleket fitneyle dolmuşdı
Halel bulmuşdı kānun-ı kadīm ü resmī-Osmānı
7. Olup cem'iyet eṣhāsla şūr u fiten zāhir
Muḥaṣṣıl gelmiş idi bezm-i dünyāya perīşānı
8. Nizām-ı mülk için her gūşede feyyāz-ı mutlakdan
Recā eyler idi bir müşīr-i āsaf-iz'ānı

9. Meded-kārî-ı ervâh-ı ricâl ullâha kudsiyle
Kabûl itdi Canâb-ı Hakk dua-i mest-mendânı
10. Bulup bir böyle şahib-i'akl ü idrâki vezîr itdi
Olinca kalb-i şah-ı â'mla ilhâm-ı Rabbâni
11. Ne şeh şahen-şeh-i'âlem-i mülk haslet Mesîhâ-dem
Revâdur Güstehem Rüstem derinde olıa der-bânı
12. Ne şeh kim bende-i fermân-ber-i dergâhî olmuşlar
Cihānuñ taht u tâcıyla olanlar hân u hâkânı
13. Ne şeh kim çâr-bâg-ı mülk-i imkâne nazâr kılmaz
Riyâz-ı bî-nazîr-i lutfuña kim hüşa çî-nânı
14. Dañi kâr eylememişken be-hem kahr-ı şast-ı destünden
Bulurlar geşte-i tîr-i kadr-i hasm-girân-cânı
15. Dañi el urmadan şemsîr-i hûn-rîz-i ser-endâze
'Adû-yı devletünden zâhir olur el-amân hânı
16. Nihâd-ı lutfula teshîr-i heft-iklime himmetle
Bugün hem'âlemün iskender'idür hem Süleymân'ı
17. Süleymân'dur disem lâyıkdur ol şah-ı cihân-dârâ
Yanında şadr'azâm gibi var bir Āsaf-ı şânı
18. Ne Āsaf bezm-gâh-ı devletün Behrâm-ı Cem kadri
Ne Āsaf rezm-gâh-ı'arsa-i fethün Nerîmânı
19. Sitemi Hazret-i fahr'-i-rüsûl-sâlâr-ı Cem-şâmet
Vekîl-i zıll-i Yezdâni umûr-ârâ-yı sultânı

20. Zihi çelik-süvâr-ı'arsa-i pehnâ-yı'âlem kim
Hücûmı ugradur teb-lerzeve şîr-i şeytânı
21. Hüşâ ikbâl-i nusret yâver-i baht-ı cihân-gîri
Süleymân gibi itdi rûzgârı bende-fermânı
22. Şadâ-yı müjde-i feth ile toldı ser-be-ser'âlem
Çekince fi-sebi-illâh'adüya tîg-ı berrânı
23. Göz açmaya mecâli kalmadı'adû-yı islâmûn
Şaluñca şa'sa'a her cânibe şemşîr-i'uryânı
24. Ne himmetdür bu kim deryâ-yı bî-pâyân'askerle
'Adû-yı dîne izhâr eyledi âşâr-ı tûfânı
25. Tonanmasın'adunuñ bozmada görseydin tedbîrin
Pesend eyler idi'âlemûn müşgül-pesendânı
26. Budur zannum ki böyle dest-bürde olmadı kâdir
Ne dehrûñ Kahramân ü Neyrem'i ne Sâm ü destânı
27. Olup tedbîrine takdîr-i Hallâk-ı ezel evfağ
Ne semte'azm iderse lutf-ı Hakk'la aldı meydânı
28. Hırâm itdükçe tûğı tārına bend olmada diller
Şalundukça'adüya tîg-ı tîzi almada canı
29. 'Arûs-ı fethe gül-güni tutukdur rezm-gâhında
Cünüd-zer mahv-ı âhu kîse-cünün dökdüğü kanı
30. Nöla tîr-i kazâ te'sîri peykân-ı dem-âlüden
'Adü cânında şaklarsa mişâl-i lâl-i remânı

31. Aña şemsîr-i kahrı giydürür bir sürh-gün cāme
Eger kim cism-i düşmenden nümāyān olsa üryānı
32. O deñlü mülki māmūr itmede böyle kalursa ger
Bulunmaz genc-pinhān itmege bir künc-i vîrānı
33. Kerāmet oldıgunda şübhe yok kim az zamān içre
Bu deñlü feth ü teshîr ile buldı şöhret ü şānı
34. Sürür-ı şevk-ı hem-dest ü neşāt-ı ‘ays-ı pey-der-pey
Gören eyyāmını şimdi sanur nev-rüz-ı sultānı
35. Felek her gün döşer pāyına bir dibā-yı zer-tārı
Zemin üzre görenler pertev-i hūr zann ider ānı
36. Ne keyfiyyet komuş Hakk meşreb-i pākūnde bir kez
Tasavvur eyleyen bilmez nedür ālām-ı devrānı
37. O deñlü şüle bahş oldı cihāna şem‘i rāyı kim
‘Adūnuñ zāhir oldı dildeki esrār-ı nihānı
38. Eyā şadr-ı kerīm ü kām-rān kim eylemiş zātuñ
Füyüzāt-ı ilāhî luṭf-ı bî-pāyān-ı sübhānı
39. Vera‘le Bāyezid‘asr ü ikbāl ile iskender
Şecā‘atle‘Alī cūd u keremle hātem-i sānı
40. Celālî ihtilālin def‘ idüp‘adāyı kahr itdūñ
Yirine şimdi geldi ehl-i islām olanuñ cānı
41. Bugün sensin iden tîg ü kalem ahkamını icrā
Be-tevfik-i hudā-vendî be-teyidāt-ı yezdānî

42. Ne kudretdür bu kim feth eyledün 'Aden'i teveccühle
Kalemle ehl-i tuğyânı kılıçla kâfir-istânı
43. Şecâ'at sende himmet sende luţf u merhâmet sende
Seni bu deñlü luţfa mazhar itmiş feyz-i Rabbânî
44. Saña hâşa Nizâmü'l-Mülk ü Yahyâ'yı idem teşbîh
Sezâdur vaşf-ı zâtuñda dinilse Haydar-ı şânî
45. Zamânunda olup kânun-ı devlet nağmesi ber-câ
Terennüm-rîz şeker itdün nevâ-yı şekve-kârânı
46. Ümîd-i luţf ile ruşsat bulursam bezm-i hâsuñda
ide i'lâm-ı hasb-i hal için tab'um ğazel-hânı
47. Felek izhâr idelden şekl-i mihr ü mâh-ı tâbânı
Nasîb-i ehl-i fazl ü dâniş imiş dâğ-ı hırmânî
48. Güli her-dem tebessüm-rîz iderken her denî-tab'ı
Beni itmekde da'im girye-rû çün ebr-i nîsânı
49. Ne şemm itdüm gülün ne lâne-sâz oldum harîminde
Bu gül-zâruñ şanurken kendümi bir mürğ-ı hoş-hânı
50. Sunar ğayra pey-â-pey câm-ı leb-rîz-i mey şevkı
Baña eyler havâle hançer-i ser-tîz-i hicrânı
51. Müdâmî basdırur gül-gün eşige cism-i bî-tabı
Sunar def-i ğam-ı vâlâma güyâ râh-ı reyhânı
52. Beni ser-geşte-i âlâm-ı devrân itmede dâ'im
Vebâl-ı necm-i tâli' verziş-i fenn-i sühandânı

53. Vecihî şekveyi ko kırtarur şadr-ı kerem-kârun
Bir ednâ lutfı-dest-i cevr-i ger-dündan gırîbânı
54. Sühân buldı kararın turma âğâz-ı du'â eyle
İdüp icrâ rüsûm-ı şâ'irân-ı nükte-sübhânı
55. Bir Âşaf-şâmeti tâ kim nizâm-ı mülk için bâri
İde ziyet-fezâ-yı şadr-ı divân-ı Süleymân'ı
56. Mu'ammer eyleyüp devletle hıfz ide haçalardan
Vücûd-ı pâdişâhı şadr-ı 'âli-kadr ü zî-şânı
57. Sa'adette ne semte'azm iderse ola hem-vâre
Rikâb-ı devletünde feth ü nuşret peyk-i püyânı

-5-

DER MEDH-i ŞEYHÜ'L-İSLÂM BAHÂYÎ EFENDİ

Mefa ilün mefa ilün mefa ilün mefa ilün

1. Terahhüm kıl şeb-i gam nale vü ah ü eninin gör
Gehi hal-i dil-i genc-i bela uzlet-güzünin gör
2. Dil-i pür-tabuma bülbülleri pervane itmez mi
O şuhun şu le-sima verd-i ru-yi ateşinin gör
3. Hat-ı nev-hız-i gül-busıyla ta tır-i meşam eyle
Gül-istan-ı cemalün sünbül-i cennet-zemninin gör

4. Semen-rengin ü gül pejmürdedür táb-ı'izāruñdan
Güzer-gāh itdügi bāguñ gülün gör yāsemenin gör
5. Kalur mı mülk-i dilde-cā-yı rāhat şabr u ārāma
Zuhūr itsünde tārāc-ı sipāh der-i mekīnin gör
6. N'ola hasret-keş-i pervāz ise mürgān-ı bāğ-ı gam
Nigāh eyle ham-ı gīsūya zülf-i çin-i çinin gör
7. Nigeh āşüb u gamze fitne-cū'ışve cefā ta'līm
O çeşm-i cevr-i mu'tāduñ karīnin gör muğīnin gör
8. Bu bismil-gāha zann itme şu'a-ı mihri zīb-efzā
Sipihruñ katl-i mazlūmān için şemşir-i kīnin gör
9. Yiter ey dil bu bāgun ārzū-yı berg-i işretle
Cefā-yı zahm-ı hārın renciş-i ezhār-ı çinin gör
10. Mu'allā bār-gāh-ı Şeyhü'l-islāma cebīn-sāy ol
Fezā'il'āleminüñ revnağ-ı huld-ı berīnin gör
11. Ümīd-i ruhsat-ı'ayş ile dehre ser-firū itme
Neşāt-ı eyvān-ı ikbālūñ o memdūh güzīnin gör
12. Zamān-ı devlet-i fārūğ-ı zībin şimdi seyr eyle
Cihānı'adl ü dāduñ nāşır-ı ahkām-ı dīnin gör
13. Tekellüm-rīzi-i taşvīr-i tevcīhe haṭā benden
Olur mı hīc müsta'id-i dil feyz-āferīnin gör
14. Güher-rīz-i me'āni oldıgunca tab-ı pür-zūrı
Yem-i nūruñ safā bahşuñda lülü-i gemīnin gör

15. Ğazelān-ı huten āvāre-i ebkār-ı efkārı
Fezā-yı ālem-i endīşesinün mülk-i Çin'in gör
16. 'Ulū kadrini fehm eyle bundan beyt-i Ma'mūruñ
Serā-yı nazm-ı rengininde her beyt-i metnin gör
17. Fen-i hikmetde Eflātun-ı matleb olma bī-hūde
Mu'allim-hane-i fazlında şäkird-i mekinin gör
18. Nola rāz-ı dil Cibril'e mahrem olsa ālem hep
O dest-ārā-yı sadr-ı devletün rā-yı zerinin gör
19. Binā-yı şer'ı seng-i āsitānı itdi müstaḥkem
Harim-i Kābe-i iclālün ol rükn-i rekının gör
20. 'Ulūm-ı evvelin olsa nola mazmun-ı taḥriri
Elinde ḥāme-i mu'ciz-nigār-ı dūr-binin gör
21. Eyā ziynet-fezā-yı çār-bāğ-ı mülk-i imkānı
Bu gül-zāruñ Vecih-i dil-i hazinin gör
22. Yed-i beyzā-yı luḥf u himmetünle müşkilün ḥall it
Cefā-yı nā-mecāl-i çerhle çin-i cebinin gör
23. Vezān olsunda bād u'add-ı luḥfuñ gül-şen-i cāna
Küşad-ı gonçe-i bag-ı dil-i işret-rehinin gör
24. Mücellî eylesünde saykal-ı envār-ı iḥsānuñ
Şafā-yı cevher-i āyine-i kalb-i ğamının gör

22b nā-mecāl: iztırāb A

24a mücellî: mücellâ A

25. Kuşūr-ı midhatuñ şerm-āver-i can-ü dil olmuşken
Ümīd luṭf ider endīşe-i ğalat-ı karīnin gör
26. Du‘amız bu ki aḥbabuñ olup mesrūr-u ḥurrem-dil
‘Adū-yı cāhınuñ hem-vāre vaḳt ü āyīnin gör
27. Umūr-ı‘ālemi nazm eyleyüp divān-ı devletde
Cihānuñ ḥaşr olinca hizmet-i dīn-i mübīnin gör

-6-

EDİRNE'YE İRSAL OLINMUŞDUR

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilatün fā' ilün

1. Ey şabā üftān ü ḥīzan Edrine şehrine var
Var ise şevkuñ eğer faşl-ı bahārı görmege
2. Añlarum ki benden artuḳdur dilüñde ārzü
Seyr-i bāğ u gül-istandan ol diyārı görmege
3. Kuvvet-i reftāre māliksen hemān eyle şitāb
Bende-gān-ı dergeh-i devlet-medārı görmege
4. Ruḫşat olursa eger ferş-i reh eyle rüyuñı
Fāzıl-ı dehr-i‘ismetî-i kām-kārı görmege

6 T. 96a

1. Kafiye yok

5. Sen degilsün yalınuz müştāk-ı pā-būsi hemān
Her cihān āmādedür ol iftihārı görmege
6. Eyle dest-efşān sema' ile harīmin reşk-i bāg
Māni' olmazlarsa mīr-i nām-dārı görmege
7. Rūz u şeb mihr ü meh-āsā itse de'arz-ı cemāl
Kimsede tākat mi var ol'işve-kārı görmege
8. Bir birin tākīb ider cān u dil olsa rū-be-rāh
Ol iki yek-dāne dürr-i şāh-vārı görmege
9. Hadden efzūndur dilimde iştıyākum bā-huşūs
Hazret-i agā-yı Rüstem-iktidāri görmege
10. Germ-i şevkuz ol kadar ta'bīr olunmaz Hāk bilür
Tāze şı'r-i Vecdī-i şāhib-vakārı görmege
11. Geşt ider mi Nāilī-i hoş-sühān her kūşeyi
Bir ser-āmed dil-ber-i 'Azrā-izārı görmege
12. Keyf-i afyon ile her dem germ olup
Meyli var mı yine Mışr u Kāndehār'ı görmege
13. 'Arifī der mi yine tergīb idüp yārānını
Zevk olunmazsa hele degmez mi barı görmege
14. Behcetī'ye el virüp devrān müsā'id oldı mı
Hidmet-i şadr-ı kerīm ü kām-kārı görmege

12a Vezin uymuyor, mısra'da eksiklik var

15. Turmasun bezl-i şifā itsün Kelīm'ün asgarī
Tālib ise ger kadīmi i'tibārı görmege
16. Güftî-i nāzük edā olsun anuñla hem-zebān
Tāze eşar ile vardukça Kibār'ı görmege
17. Meylî-i āzāde-ves germünde rāh-ı ric'ate
Ol sevādı'azm idenler iztīrārı görmege
18. Cā-yı rāhat bulmayup āhir Füzûnî-derd-mend
itmiş āheng-i'adem dārü'l-karārı görmege
19. Şayd-cū-yı deşt-i peymāyāna eyyām-ı şifā
Māni'olmuşken temaşā-yı şikārı görmege
20. irişüp faşl-ı gül ü sünbül hevā-yı geşt-i bāg
Halkı sevk itmekde mi feyz-i bahārı görmege
21. Tāze-rūlar verd-i ra'nālar gibi açıldı mı
Gül-şeninde gūşe gūşe lāle-zārı görmege
22. Bülbülān-ı nağme-pīrālar gibi'uşāk-ı zār
Pāy-tā-ser dīde mi naqş-ı nigārı görmege
23. Şem'-i meclis eylenüp bir şūhı yārān-ı şafā
Cem olırlar mı şarāb-ı hoş-güvārı görmege
24. Biz de çokdan'azm iderdük ol maķām-ı dil-keşe
Māni'olmasaydı ger faşl-ı hişārı görmege
25. Eylesün bu tarz-ı hāşına Vecihî'nüñ nazār
isteyen ol şā'ir-i şöhret-şi'ārı görmege

26. Her kimüñ olsa mezâkı ehl-i isti'dâddan
Meyl ider bu nağme-i dil-keş karârı görmege

-7-

EHİBBADAN BİRİNÜN KAŞRI TA'RİFİNDEDÜR

Mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ûlün

1. Zihi kaşr-ı mu'allâ'ışret-efzâ
Ki eyler hâtır-ı yârânı hurrem
2. Nedür ol naş-ı reng-â-renk ü zîbâ
Temâşası komaz dillerde hiç gam
3. Hevâsı ol kadar dilkeş ki olmuş
Letâfetde dem-i isâ'yı tev'em
4. Şafâ-baş-ı dil olmakda revâdur
Urursa gül-şen-i Firdevs'den dem
5. Budur zannum ki böyle'ışret-âbâd
Düşünde görmemişdür Hüsrev ü Cem
6. Olup hercâyi bir tâbında hürşîd
Derûnum n'ola pür-nür itse her-dem

7 T. 97a, A. 97a, Ü. 4a

1 Kafiye yok

6b derûnum: derûnın Ü

7. Cinānuñ aynudur cennetde dirler
Şeb olmaz rûz olur Allah u'âlem
8. Zihi zîbinde kâh-ı'âlem-ârâ
Nazîrûn görmemişdür çeşm-i'âlem
9. Nice makbul ü dil-keş olmasun kim
Ola bānîsi ol hoş zāt-ı Ekrem
10. Cihān-ı lutf u deryā-yı mürüvvet
Sütüde dāver-i meydān-ı'âlem
11. Ola yā-Rāb bu cā-yı dil güşāda
Nesīm-i feyz ile gül gibi hurrem
12. Vücūd-ı vācibü'l- ekrāmine hem
Beķā vü cāh-ı'izzet ola munzamm
13. Hudā-vendā bi-Hakķ Beyt-i Ma'mūr
Asasın tā kıyāmet ile muķkem

-8-

NEV-RŪZİYE

Fā'ilatün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Zevk-i ma'cūn eylesün tiryākiyān nev-rūzdur
Hem-dem olsun cāmla şahbā-keşān nev-rūzdur
2. Leşker-i berfi ider bir hamle ile tār ü mār
'Asrımızda var ise sāhib-kırān nev-rūzdur
3. Dil-berān'uşşākı ile geşt-i şahrā eylesün
Olsun icrā'at ü sūrḥ-i serān nev-rūzdur
4. Tālib ü maṭlūbı dehrūñ bir araya cem' olup
Her makāmı eylesünler isfehān nev-rūzdur
5. Oldı ruḥsat kahveler gibi açıldı gül-sitān
Germ olup bülbül de olsun kaşr-ı ḥān nev-rūzdur
6. Vakt-i 'işretdür iki desti mey-i gül-gūnla
Bezmi teşrīf eylesün pīr-i muḡān nev-rūzdur
7. Nāzla alup eline şīşeyi pūr-cāmı murād
Dillere virsün ḥayāt-ı cāvidān nev-rūzdur
8. Nāzeninlerle olup ibn-i sulakda berdemi
Bezm-i 'ayşı eylesünler ney-sitān nev-rūzdur

8 A. 97b (Başlık yok)

3b mısra'da eksiklik var

9. Nâlide âğaz idüp büyük küçük ‘Osman’la
Andelîb-i bâğ-veş olsun nihân nev-rûzdu
10. Şevkuñ efzûn itmege erbâb-ı ‘ays tahassûruñ
Başlasın devre şarâb-ı erguvân nev-rûzdu
11. Açılıp tâb-ı mey-i gül-rengi âteş-tâbla
‘Arz-ı ruşâr eylesünler dil-berân nev-rûzdu
12. Hatt-ı ruhla oldı çün bâğ-ı cemâli sebze-zâr
Eylesün çini metâ‘-ı rāye-gân nev-rûzdu
13. Her harı nağmeyle idüp olda bir yirde zühür
Olmasun ‘ıydı meded meclis bozan nev-rûzdu
14. Şi‘r-i nev-rûzına sende şâ‘irân-ı nev-zühür
‘Arz idüp yârâna itsün imtinân nev-rûzdu
15. Çile çekdürdi tîr-i ‘uşşâkına mehpâreler
Eylesün şimden girü lütf-ı nihân nev-rûzdu
16. Meclis-i rindânı idüp reşk-i gül-zâr-ı cenân
Cilveler itsün o şüh-ı nükte-dân nev-rûzdu
17. Şehrî vü Feyzî vü Vecîhî vü Nedîmâ birbirin
Baş-ı eş‘ârıyla itdi imtiñân nev-rûzdu
18. Nâilî divanını Zihnî‘de itdiyse tamâm
Medh-i zâtın eylesün sihr ü beyân nev-rûzdu
19. Hasret-i meyle varup Şer‘î disün her meclise
Bir kadeh lütf eyle ger öldüm amân nev-rûzdu

20. Yılda bir gündür bu da cem' eyleyüp itba' ını
'Arz-ı cūd itsün o mır-i kām-rān nev-rūzdu
21. itmeye şāyed tenezzül bezm-gāh-ı'āleme
Hażır olsun şāh-ı kaşr-ı āsūmān nev-rūzdu
22. Köhne āyīn-i Cem'un bādi olup ihyāsına
Her taraf la' l-i mizāb itsün revān nev-rūzdu

T A R İ H L E R

-1-

SADR-I 'AZĀM KARA MUŞTĀFA PAŞANUN 'AZM-i DĀR-I BEKĀ
İTDÜKLERİNE TĀRİHDÜR

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Nāme-i 'ömrine şadr-ı 'azamūn
Çekti tevķi-i fenā dest-i każā
Şarsar-ı pür-zūr ile itdi şikest
Serv-i bāg-ı devleti bād-ı fenā
İtdi istikbāl-i rūhun kudsiyān
Hūr u Rızvāna idince iltivā
Hākden cism-i laţifin ref' için
İtdi ta'zimān felek kaddin dü-tā
Ey Vacîhî didiler tārîhini
"Muştafa Paşa'ya cennet cāy ola"

مصطفى ابا بخت جاراوا

(1049)

-2-

ŞEYHÜ'L-İSLÂM BAHAYÎ'NÜN VEFÂTINA TÂRİHDÜR

Mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ûlün

Bahâyî ol şeh-i mülk-i fazîlet

idince terk-i bezm-i devletü cāh

Didüm târihini anuñ Vecîhî

"Maķāmin şadr-ı cennet ide Allah"

|مقام من صدر جنت ایدہ اللہ|

(1063)

-3-

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Bi-ḥamdi'llāh vezān oldı nesīm-i lütf dünyāya

Açıldı ḥātır-ı erbāb-ı dil güller gibi güldi

Każā-yı baht-gāh-ı pādişāh-ı heft-iķlīme

Bir ehl-i faẓl ü ṭaķvā ḥākim-i bā'adl ü dād oldı

Cenāb'ı ḥazret-i Fettāh Efendi kim kudūmünden

Şafā geldi dile şevķ ü meserretle cihān ṭoldı

Görüp'ālem Vecîhî mesned-i devlete târihin

Didiler "Ḥamdu-lillāh mansıb u devlet yirin buldı"

دیدی محمد اللہ منصب دولت بریں بولدی

(1067)

2 T. 134b (Başlık konulmamış)

3 T. 134b (Başlık konulmamış)

-4-

Mef'ülü mefā'îlün mef'ülü mefā'îlün

Mîr-i serîr-i dāniş yani'Ömer Ağa kim

Görseydi tab'-ı pākin taḥsîn iderdi Ḥassān

Ol zîb-i bezm-i cāhuñ ḥakka bu kim sezādur

Mecmua-i kemāle vaşfı olursa ünvān

Bu kaşr-ı dil-pesendün tarhına itdi himmet

Naş ü nigāri eyler naḳkaş-ı çini ḥayrān

Zer-kār-ı güllerinde var ol kadar letāfet

Seyr ü şafāsı eyler aḥbab-ı mürğ-ı hoş-hān

Bu tarh-ı hūbe beñzer olmuş esîr ü meftūn

Her naş-ı sünbül itmiş gîsûların perişān

Her cām-ı tāb-dāri kalb-i hekîme beñzer

Fart-ı şafādan olmuş rāz-ı felek nümāyān

Seyr eyleyen cihānı görmüş degil nazîrūn

Bu tāze tarh-ı hūbuñ vaşfında dinse şāyān

Bād-ı şabāya vermiş dāmān-ı tarf-ı bāmı

Bir dil-rübāya dolmuş bāğ içre dāmen-efşān

Gördüm didi Vecîhî bugüne hātîf-i kuds

"Devlet sarā-yı dil-keş-tāriḥ-i kaşr ü eyvān "

دولت‌سرای دکترا ریج نغز و ابوان

(1065)

-5-

TĀRİH-i MENZİL

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Oldı bu menzil miḡāl-i kaşr-ı cennet bī-kuşūr

Tarḥ-ı zībāsı dil-ārā tarz-ı hūbi dil-pesend

Bu makām-ı dil-keşūn her gūşesin seyr eyleyüp

Didi tāriḥin Vecihî "işret-ābād-ı bülend"

دی دی تاریخین وجهی عزت آباد

(1064)

-6-

TĀRİH-i HATT

Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

Murād üzre gönül seyr olmadın hān-ı visālinden

'izār-ı tāb-dār-ı yārda ḥaṭṭ aşikār oldı

Didüm tāriḥ için ol āf-tāb-ı 'ālem-ārāya

"Meh-i tābān-ı hüsn-i bī-'adilün ḥāle-dār oldı"

مهتابان حسن بی عدالتی داراوی

(1060)

-7-

TARİH-i BERĀY-I HATT-I RUHSĀR-I FEYZĪ CELEBİ EL-MA'RŪF

Mefā'īlün mefā'īlün fe'ūlün

Cihān mārifet-i Feyzī ki tab'ı

Yem-i irfāna olmuş dürr-i şeh-vār

Kitāb-ı hüsnini itdi muhaşşī

Hat-ı hūb ile kilik-i şun'ı Cebbār

On artık itdi hatt zīb-i cemālin

Nola vasfında hāmem olsa der-kār

Hisāb itdüm bu çıkdı aña tārīh

"Şu'a'ı mihr-i hüsn oldı be-dīdār"

تعار مہر حسن اولدی بدیار

(1066)

7 T. 135a, Ü. 28b

itdi:itmiş Ü

G A Z E L L E R

HARFÜ'L ELİF

-1-

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. Teşrif iderse bezmümüzi bāde ibtidā
Virşün sükün bu dil-i nā-şāda ibtidā
2. Zehr-ābe-nüşî-i ğamı kânün eylemiş
Ġüyā gelen bu bezm-i ğam-ābāda ibtidā
3. Bed-nāmı-i maḥabbet-i Şirîn'de tîşedür
Tevbih eyleyen ser-i Ferhad'a ibtidā
4. Hem-reng-i rind olmada zühhāda şartdur
Alüdegî-i hırka vü seccāde ibtidā
5. Şandum ki geldi mevsim-i feryād u'andelīb
itmiş Vecihî nağme-i feryāda ibtidā

-2-

Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

1. Kaşd-ı dile şaf şaf müje-i tîr müheyyā
Her'āşıka biñ hançer-i hün-rîz müheyyā
2. Gel bezmümüzi reşk-i gül-istān-ı irem kıl
Hep muṭrib ü mey ey gül-i nev-hîz müheyyā

1 T. 101b, A. 99b, Ü. 5b

2 T. 101b, A. 99b, Ü. 5b

3. itmiş tutalım ğamze-i şeh-bāzı teġāfūl
Dām-ı fiten-i zūlf-i dil-āvīz müheyyā
4. Gör bahtımı oldukça niyāze mütemennī
Eyler nice nāz-ı sitem-engīz müheyyā
5. Va‘d itmiş idi gelse de yār-ı Vecīhī
itsün hele cānın dil-i nā-çiz müheyyā

-3-

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

1. Şanur kim hasret-i didārum bir nev-civān-āsā
Felek cevr itmek ister baña ol rūh-ı revān-āsā
2. N‘ola esrār-ı ‘aşk olsa hüveydā çeşm-i idrāke
Hadeng-i şu‘le-pāş-ı bezm-i dildür şem‘i cān-āsā
3. Gül-i vaşlūñ karīn-i mihr ümmīd itse endişem
Olur şermī-i ‘ismetle nihāl-i ergavān-āsā
4. Münāsibdür o lebler naġme-senc ü‘işve-rīz olsa
Olup ihyāya ba‘iş isī-i mū‘ciz-beyān-āsā
5. O dem kim çeşm-i deryā reşk-i hūnin katre-rīz oldı
Reh-i kūyuñ nümāyān itdi rāh-ı Kehkeşān-āsā

3. T. 101b, A. 95b, Ü. 5b

4:5 A Ü

4b Tesellī baġş-ı cāndur müjde-i vuşlat-zamān-āsā A, Ü
5-T

6. idersin pāy-būsiyla edā-yı ārzū-yı dil
Vecihī rūyuñı ferş it derinde āsitān-āsā
7. O şultān-ı kadre-fermān-ı darū'l-mülk-i imkānuñ
Ki olmuş tabi'-i hükmi kazā heft-āsümān-āsā
8. Eger bī-rengi-i dībāsı medhūl olmasa çerhūñ
Çekerdi hayme-gāh-ı kadrine bir sāye-bān-āsā
9. Degil encüm esince bād-ı hışmı berg-i Tübā'yı
Perişēn eylemiş eflāke evrāk-ı hazān-āsā
10. Harīm-i gül-şen-i fażluñda cāy itseydi kudsiler
Terennüm-riz-i şekker-şevk olurdı bülbülān-āsā
11. Murād itseydi tebdil-i tabāyı 'unsur-ı nārı
Bulup kāfūr tabın mihr ide āb-ı revān-āsā
12. Ola tā şām-ı mahşer mihr-i rüz-efzün-ı ikbāli
Terakkī-yāb-ı bālāyı hilāl-i āsümān-āsā

-4-

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1. Eyler āhım dil-i gerdūna terahhüm ilkā
Bu'aceb kim ola taşvire tekellüm ilkā

7a Mülk-i imkānuñ : Mülk-i 'irfānuñ A

9a bād-ı hışmı berg-i Tübāyı: berg-i hışmı bād-ı Tübāyı Ü

9b eflāke : billah ki Ü

10- T

11- T

4. T. 102a, A. 99b, Ü. 6a

2. Yiridür şevk-ı ruhuñla gül-i dāg-ı sīnem
Gonce-i gül-şene eylerse tebessüm ilkā
3. Tāzeler eylemede devletiyāna taklīd
Baht-ı 'āşıkdur iden āna tazīm ilkā
4. Ser-i pervāneye rīzānī-i hākister-i şem'
Dem-i nez'inde ider saña teyemmüm ilkā
5. Dil ki sersām-ı cibilli iken üstād-ı hıred
itmde hālet-i idrāki tefehhüm ilkā
6. Ne disün tütī-i hoş-lehçe Vecihī ki felek
ideyor zehr-i cefā ile terennüm ilkā

-5-

Fāilātün fāilātün fāilātün fāilün

1. Olmasa hercāyi itmezdi hayāluñ dāimā
Geh verā-yı perde-i çeşümde gāh her dilde cā
2. Cān bulur üftādeler gördükçe hāk-i rāhuñı
Var mıdur küyuñ gibi'ālemde cā-yı dil-güşā
3. Bir serir-efrüz bezm-i hūsn itdükçe zuhūr
Beste-i zülf-i girih-gīri dilimdür ibtidā

3- A, Ü

4- T

5b hālet-i idrāki : vādī-i idrāki A, Ü

4. 'Älemi seyr itdürür bir şekl-i āhardan daḥi
Sāgar-ı serşār olup rindāne mir'āt-ı şafā
5. Vādī-i hecre Vecihī salmasun dil-berini
Nāz-perverd-i visālüm men kücā hicrān kücā

HARFÜ'L-BĀ

-6-

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Neşve-i 'aşk itse cānı cām-ı şeydāyı taleb
Bīm-i firķātle olur dil-i yār hercāyı taleb
2. İktizā-yı 'aşk hem-vādī-i Mecnūn olmadur
Düşmen-i nāmūs olur 'uşşāk rüsvāyı taleb
3. Hep şehidānuñ hayāt-ı cāvidānı yāb iken
La'lüne kim rütbedür kār-ı Mesihāyı taleb
4. Ābı eyler çehre-sāyı vāşıl-ı baḥr-ı murād
Maḥv olur mānend-i dūd elbette bālāyı taleb
5. Var ise el-ḥakḫ Vecihī'dür cünūn-ı 'aşkla
Fenn-i bi-bākide şimdi 'ālem-ārāyı taleb

-7-

Mef'ulü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

1. Bir yana gelüp haṭṭ-ı siyeh zülf-i dutā hep
Oldı ser-i erbāb-ı dile tāze belā hep
2. Pür-rāyihe-i sünbül ü gül dehr ser-ā-pā
Zülf ü ruḥuñuñ büyini neşr itdi şabā hep
3. Olmaz mı'aceb bir nigeḥ-i luṭfa sezā-vār
Maḥşuş mıdur 'aşıkuña cevr ü cefā hep
4. Düšnām neden dil zārından ab-ı ḥayātuñ
Perverdesi olmak ne'aceb zehr-i giyā hep
5. Esrār-ı dili fehmi idemez ḥalk Vecihī
Medhüş mı çihl ü siyeh mest-i hevā hep
6. Meydān-ı meānide baña olmağa hem-pā
Yārān-ı süḥan-güy u süḥan-dāna sala hep

-8-

Müfte'ilün mefā'ilün müfte'ilün mefā'ilün

1. Böyle kalur mı sīnemün tāb ü ḥarāreti'aceb
Nār-ı ğam ile yanmanuñ yok mu nihāyeti'aceb

7. T. 102b, A. 100a, Ü. 6a

4a neden: - T, Ü

6- A, Ü

8 T. 102b, A. 100a, Ü. 6a

2. Bād-ı bahār u vaşl ile hurrem ü şād olup dilüm
Yine görem mi ol gül-i bāğ-ı melāhati‘aceb
3. Nāle-i dād-h^wāhdan hande-dih-i bī-karardur
Nağme-i şevk mi şanur yār şikāyeti‘aceb
4. Eylemede fütāde-i kaddini pāy-māl-i ğam
Hātıra eylemez mi hiç rüz-ı kıyāmeti‘aceb
5. Baña Vecihī meh-vesim gibi cefādadur müdām
Çerh-i bed-ahterün nedür böyle‘adāveti‘aceb

HARFÜ‘T-TĀ

-9-

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

1. Ruḥ-ı āl-ı şarābı sāğar-ı billürdan seyr it
O hüsn-i‘ālem-ārayı nikāb-ı nürdan seyr it
2. Hadeng-i çeşm-i dil-ber revzen-istān eyledi cismüm
Gül-i dāğ-ı derūni sīne-i mehcürdan seyr it
3. Nice te‘sir idermiş cāna tīg-i çin-i pīşānī
Dem-i kahr u ğāzab ol dil-ber-i mağrürdan seyr it
4. Dil-i sengini nerm it düşme bīhūde hayālāta
Kelīm-āsā tecellā-yı cemāli Tūr‘dan seyr it

9 T. 103a, A. 100b, Ü. 6a

2a cismüm: Çeşmüm A, Ü

5. Geçilmez seyr-i didârında ervâh-ı muqaddesden
Vecîhî haşr-gâh küy-ı yârı dürdan seyr it

-10-

Mef' ulü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ulün

1. Şâh-ı gül olub sâ'id-i mestân-ı harâbât
Açılmada yir yir gül-i handân-ı harâbât
2. Bî-vâsiṭâ-i mihr ü meded-kâri-i bārân
Şad-âb-ter olmakda gül-istân-ı harâbât
3. Zâhid yûri sen vâkıf-ı esrâr degilsin
Bihûde midür cünbiş-i rindân-ı harâbât
4. Olmakda fen-i'ayşda üstâd-ı Felâṭün
Her ṭıfl-ı nev-âmuz-ı debistân-ı harâbât
5. Bî-bâk-ı cihân oldu Vecîhî n'ola dünye
Şâhen-şeh-i Cem-rütbe-i eyvân-ı harâbât

-11-

Mef' ulü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ulün

1. Hep şîve-i cevr-ü sitem olmuş siyeh-i baht
Mihnet-keş-i devrâne yoğ aşlâ nigeḥ-i baht

10 T. 103a, A. 100b, Ü. 6b

2b bārân : yārân A, Ü

11 T. 103a

2. Olmaz mı idi hāl-i dile nīm-nezāre
Gül pister-i nāz olmaşa ger h^wāb-geh-i baht
3. Çerh eylese de mihrini her-gāh şeb-efrūz
Gün göstere mi‘āşika rüz-ı siyeh-i baht
4. Luṭf itmege itdikçe‘azimet-i ğaltānlar
Beñzer ki çıkar zulmete vardukça reh-i-baht
5. Olmak gerek evkāt-ı kıyāmet mütezā‘if
Bir zerre niġhāş olunursa giyeh-i baht
6. Ben ol kadar endāz-ı cihānum ki nişānum
Yā küngüre-i çerh gerek yā küleh-i baht
7. Ben dīde-güşāyum kerem ü luṭf-ı cüdāyum
Lāzım mı Vecīhī baña hūsn-i nigeħ-i baht

HARFÜ‘S-SA

-12-

Mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ülün

1. Düşer itse dil-i bī-kīneden baḡş
idenler safvet-i āyīneden baḡş
2. Dil-i bī-sūze raġbet itmez‘uşşāk
Beli olmaz tehī gencīneden baḡş

3. Cihānı meclis tasvīr idersen
Ne lāzım vuslat-ı dūşīneden baḡs
4. Vefādur rū-nūma āyīnemüzde
Bize lāyık degildür kīneden baḡs
5. ider zerrīn kabādan katıf peyvend
idenler hırka-i peşmīneden baḡs
6. Görüp raḡbet o şūh-ı nev-resimde
ider dil hem-çü tıfl āzīneden baḡs
7. Zebān ü gūş āteşden gerekdür
Vecihī olsa sūz-ı sīneden baḡs

ḤARFÜ' C-CİM

-13-

Mefā'ılün fe'ılātün mefā'ılün fe'ılün

1. Nedür cefāya sebep mā-cerā bilinmedi hic
Teḡāfül nıgeh-i 'ışve-zā bilinmedi hic
2. O çeşm-i mest degil gerçi'ışveden ḡālī
Cefā vü lütf mıdur müdde'ā bilinmedi hic
3. Tamām cānıma kār eylemiş ḡadeng-i nigāh
Hücüm-ı ḡayret ile ibtidā bilinmedi hic
4. Ne ḡeşt-i bāḡa murahḡas ne istırāhat-i ḡāb
Dem-i şebābda şubḡ ü mesā bilinmedi hic

5. Ne çāre olmayacak derdime Vecihī ilāc
Tutamam anı bilindi veya bilinmedi hic

-14-

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. 'Aşıkā cevr ü cefādan ihtār itmek de güc
Terk-i yār-ı dil-nevāz-ı çāre-sāz itmek de güc
2. Her nigāh'işve-āmizinde ister bin niyāz
Nāze tākāt yok dili terk-i yār itmek de güc
3. 'Aşkı nihān itmek olmaz dilde āteş-pāredür
Her dil-i bī-sūze ammā keşf-i rāz itmek de güc
4. Dilde buldı āteş-i sūzān-ı hicrān iştīdād
Şaklamakda müşkül āh cān-güdāz itmek de güc
5. Gerçi müşküldür belā-yı'aşka şabretmek velī
Hey Vecihī terk-i yār-ı dil-nevāz itmek de güc

HARFU'L-HĀ

-15-

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Olmasa dilde n'ola zerrece sevdā-i ferah
Dil-i'uşşāk degildür bilürüz cā-yı ferah

14 A. 101a, Ü. 6b

1-b itmekde : olmakda Ü

15 T. 103b, A. 101a, Ü. 6b

2. Firkat-i yār ile ālūde-i cām sitemi
Şād-kām eyleyemez keyf-i dü-bālā-yı ferah
3. Ceys-i ğam-teng-reh-i cāna hücūm üzre iken
Hīc mūmkūn mi ola cilvene pā-yı ferah
4. Feyz-i nūruñdan olur mihr-i neşātuñ maħrūm
Olsa manzūrum eger mäh-ı şeb-ārā-yı ferah
5. Bilürüm her ferahuñ mihnet olur encāmı
Dehrden eylemesem nola temennā-yı ferah
6. Dil-i tārīke‘acebdür ki ziyā baħş olmaz
Gün gibi rüşen iken sāġar-ı mīnā-yı ferah
7. Ğamla ülfetdedür āsūde-ġī ancak şimdi
Ey Vecihī ne belā başuña ġavġa-i ferah

HARFÜ'L-HĀ

-16-

Mef ulü fa ilatü mefa ilü fa ilün

1. Āşüfte itdi göñlümi bir ġül‘izār-ı şüh
Oldı esīr-i bāġ-ı ruħı bir hezār-ı şüh
2. itmez şafā-i pād-şeh-i dehri ārzū
Hem-dem olinca‘āşıka bir ġam-ġüsār-ı şüh

3a ceys : çeşm A

7a āsūde-ġı : āsūdelük Ü

16 T. 103b, A. 101 b, Ü. 7a

3. Pervāz iderse mürġ-ı dil evc-i ferāġda
Şayd eyler anı ol nıgeh-i dil-şıkār-ı şūh
4. Çāk u harāş sīne-i Cibrīl'i cāy ider
Mestāne itse naġme-serāyi o yār-ı şūh
5. Gelmez nigāh-ı çeşmi gibi mest-i dil-rübā
Olmaz Vecīhī ġamze gibi şivē-kār-ı şūh

HARFÜ'D-DĀL

-17-

Mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün

1. Hüsn-i cemāl-i bānımuñ ü nāz-ı dil-pesend
Ser-tā be-pāy ol büt-i tannāz-ı dil-pesend
2. Rüstem-neberd-i'arsa-geh fitne-i ġamzesi
Tarz-ı nigāh-ı çeşm-i füsün-sāz-ı dil-pesend
3. Gerçi karārı naġme-i cān-süz-ı hecr dūr
Amma nevā-yı'aşķda āġāz-ı dil-pesend
4. Pervāne-gi-yi şem'-i cemāl ise maṭlebün
Ey şevķ-ı sīne cünbüş-i pervāz-ı dil-pesend
5. Naẓm-ı Vecīhī cevher-i ma'nā-yı pāk ile
Mānend-i şir-ı Urfī-i Şirāz-ı dil-pesend

HARFÜ'R-RĀ

-18-

Mef'ülü fā'ilätü mefā'īlü fā'ilün

1. Bāğa ne dem ki ğonca-lebüm rev-nümüm olur
Peymāne-i neşātı gülün ser-nigün olur
2. Şanur görenler 'aks-i ruhiyle 'arağların
Dürr-ı yemm-i cihān-ı hüsn la'l-ğün olur
3. Āgāz-ı 'işve itse ne dem çeşm-i sāhiri
Ser-māye- baḡ-ı fitne-i gerdün-i dūn olur
4. Gül-berg-i-tāze-i ruḡı yādıyla āh-ı dil
Bir nahl-i şu'le berg-i riyāz-i cünün olur
5. Ser-tā-be- pā-yı dāğ-ı dem- ālūd-i 'aşkla
'Uşşāk-ı zār ġarka-i deryā-yı hūn olur
6. 'Aşüfte-ğān-ı 'aşkına nīreng-i ġamzesi
Āhir Vecihī māye-i şabr ü sūkūn olur

-19-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Cefāya yüz tutarsa ol şeh-i bī-dād müşkildür
Saḡa 'arż-ı tazallüm ey dil-i nā-şād müşkildür

18 T. 104b, A. 104b, Ü. 7a

1a Yetidi ceys-i bāğa ne dem ki ğonce-lebüm rev-nümün olur A
4a Tāze-i ruḡı : Al ruḡları A, Ü

19 T. 104b, A. 102b, Ü. 7a

2. Tebessüm āşinā olmaz leb- i mā-nüvis vāveyla
iderse bī-vefāyī nāle vü feryād müşkildür
3. Dile şevk ü şafā gelmez hücüm-1 ceşş-i miñnetden
Hişārī-i sipāh-1 düşmene imdād müşkildür
4. Hevāyi dil o yār-1 nāz-1 sitem āteş-meşreb
Olur mı müttehīz hiç ülfet-1 üsdād müşkildür
5. Rüsüm-1'ışvesin nakş eyledüm ben şafha-i dilde
Vecihī baña taklīd idemez Behzād müşkildür

-20-

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Gül gibi sād-çak dest-i rüzgār olduk ter
Bihüde bülbül gibi nālān ü zār olduk ter
2. Cilve-gāh itsek birez dest-i ferāğı vaktidür
Şehsüvārān-1 gam-1'aşkı şikār olduk ter
3. Pertev-i hürşīd-i'ālem-gir-i evc fitratuz
Sāye-veş rāh-1 fenāda hāk-sār olduk ter
4. Bülbülān-1 kudsile düşmez hem-āheng olmak
'Andelīb-āsā rehin-i nev-bahār olduk ter
5. Demdir olsak gonçe-i gül-zār'izz ü i'tibār
Nergis-i şehlā-i bāğ-1 intizār olduk ter

4a işve-kerise : nāz-1 sitem T

20 T. 104b

6. Olalım şimden gerü mesned-fürüz-ı bezm-i cāh
Ey Vecīhī şu‘le-i şöhret-şifār olduḡ ter

-21-

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Rūyinun kim bezm-i meyde āb ü tābı şerm olur
‘Ālem-i ḡüsnün zıyā-i āf-tābı şerm olur
2. Eylese güstāhī- i nazāra ser-germ-i ḡāzab
‘Āşık-ı üftādeye çeşm ü i‘tābı şerm olur
3. Ol ḡadar maḡcüb-ı‘ismetdür ki hengām-ı su‘al
Tālib-i kālā-yı vaşla her cevābı şerm olur
4. itse mirāte nazār aḡsinden istiḡya ile
Mihr-i‘ālem-tābinun oldum niḡābı şerm olur
5. Olamaz endīşede gül-çīn-i gül-zār visāle
ḡüsnünün ancak Vecīhī feyz-yābı şerm olur

-22-

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1. O ḡün-rīze ḡönül meftūnlıḡun divānelikdendür
inanma va‘de- i luḡf itse de mestānelikdendür
2. Degil kentāb-ı meh nisbetle şū‘le‘unşür-ı nārı
O şem‘in üstüne döndüklerim pervānelikdendür

21 T. 104b, A. 105a, Ü.7b

22 T. 105a, A. 111b

3. Sitem mu'tād-ı hicrānım hevā-yı aşka mağlubum
Tutuşmam nār-ı ğamla şanma kim merd-ānelikdendür
4. Şaķın ma'mūre-i erbāb-ı cāha olma dil-beste
Hakikatle bakarsan ol da bu vīrānelikdendür
5. Tegāfūl āşinādır nāzdan çeşm-i fūsūn-sāzı
Kıyas itme Vecihī şivesin bī-gānelikdendür

-23-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Ğamuñla āşinālar şanma kim bī-gānelerdendür
Esīr-i zūlf-i müşkinūñ olan divānelerdendür
2. Temennā-yı dilim ma'zur der-i pīş-i nigāhuñda
Harāb-bāde- i la'liñ olan mest-ānelerdendür
3. Kūdūret āriż olmaz sīne-jeng-i havādişden
Ğubār-ı hātırım hatt-ı ruh-ı cānānelerdendür
4. Gül-i ikbāl-i dehrūñ bülbul-i şūrīdesi olmam
Cihānı mest-i behūt eyleyen Peymānelerdendür
5. Olur ol şem'-i hūsne yanmağa hıfz ı edeb māni'
Vecihī de eger çi şu'le-cū pervānelerdendür

-24-

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Serv-kaḍler şubḥ-dem gül-geşt-i gül-zār itdiler
Bülbüli 'arz-ı gül-i ruhsārla zār itdiler
2. Zahm-ı hicrān bāgda bülbüllere kan aḡladub
Cānumı güller hep ol hūn ile serşār itdiler
3. Zahmedende bī-nasīb oldı dil-i ḡam-perverüm
Ġamzeler tīr-i nigāhuñ sırf i'tibār itdiler
4. Gördiler cins-i hulūs olmaz karīn-i i'tibār
Naḡd-i eşkin 'aşık-ı bī-diller 'iḡār itdiler
5. Vuşlata bilmem ne isterler Vecihī hūblar
Tuḡfe- i derd ü ḡamın cān ile bāzār itdiler

-25-

Fā'ilātün mefā'ilün fā'ilün

1. Ol ki 'aşk ile nāle vü rīzişdür
Yārdan şanma vaşl-ı hāhişdür
2. Sitem-i ḡamzeden figān itmem
Ġarāzum müşk-i āh ü nālişdür

24 T. 105a, A. 112a

5b ḡamın : ḡamı A

25 T. 105a, A. 109b, Ü. 8a

3. Āldur bakma reng-i ruhsāre
Hüsn-i Yūsuf'la bir nümāyişdür
4. Dām-ı müşkil halās zülfünde
Kār-ı dil iztīrāb ü pīçişdür
5. Āh u eşk dem-ā-dem bā'is
Gül-i dāğ-ı gama güşāyişdür
6. Olur a'dā zülāl-i vaşlile şād
Haşsa- i dil hemīşe sūzişdür
7. Çerh ider hūn Vecihī düşmen-kām
Ol ki ehl-i kemāl ü dānişdür

-26-

Mefā'ılün mefā'ılün fe'ülün

1. Nigāhum tā ki hasm-tab-ı hūrdur
Beyānum āşinā-yı çeşm-i terdür
2. Görünmez oldı her giz rü-yı maķşūd
Görinen şimdi hep naķş-ı digerdür
3. Derūnumda tutuşdı āteş-i'aşk
Değil hūn-katre çeşmünde şererdür
4. ider her lahẓā turmaz hūn-feşānı
Meger fevvāre- i hūn-ı cigerdür

5. Murād üzre Vecīhī mihr-rūyın
Baña göstermiyen za‘if başardür

-27-

Mefā‘ilün fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

1. Haṭ-ı ruhuñ var iken sebze-zārı neylerler
Hevā-yı ‘aşka düşenler bahārı neylerler
2. Tenümde dāğ-ı ğam-ı şu‘le tā ki görsünler
Çemende seyr-i gül ü lāle-zārı neylerler
3. Bu bāğa nağme- i efgān-ı sine süz-ter
Belā-keşān maḥabbet-hezārı neylerler
4. Şemīm-i sünbül-i hoş-bū olur ḥayāt-efzā
‘Abeş-nümāyiş-i zülf-i nigārı neylerler
5. Vecīhi dil-ber O dur dil-nüvāz ü dil-keş ola
Sitemle yād olunan‘işve-kārı neylerler

-28-

Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün

1. Çeşmüñ şarāb-ı ‘işveden mest oldı nāzuñ vaktidür
Germ olsa dest-i şevkle sâz-ı niyāzuñ vaktidür

27 T. 105b

28 T. 105b, A. 103a

1b olsa : oldı A

2. Gülsün açılsun gül gibi itsün nağam bülbül gibi
Faşl-ı bahār-ı hüsni dūr ol ‐iŝve-bāzuñ vaktidūr
3. Őem'-i cemālin āteŝ-i meyden fūrūzān eylemiŝ
Ser-germ-i ŝevk ũ vaŝlına sūz u gūdāzuñ vaktidūr
4. Dil neşve-i ‐aşk ile mest dil-dār cām-ı nāzdan
Mestāne-peri yirine nāz-ū niyāzuñ vaktidūr
5. Meclisde mest ol bī-bedel pā-būse ger virūrse al
Dūŝ ey Vecīhī pāyına iŝŝā-i rāzuñ vaktidūr

-29-

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Dili kim bāde- i pūr-zūr-ı miñnet neŝve-dār eyler
Hayāl-i āb-ı tīg-i yārle def'-i hūmār eyler
2. Nemek-dān-ı lebinden çāre-cū-yı zaħm-ı cān olsam
Ol āfet neŝter-i müjgān-ı çeŝmūñ sāz-kār eyler
3. Tenezzül eylemez hāndānī-i hūrŝid-i ikbāle
Bu gülşen de gönül pejmürde-giyle iftiħār eyler
4. Güzār itse eger bir bāga eşküm aķs-i ezhārın
Ne feyz olur ki hep nilüfer-āsā āŝikār eyler

3b şevk : zevk A

29 T. 105b, A. 103a, Ü. 8b

4a eşküm - Ü

5. Mesāmmāt-ı tenünden āteş-i dil kim olur zāhir
Zemīn-i gülşen-i ‘aşkuñ ser-ā-pā lāle-zār eyler
6. Degildür bād-ı dāmānı iden her cānibe tahrik
Zebān-ı hāl ile pervāne-i şem‘i‘tizār eyler
7. Şehidāne eger bir yerden olsa ruhsat-ı şekvā
Vecīhī tengī-i meydānı haşrı şerm-sār eyler

-30-

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1. Olup mānend-i şebnem güllere üftāde bülbüller
iderler pey-revī āh dil-i nā-şāda bülbüller
2. Şabā virdi haberler muqaddim gülden zamānidur
Olursa naqd-i cān iğārına āmāde bülbüller
3. Salar feryādla āvāze dehre yılda bir kerre
Gelür güyā maḥabbet ehlini irşāde bülbüller
4. Nesīm-i āhı cān-süz oldı tāb-ı āteş-i gülden
Virür ḥakister-i cismin bu demde bāda bülbüller
5. Vecīhī bezm-i vuşlat demleri gitmişdi yādumdan
Getürdi ol şafāyı ḥātır-ı nā-şāde bülbüller

-31-

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Turre-i zülfün ki bāğ-ı hüsne sünbül destedür
Her cemende biñ dil-i ehl-i maḥabbet bestedür
2. Her nazarda ehl-i'uşşākı ğamzesi eyler helāk
Çeşm-i mahmūruñ yine zāhirde ammā hastedür
3. Mekk çeşm-i fitne-cüyuñdan selāmet bulmağa
Hep gönüllerden teveccüh ol nigāh-ı mestedür
4. Bildirür sırdur hevā-yı zülf-i dil-dār oldığun
Ey nesīm-i şubḥ reftāruñ katı' āhestedür
5. Katı' ümmid itmesem n'ola Vecihī yārdan
Riste-i cān zülf-i'anber-bāruña peyvestedür

-32-

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. Cevrūñle ehl-i'aşk ki her ğāh āh ider
Miřāt-i çerhi dūd-ı derūni siyāh ider
2. Kūyına'azmi kaçd idicek cān-ı nā-tüvān
Evvel dil-i belā-zedesin rü-be-rāh ider

31 T. 106a, A. 107b, Ü. 8b

4a sırdur : sırr-ı Ü

32 T. 106a, A. 106a, Ü. 8a

3. Ger irmez ise reşha- i bārān-ı vaşl-ı yār
Bād-ı firākı hırmen-ı'ömrüm tebāh ider
4. Kaşdı hadeng cevr ü cefāya nişānedür
Sanmañ ki baña raħm için ol meh nigāh ider
5. Tā olmayınca gülsen-i hüsni benefşe-zār
Meger giyāhını nazarum reşk-i māh ider
6. Dilde Vecihī olmasa ceys-i ğamuma tāb
Meyhane küncini aña ğamdan penāh ider

-33-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. O şeh vakt-i ğāzab çekse niyām-ı'ışveden hançer
Olur kaşdı dile her biri nigāh-ı pür-fiten hançer
2. O deñlü'āmdür ahdumda hün-rizi ki gül-zāruñ
Olur her gül-büni bir tır ü berg-i yāsemen hançer
3. Yine biñ hāk ü zahme cilve-gehdür olmaz āsüde
Şehid annā olur çeşminde her tār-ı kefen hançer
4. Cihān fitnenüñ şimdi geçilmez küşte-ġanından
Meger olmuş vekil-i ğamze-i āşüb fen-i hançer

5 - T

33 T. 106a, A. 103a, Ü. 8b

2a ahdumda : ahdında Ü

5. O deñlü t̄alib-i dil-kavī- i zahmum ki seyr olman
Olursa kaşđ-ı meh t̄a haşr herbir müy-i ten hançer
6. O rāhat düşmenem kaşđ-ı rufū-yı çāk çāk itsem
Olur izār-ı cāne tār u-süzün cümleten hançer
7. Zebān-ı hükmün eyler kişver-sitān dile cārı
Vecihī gibi olmuş varsa sāhib-i sühān hançer

-34-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. 'Acep midür uşüle olmasa efgānı mużtardur
Nevā-yı nālede 'uşşāk sanmañ kim muhayyerdür
2. Dil-i şeydā reh-i 'aşkında pā-māl olmadan geçmez
Giriftār olduğı bir 'işve-kār-ı nāz-perverdür
3. Dil-i şūrīdeyi ağıyār-ı bed-hāhile bir görme
Anuñ şarf itdigi naqd-i sirişk ise bunuñ serdür
4. Cihāne secde-gāh olsa 'aceb mi küy-i cānāne
Ümid-i pāy-büsiyle benüm hāk oldıgum yirdür
5. O mihr-i āsūmān-ı hüsni görsem bezm-i 'işretde
O gün baña Vecihī 'ıyd ü nev-rūzā beraberdür

-35-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Müheyyā bezm-i 'işret ülfet-i rindāne ruḥṣatdur
Yine būs-ı leb-i peymāneye mestāne ruḥṣatdur
2. Zemīn-i sīneye bārān-ı eşküm itmede rīziş
Güşād-ı verd-i dāğ-ı āteşin cāna ruḥṣatdır
3. Dile şimden gerü cem'iyet hātır muḥāl oldı
Perişānī-i gīsū-yı 'abir-efşāne ruḥṣatdur
4. Bu sūz u tāble ger cilve-gāhum olsa bir gül-şen
Güle pervāne-gī-yi bülbül-i hoş-hāne ruḥṣatdur
5. Der-i kaşr-ı murāda rahne virsün şadme-i ziveri
Yiter nevmīdi āh sīne-i sūzāna ruḥṣatdur
6. Dil-i sevdā-nedīme olmada şuğl-ı hevā gālib
Yine çil-i cünūna'azm mülk-i cāna ruḥṣatdur
7. Degildür çünki mümkün kām-yābı baht ü tāli'den
Vecihī'aks-i h'āhiş gerdiş-i devrāne ruḥṣatdur

35 T. 109b, A. 102b, Ü.9b

2b güşād-ı verd-i dāğ : güşād-ver-i dāğ T

-36-

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Zülf-i dil-dāre gehi bād ü gehi şāne gelür
Beni incitmeye her birisi haşmāne gelür
2. Gelse de bezme o hün-rīz-i tegāfül-pīşe
Neşve-i bāde-i āşüb ile mestāne gelür
3. Görse bī-kesligini künc-i gam ü miñnetde
Dil-i şeydāya enīs olmağa peymāne gelür
4. Pertev-endāz olur meclis-i hürşīd-i neşāt
Cām-ı bādeyle ne dem sākī i mey-hāne gelür
5. Kuvvet-i tab' la mānend-i Vecīhī bizde
Haşm ile ellesürüz var ise meydāne gelür

-37-

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Dem gelür revnaķ-ı hüsn-i ruh-ı cānāne gider
Süz-ı dil ah-ı derün eşk-i sitemāne gider
2. Eyledi şevķ-i maħabbet dil-i nālāna hücüm
Ol da Mecnün gibi şahrā vü beyābāna gider

36 T. 106b, A. 103b, Ü. 8a

37 T. 106b, A. 104a

3. Nice ma'lûm olur ahvâli gelenler dehrûn
Cümle mestâne gelür bezmine mestâne gider
4. Nefret itdüm o kadar ülfet-i'âlemden kim
Maḥremüm gelse eger yanıma bî-gâne gider
5. Dile geldükçe Vecihî sitem-i gün-â-gün
Dest-i gam nehve- i çāk ile giribâne gider

-38-

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. Ğamze- i fettânınuñ şemşîr-i kînin gördiler
Bildiler hûn-rîzî- ı ceşmin karînin gördiler
2. Baḥr-ı ḥüsni mevc-hîz itmiş yine bād-ı ğazab
Bî-sebeb üftâdeler çîn-i cebînin gördiler
3. itdi tâb-ı âteş-i ruḥşâr-ı alından maşûn
Cân u dil ihsân-ı zülf-i anberînin gördiler
4. Verziş-i âh eylemez oldu gürûh-ı'âşıkân
Yiter bi-te'essürü kalb-i ahînin gördiler
5. Vâyesi maḥrûmî- i nazâre oldu gül-şenûn
Sînemün var ise verd-i âteşînin gördiler

38 T. 106b, A. 106b, Ü. 10a

4a 'âşıkân : bî-dilân T

6. Oldı maḳbul-i dil-i müşkil-pesend-i şā'irān
Ey Vecīhī şī'rimūn bu nev-zemīnin gördiler

-39-

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Şevḳ-i la'lūnle sirişk-i dīde kim rīzān olur
Kūyuñ ey ārām-ı hāṭır reşk-i baḫr ü kān olur
2. Cān-feşān iden kaçır mı ğamze-i hūn-rīzūn
Her ne dil kim sīne-çāk-i hançer-i müjgān olur
3. La'l-i yāri cāmle leb-ber-leb itme sākiyā
Aña ser-mestān-ı 'aşḳ itmez taḫammül kan olur
4. Reşha-rīz oldukça dil-ber nāvek-i dil-dūzdan
Sīnede her kanlu dāğam bir gül-i handān olur
5. 'Aḳl ü cān oldukça ḫayrān nigāh-ı dil-keşi
Dil Vecīhī mest-i nāz-ı nergis-i fettān olur

39 T. 106b, A. 107b, Ü. 9a

3a La'l-i dil-dār ile sāḳī itme cāmı leb-be-leb T

T.C. YÜKSEK HUKUK MURAKKAZI MERKEZİ

-40-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Sürür-i 'āşıkā şanma şarāb-ı nāb lāzımdur
Nigāh-ı iltifāt sākī-i meh-tāb lāzımdur
2. Nice tarḥ ideyüm ālām-ı dehri bezm-i hāṭırdan
Şafā-i 'ayse çün cem'ıyyet-i aḥbāb lāzımdur
3. Görüp giryānlıgum her dem ta'accüb itme ey hem-dem
Ser-ā-pā āteşüm teskīn-i nāra āb lāzımdur
4. Fenāya müsta'iddür olmayan ser- sebz-hākinden
Kıyās itme benüm kettānuma meh-tāb lāzımdur
5. N'ola ger tāze dāğ-ı 'aşkdan dil olmasa hālī
O bāğ-ı bī-hazāna bir gül-i sīr-āb lāzımdur
6. Gül-i ruḥşār ḥüsn-āsā Vecīhī 'ayb ider hande
Dil-i şeydāya hem çün zülf-i pīç ü tāb lāzımdur

40 T. 107a, A. 112b, Ü. 10b

1b Çemen-zār ü civānān ü şeb-i meh-tāb lāzımdur T

4:3 Ü

-41-

Mef'ülü mefā'īlü mefā'īlü fe'ülün

1. Ağyāre kerem itmesün ol şūh kem eyler
Havfum bu vefā ile anı müttehem eyler
2. Gör haşiyet- ğamze- i hūn-rīzini yārūn
Her uğradığu sīneyi bāğ-ı irem eyler
3. Etrafını zencire çeker şafha-i hüsnūn
Kāküllerini kāh ki pūr-piç ü ham eyler
4. Bezm-i meyi teşrīfde eylerse tegāfūl
Rāh-ı tarābı māye-i endüh u ğam eyler
5. Gör tali'-ı āzūrdegī-i vāzi'adūdan
Yine baña ol şūh Vecīhī sitem eyler

-42-

Mef'ülü fā'ilātü mefā'īlü fā'ilün

1. Ol şūha bir fütāde ki'arz-ı merām ider
Tahrīk-i tīg-ı cevrlle kārın temām ider
2. Fark itmeyüp ğurūrdan ağyār ü'uşşākı
Kūy-i harem mu'adilini izdihām ider

41 T. 107a, A. 104a

42 T. 107a, A. 111a, Ü. 10a

3. Her nah̄l-i tāzesi ide‘arż-ı fütādeni
Gül-şende kim o k̄āmet-i bālā hırām ider
4. Leb-teşne-i şehādet iken hayli bī-dīlān
Cevr ise kaşd-ı tīgīn o şeh der-niyām ider
5. Hār-āşinā-yı nah̄l-i gül gül-şen-i firāg
Ezhār-ı bag-ı devlette‘arż-ı zūkām ider
6. Seyr-i ruhuında bestegī-i zūlfüne gönül
Meyl itmesün Vecīhi ki şubhını şām ider

-43-

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Bezm-i gülde nāle-i derd-i nihānı diñlenür
Böyle kalmaz bülbülün bir gün fiğānı diñlenür
2. Dinlenilmez zāhidā efsāne-i h̄āb-āverin
Meclis-i rindān da Cem-dāsitānı diñlenür
3. Zīr-dest hükm-i hatt̄ olinca iklim-i cemāl
‘Aşık-ı şūrīde-hālün el-āmānı diñlenür
4. Tab‘-ı şūhum her nedeñlü itse tafşıl-ü dirāz
Vaşf-ı hüsn-i kākül-i‘anber-feşānı diñlenür
5. Hükm-i şāh-ı‘aşkdur güyā Vecīhī’nün müdām
Güş-ı ta‘zim ile nazm-ı dil-sitānı diñlenür

-44-

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. La'lin piyāle ile gül olup cem-i bahar
Şāhāne yine eylemede 'ālem-i bahar
2. İhyāde oldu hānde-zen-i şan'at-ı Mesih
Bād-ı nesīm-i şubh olup hem-dem-i bahār
3. Eyler ğarīk-i baħr-i ğamı sāhil āşinā
Cūş-ı nümāyı zāhir idünce yem-i bahār
4. Ezhār-ı bāĝ itdi murāşşā'libāsını
idüp nişār dürr ü güher-şeb-nem-i bahār
5. Açılmanuñ Vecīhī bu demler zamānidur
Geldi meşāme būy-i gül-i hurrem-i bahār

-45-

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. Nām-ı vişāli anmayayum himmetüm budur
Bezm- āşinā-yı hecr olalı niyyetüm budur
2. Sīm-āb tāb olur nazārum düştügi zamān
Te'sīr-i iztīrāb ile haşşıyyetüm budur

44 T. 107b, A. 104a, Ü. 7b

45 T. 107b, A. 108a, Ü. 9b

3. Şavt-ı enīn-i mutrib ü hūn-ı ciger şarāb
Zehr-ābe-nūş-ı bezm-i ğamem'ışretüm budur
4. Mülk-i belāya eyledi mesned-nişīn beni
Hāk-i derinde ol şanemūñ raġbetüm budur
5. Laht-i cigerle Lāle-sitān eylerüm rehin
Gül-çīn-i bāġ-ı 'aşk olalı şan'atum budur
6. Pehlū-nihāde-i dem-i tīg-i mahabbetüm
Ancak cihānda tekye geh-i rahātum budur
7. Geldi dil taşavvura va'd-i visāl-i dost
Şimdi Vecīhī māye- i germiyyetüm budur

-46-

Mefā'īlün mefā'īlün fe'ūlün

1. Ruhīnuñ şanma haṭṭ pīrāyesidür
Per-i şāhin-i çeşmi sāyesidür
2. Nola haṭṭı da olsa'ālem-āşüb
O miskīn turreler hem-sāyesidür
3. Tenezzül eylemez ihyāya la'li
Anuñ ol rütbe ednā-pāyesidür

*46 T. 107b, A. 109a, Ü. 7b

3b rütbe adını yāyesidür : rütbe-dānı pāyesidür Ü : rütbe
adına pāyesidür A

7a vezin uymuyor

4. Dökünmez bezl ile eşk-i dem-älüd
Anañ hün-i ciger tā māyesidür

5. Vecīhī ğamdan itsün mi şikāyet
Ezel çün hān-ı ğamdan vāyesidür

-47-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Dilüm āzürde-i şad-güne cevır olmaya dem yokdur
Dirīga'ahd-i bahtumda sabāh şām ğam yokdur
2. O hüsñüz biz ki raġbet itmezüz zīb-i haṭ ü hāle
O'aşkıuz kim bize maşşüş bir zaḥm-ı elem yokdur
3. Dile pür-dāġ-'aşk olmaġıla her sīne'adīl olmaz
Gül-istān-ı cihānda revnaķ-ı bāġ-ı irem yokdur
4. Nice fehm eylesün pāmālī- i beytü's-şanem zevķin
Nihādında anañ kim raġbeti beytü'l-Harām yokdur
5. Vecīhī bizden 'adā-rüy-i dil görmek ba'īd olmaz
Bizüm mir'ātımızda hiç jengār-ı sitem yokdur

5b çün : ol ü

47 T. 108a, A. 107b, Ü. 9b

-48-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Perīṣānı dile zülfün perīṣān olduğındandır
Ser-i cāne belālar ğamze fettān olduğındandır
2. Ğarāz-sūz yok dimekden vaṣf-ı hüsn-i hem-sālünde
Vücūd-ı nāzeninün ser-be-ser cān olduğındandır
3. Ğubār-ı rāhı olmakdan beni men eylemek diler
Terahhümden degildür yāl-i dāmān olduğındandır
4. Degil bīhüde ger semt-i cefāyı cilve-gāh ise
Gehi ol ṣeh-süvār-ı hüsne meydān olduğındandır
5. Vecīhi ṣubḥa dek dünyāyı tārīk itdügi āhüm
O māhūn ḥāne- i āğyare mihmān olduğındandır

-49-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Ḥarābāt-ı maḥabbet ṣāh-ı devrān olduğum yerdür
Neṣāt eyvān-ı bezm-i'ays cemsān olduğum yerdür

48 T. 108a, A. 106b

3b yāl-i dāmān : pāk-i dāmān A

5a itdügi āhum : itmeden āhımuñ A

5b āğyāre : āğyārda A

49 T. 108a, A. 110a, Ü. 9a

2. Sezādur nağme-i ta'līm nevā-sübḥān-ı kuds olsam
Gül-istān-ı ḥamūṣi mürğ-ı hoş-h'ān oldı ğum yerdür
3. Degişmem bāğ-zār-ı 'işret-i aher perişāne
Benim beytü'l-hüzün me'nūs-i hicrān oldı ğum yerdür
4. Temennā-yi vişāle cilve-gāh olmaz leb-i ümmīd
Hücüm-ı ğamze-i bī-bāke ḥayrān oldı ğum yerdür
5. Nōla pāmāli-i ḥāk-i ḥarīmin cilve-gāh itsem
Serīr-i şehri-kām-ābāda sultān oldı ğum yerdür
6. Gürūh-der ü fevc-i hecrin istikbāl-i ta'zīme
Reh-i vādi- i ğam her laḥza pūyān oldı ğum yerdür
7. Nice cān virmeyen dil-bestegī-i çin-i ğīsūya
Vecīhi būs-ı la'l-i yāre şāyān oldı ğum yerdür

-50-

Mef'ūlü fāilātü mefā'ilü fā'ilün

1. Hūn-ı sirēski dīdelerüm kim revān ider
Ey gül-'izār reh-güzerüñ gül-sitān ider

5a cilve-gāh : arzu T

50 T. 108a, A. 108b, Ü.9b

1a Hūn-ı sirēski : hūn-āb-ı eški T

1b Kūyuñ O şūh-ı 'işve gerek gül-sitān ider T

2. Esrār-ı ‘aşkı saklamak olurdı sīnede
Ammā ki halka eşk dem-ā-dem a‘yān ider
3. Müjgānı tīri sīneye virür hayāt-ı nev
Her bir nıgehde ġamzesi ammā ki kan ider
4. Seyr et o tıflı himmet-sāhib dīlān-ı ‘aşk
Āfet-resān fitne- i āhır zamān ider
5. Peyveste olsa birbirine dāġ-ı şu‘le-nāk
Sanur gören Vecīhī ki en-necm- Kur‘an ider

-51-

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1. Nükte- i La‘l-i Lebin halline kim kādır olur
Başlasa vaşfına biñ mu‘cize-ġü kāşır olur
2. Dād-h‘āh ile görür ser-keş-i fermānını berr
Kāhramān nıgeh-i . çeşmine pek kāhır olur
3. Yine bir āfeti dehr eyliyor‘ālemi āşüb
‘Arsa- i ‘aşkda seyr it ne fiten zāhır olur
4. Şimdi aldanma görüp şive- i luţf u keremin
Ol daħi fenn-i cefāda giderek māhır olur

4b-5b : 5b-4b Ü

51 T. 108b, A. 106b

5. Bād-ı ‘aşk ile hürüş eyleye ta kulzüm-i tab‘
Ey Vecihî dahi çok böyle güher-şadır olur

-52-

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Çeşmünüñ āşub-ı devrān olduğın bilmez mi var
Gamzenün ğāret-ger-i cān olduğın bilmez mi var
2. Gerçi kim bizden nihān olmağdadur mihr-i ruhi
Herkesē şem‘i şeb-istān olduğın bilmez mi var
3. Bai‘d-ı luṭf-ı nihānın ğayriye añlar mı yok
‘Aşıka cevri-i firāvān olduğın bilmez mi var
4. Dil nice vaşf-ı ruḥ hūbına virsün āb ü tāb
Nūr baḥş mihr-i rahşān olduğın bilmez mi var
5. Medh-i tab‘ında Vecihî’nün nedir bu güft u gū
Ya anuñ mümtāz-ı aḳrān olduğın bilmez mi var

52 T. 108b, A. 107a

2a gerçi kim : dā‘imā A

-53-

Fe'ilatün mefā'ilün fe'ilün

1. Gönlümüz luṭf-ı yārle açılır
Ḡonce bād-ı bahārla açılır
2. Ol gül-i bāḡ-iṣve-bülbül olur
Bāde- i huṣṣ-vārle açılır
3. Dilleri ṣayd idince hurrem olur
Şāh seyr-i ṣikārla açılır
4. Ateşin verd-i gül-şen-i sīne
Nefs-i ṣu'le-dārle açılır
5. Cevher-i tīg tab'-ı ehl-i kemāl
Şayḳal-ı i'tibārle açılır
6. Beste kalmaz der-i murād āhir
Şabr kıl rüzgārle açılır
7. Tab'-ı ṣūh Vecīhī gül-şende
Dil-ber-i gül-'izārle açılır

-54-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Acebdür hūblar resm-i kerem-kārānı bilmezler
Bilürler ğāret-i mülk-i dili ihsānı bilmezler
2. Görünce sāde diller āşinālık kaşdın eylerler
Ne hūn-riz idügin ol ğamze- i fettānı bilmezler
3. Olanlar ta'nıma amāde şahra-i cünūnumda
Meger kim cūş-ı eşk dide- i giryānı bilmezler
4. Görüp eşkāl-i dehri olmiyanlar handeden hālī
Verā-yı perdede bāziçe- i pinhānı bilmezler
5. Kemend-i cān-şikār-ı zülf-i yāre olmayan beste
Vecīhi pīç ü tāb-ı'āşık-ı nālānı bilmezler

-55-

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1. Şevk-ı la'lūnle bulup lezzet-i pinhān diller
Mübtelādur ham-ı ğisūna perişān diller
2. Sāye-i perr-i melāikden olur fers-i rehi
Olsa rāh-ı harem-i yārdé pūyān diller

54 T. 108b, A. 109a

4a handeden : hande-zen A

55 T. 108b, A. 11a, Ü. 10a

3. Pā-yi nazāresine kalmadı reftāre mecāl
Seyr-i hüsnünde olup vāle vü hayrān diller
4. Kāfir-i secde-ber-i pā-yi şanemdür şimdi
Ol bütün‘aşkı ile nice müselmān diller
5. Katre-i āb-ı hayāt oldu meger peykānı
Geşte-i nāveki olmağa virür cān diller
6. Hasret-i La‘lün ile hem-çü Vecihī olmuş
Nüş idüp hūn-ı ciger kān-ı Bedehşān diller

-56-

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

1. Bahār eyyāmı geldi yine hengām-ı cünün mıdur
Nesīm-i şubḥ geşt-i bāğ ü rāğa reh-nümün mıdur
2. Şabā cünbüşde cūlar cūşda ezherān-şüküfte
‘Adīl-i eşk ü dūd-ı āh ü dāğ-ı lāle-ğün mıdur
3. Harīm-i bezm-gāh-ı vaşle ruḥsat bulmağa ‘odā
Sebeb te’sīr-i baht-ı nā-müsā‘idle sūkün mıdur
4. Komaz tarīkde müstağni eyler bār-ı minnetden
Çerāğ-efrüz-ı bezmem şu‘le-i āh derūn mıdur

6b Nüş idüp hūn-ı ciger : Nüş-ı hūn-ı dil ile T

56 T. 109a, A. 104b

5. Kavî tali' ligünden haşm-ı dönek kim çekerdi gam
Vecihî iden azürde bî-baht-ı zebûn midur

-57-

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

1. Gönül nâ-dîdelerden eşk ü dâğın dem-be-dem şağlar
Nişâr-ı pây-i yâre şanki dünyâ rû-direm şağlar
2. Siphre karşı kor bir hüsrev-i sâhib-i hışmdur dil
Derûn-ı sîne de zîrâ sipâh-ı derd ü gam şağlar
3. Dinlese ehl-i diller her ne deñlü mâlik-i dünyâ
Yanuñda gül gibi her dem niye bir gonca-fem şağlar
4. Nice rûz-ı şafâ vü şevkı görsün'âşık-ı şeydâ
Şu'a'-ı mihr rûy-i yâri zülf-i ham-be ham şağlar
5. Aceb midür cevâhir-pâş olursa pây-yi rindâne
Muğan kim her biri bir küşede şad-genc-i Cem şağlar
6. Bilindi râz-ı aşkum halka âh-ı âteşinümden
Benüm şimden-gerü bilmem Vecihî dîde nem şağlar

-58-

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. Zahmlar kim sīneme ol ğamze-i pür-tāb açar
Her zamān gül-zār-ı 'aşka bir gül-i sīr-āb açar
2. Dil açılmaz olmayınca beste-i ğīsū-yi dost
Ukde-i kalb-i hazīnüm zülf-i'anber-tāb açar
3. Hande-ġāhı kim ğüşād eyler dehān-ı tengini
Ğüyyā bād-ı bahārı ğonca-i şād-āb açar
4. Sūret-i havf ü recāyı gösterür'uşşākına
Ki tebessüm-ġāh-ı düşünām ile La'l-i nāb açar
5. Aks-i rüydür egerçi renk ü rü baġs-i şarāb
Ey Vecīhī aynada ammā şarāb-ı nāb açar

-59-

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. Rīziş-i bārān-ı eşküm nev-bahār olsun da gör
Cüşuş-ı şevkı dem-i ğeşt ü ğüzār olsun da gör
2. Revnaġ-ı cennet zemīn-i gül-sitān-ı sīnemi
Dāġ-ı pinhān-ı derūnum āşikār olsun da gör

58 T. 109a, A. 112b, Ü. 10b

5a renk ürü : renk-i rü A : renk-i zer Ü

59 T. 109b, A. 108a, Ü. 10b

3. Sīnede olmaz mı tīrūñ reşk-i nahl-istān-ı Tūr
Āteş-i dilden nihāl-i şu'le-dār olsun da gör
4. Şive-i mirāt-ı dil şikeste-gī encāmını
Āyineñ jengār-ı haṭdan pūr ğubār olsun da gör
5. Zaḥm-ı hürd ü ğamzesi evvel dil-i Cibrīl olur
Şah-bāzum ma'il-i zevk-i şikār olsun da gör
6. Geldūñ ey efkār-ı vuşlat bī-tekellūf hāṭıra
Hecr-i dil-ber vākıf-ı encām-kār olsun da gör
7. Şi'rūñ olmaz mı Vecīhī ziver-i ğuş-ı kabül
Mazhar-ı luṭf-ı nigāh i'tibār olsun da gör

-60-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Dimāğ-ı i'tibārum nūkhet-i sahbāya nāz eyler
Nigāh-ı rağbetüm seyr-i ruḥ-i zībāya nāz eyler
2. Nesīm itmeye niyāz i'tizār alūde-gī zāyi
Ben ol pervāneyüm kim şem'i bezm-ārāya nāz eyler
3. Degil ğam olmasa na'il vişāl-i şāhid-i kāme
Esīr-i kayd-ı himmet devlet-i dārāya nāz eyler

3:4 A

60 T. 109b, A. 110a, Ü 10a

2a alūde-gī : alūdeni T

4. Eger nūr-ı nigāhın itse pāy-endāz ı̇kudsīler
Yine dil‘azm-i seyr-i gül-şen-i me‘vāya nāz eyler
5. O deñlü bī-dimāğ-ı rüzgārem ol siyeh-çine
Dem-i ‘arz-ı tazallümde dilüm şekvāya nāz eyler
6. Ne mümkün zahm-ı cāna merhem itmek va‘de-i luṭfın
Tabībüm nev-zuhūr-ı ‘işvedür dünyāya nāz eyler
7. ‘Aceb serdür hevā bī-kayd-ı ‘ālemdür dil-i zārum
Vecihī beste-gī-yi zülf-i ‘anber-sāya nāz eyler
8. Nola her nā-kabüle zīb-i gūş olmağā‘ār itse
Letāfetde kelāmuñ lü‘lū-i lālāya nāz eyler

-61-

Mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

1. Dil-haste iden‘ālemi gerçi sitemüñdür
İhyāya sebep yine ümīd-i keremüñdür
2. Mümkün mi ki hurrem ola devrān-ı felekden
Bu feyz-i şafā dillere hep cām-ı Cem‘üñdür
3. Ey‘āşık-ı şūrīde yiter eyleme feryād
Dünyāyı kesel-nāk iden āsar-ı ğamuñdur

4. Her sîne-i pür-gamda gül-i zahm iden izhâr
Te'sîr-i figân-ı dil-i hasret-i nağmeñdür
5. Ey şahid-i gam mevsimidür gest-i güzâr it
Pür-zahm-ı derûnumda ki bâğ-ı iremüñdür
6. Hep sünbüleden nağme iden şimdi Vecîhî
Kâkülleri vaşfıyla sarîr-i kalemüñdür

-62-

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. Şevk-ı vaşluñla gönül geh elde câm-ı Cem tutar
Geh humâr-ı hecrüñ ile sâğar-ı pür-sîm tutar
2. Geşt-i deşt-i'aşkda kalmazdı dil-i Mecnûn'dan
Anı ammâ kim o gîsü-i ham-ender-ham tutar
3. Serv ü şen-âzâdelik dünyâ-pereste virmez el
Kande gitse dâmen-i hâr-ı gam'âlem tutar
4. Simiyâ-kâri-i bezm-i dehre meftûn olma kim
Muţtaşıl kânûnınuñ âhengini mâtem tutar
5. Cevher-efşân olduğın bilmez Vecîhî var ise
Hâmemi çüb-ı kelîm ile o kim tev'em tutar

4b Vezin uymuyor.

62 T. 110a, A. 113a

-63-

Müfte' ilün mefā' ilün müfte' ilün mefā' ilün

1. Dehrden olma muḳaddem-şāhid-kāme muntazır
Kām-revā olur mı hīç keff ü'l imāme muntazır
2. Oldı gönül mükedder-i bīhūde vazı'herdāmı
Naḳş-ı 'acīb 'ālem-i ṭurfe nizāma muntazır
3. Kāse-i mihr ü māh-ı pür āb-ı hayāt ise felek
Hāşılı senden olmazuz bir iki cāma muntazır
4. Sāye-i ḳaddūni dirīg eyleyüp ey şeh eyleme
Geşte-i tīg-i firḳati rüz-ı ḳıyāme muntazır
5. itmez o şāh-ı ḡarre-i ḥüsn nīm-nigāh iltifāt
Reh-güzerinde kudsiyān olsa selāme muntazır
6. Halk-ı cihān Vecīhiyā şifte-i tab' ı şūhuma
Hüsn-i sevād-ı nazmuña kāğıd ü hāme muntazır

-64-

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Çeşm-i maḥmürın görüp dil mey-perest olmuş şanur
Pāy-būse cür'et ider yāri mest olmuş şanur

63 T. 110a, A. 113a, Ü. 11a

64 T. 110a, A. 106b

1b mest : best A

2. Çok görüp 'aks-i ruh hübānda yār itmez nazār
Bilmiyen āyine-i kalbüm sikest olmuş sanur
3. Bī-karār iken ğam-ı 'aşk ile gör zāhid baña
Küşe-i meyhāneyi cāy-i nişest olmuş sanur
4. Hāk-i pāyına cebīn-sāy oldu ğam ta'yīb iden
i'tibārum bilmeyüp bālāyı pest olmuş sanur
5. Seyr-i rüyında nigāh olur Vecīhī muẓtarīb
Var ise her ğamzesin hançer-bedest olmuş sanur

-65-

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1. Helāk-i çeşm olup zülf-i yāre bend ola gör
Bu'arsa-gehde dīlā şayd-ı der kemend ola gör
2. Gerekse zaħm-ı cefādur gerekse tīr-i sitem
O ğamzeden ne ise sende hisse-mend ola gör
3. Beni çü himmet-i ğam tūr-ı meh ser-firāz ister
Nihāl-ı Sidre'den ey āh-ı dil bülend ola gör
4. Ne ğamdan eyle şikāyet ne luṭf ümmīdine düş
Tarīk-i 'aşk ü maḥabbetde dil-pesend ola gör

65 T. 110b, a. 109b

2a Gerekse tīr-i cefādur gerekse zaħm-ı sitem T

5. Ne havf-ı tig-i müje ne mukayyed-i zülf ol
Vecihî gibi ferâğ eyle pür-gezend ola gör

-66-

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1. O tersâ-peççe kim böyle nigâh-ı çeşm-gîn eyler
Budur havfum ki hep şürîde diller terk-i dîn eyler
2. Meded çîn-i cebîn'arz eyleme luţf it helâk oldum
Seni cāna niyâz-ı dil-pesendüm nāzenîn eyler
3. O çeşm-i mest yok cān virmeden ğayri nem kārūm
Nedir bilmem baña ol ğamzeler çok böyle kîn eyler
4. ider bir luţf ammā biñ cefā vü cevrden sonra
Felek şanma beni dil-h'âhum üzre kām-bîn eyler
5. Nazar-ğâh itse ol āhū-nigeh her nokta-i şî'rūm
Vecihî reşk-i müşğîn nāfe-i āhū-yı çîn eyler

5b bî-gezend : pür-gezend A

66 T. 110b, A. 104b, Ü. 10b

-67-

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Mişāl-i zülf-i hem-vāre dil-i zārum perişāndur
Perişān itmege ba'is anı ol şūh-ı fettāndur
2. Şu'a'-i dil olup rühsār-ı āh-ı āteşin gīsū
Leţāfetde 'adil-i sünbül-i gül-bū-yı hūbāndur
3. Olur mı hiç tecellā-yı cemāl-i yārsız rüşen
Çerāg-ı beyt-i ahzānum eger hürşid-i rahşāndur
4. Sürāhī nağme-riz-i zevk hem bezmī-i dil-berdür
Kadeh būs-ı leb-i şevkiyle bezm-i meyde raksāndur
5. Nice olmaz dil ü cān zevk-i düşmen āşinā-yı gam
Nigeh-āşüb-ı dil çeşm-i siyāhı āfet-i cāndur
6. Hevā-yı vaşl-ı dilber le dil-i zāruñ hurūşın gör
Ser-emvāc gerdün-sāy olan bir baħr-i cūşāndur
7. Nola meyl itmesem gül-geşt-i gül-zār-ı tarāb-zāye
Vecihī baña her bir dāg-ı gam bir verd-i handāndur

67 T 110b, A. 105a, Ü. 10b

5a zevk-ı düşmen : zevkın düşmen Ü

-68-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Ser ā-pā zaḥm ü dāguz lāle-zāra reşkimüz yokdur
Zamanunda hele ey gül bahāra reşkimüz yokdur
2. Bizi de'ākıbet ḥākister eyler āteş-i sīne
Ki bī-imdād-ı şūzişde çenāra reşkimüz yokdur
3. Gülünden fāriğuz seyr-i çemen-zārundan āzürde
Bu gül-zār-ı ğam-efzāde hezāra reşkimüz yokdur
4. Çü āḥir sāye-āsā ḥāk-sār olmak muḳarrerdür
Ser-efrāzī-i sāhib- i' tibāre reşkimüz yokdur
5. Bizim ğam-hānemüz āḥ-ı şerer-ālūdla pürdür
Vecihī hīç kaşr-ı zer-nigāre reşkimüz yokdur

-69-

Mef'ūlü mefā'īlü mefā'īlü fe'ūlün

1. Anlar ki dilin ḳayddan āzāde bulurlar
Her maṭlab-ı dil-h^wāhını āmāde bulurlar
2. Şad-işve ile ṭālib iken'arz-ı cemāle
Hübān niye cürmi dil-i nā-şāde bulurlar

68 T. 110b

69 T. 111a, A. 109a

3. Alduḡça ala tīg-ı kazā-kārını āhum
Te^ʔsīrini hep^ʿālem-i bālāde bulurlar
4. Geşt-i çemen ü seyr-i gül-istānda bulunmaz
Ol ḡaleti kim neşve-i şahbāda bulurlar
5. Ğayruñ suhanın şı^ʿrüme nisbetle Vecihī
Pek diḡkat iderlerse yine sāde bulurlar

-70-

Mefā^ʿīlün mefā^ʿīlün mefā^ʿīlün mefā^ʿīlün

1. O meh-runuñ ḡarem ḡübāna devlet-ḡānesin göster
Dil-figārān-ı hicrāne şafā kāşānesin göster
2. Nōla mümtāz ise ḡüsn ile Leylādan ki dünyānuñ
Zamānuñda baña bir^ʿākıl ü ferzānesin göster
3. Nedendür bī-ḡarār olmak ḡururken çin-ü ġīsūsı
Ğöñül mürġına gül-zār-ı maḡabbet-lānesin göster
4. Muḡaşşıl şı^ʿle-i mey pertev-i nūr-ı hidāyettür
Ruḡi^ʿākııyle yāriñ zāhide peymānesin göster
5. Sitekle^ʿālem-ārā dil-beri inkār iderlerse
Vecihī^ʿnün aña bir ḡarzla cānānesin göster

70 T. 111a, A. 113a

4b ruḡi^ʿākııyle : ruḡuñ^ʿākııyle A

-71-

Mef'ülü mefā'īlü mefā'īlü fe'ülün

1. Tā key ğam-ı hecr ile o şūhuñ sitemin gör
Ol zaħmī-i şemşīr nigāhı keremin gör
2. Yād-ı leb-i dil-berle dilün zevkını seyr it
Ey bī-haber-i lezzet-i ğam'aşk-ı Cem'in gör
3. Pā-bestegī-i mürġ-ı dile itme ta'accüb
Ol turre-i'anber-şikenün pīç ü ħamın gör
4. Ey ğamze dil-i'āşıka bī-ġanelik itme
Gir ġöñlüne tedbīr-i ilāc-ı elemin gör
5. Tertīb-i ni'm eylemede laht-ı cigerden
Āşüfte dilün bezm-geh-i'ayş ü demin gör
6. Kānün-ı kerem naġmesi hep perde-berüñdür
Ey muṭrib-i ikbāl-berüz zir ü bemin gör
7. Bīhüde midür da'vā-yı 'aşk itse Vecīhī
Bī-derd-i ser ü sīnedeki dāġ-ı ġamın gör

71 T. 111a, A. 110b, Ü. 11a

5a laht-ı cigerden : ħün-ı cigerden T

-72-

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

1. Şafha-i ruhsarı kim bir verd-i al-ı tazedür
Hatt-ı 'anber-büylar anda misâl-i tazedür
2. Rüz-i fıtrat feyz gūna-gūnuñ olmış muṭahhar
Bağ-ı 'ismetden hüveydā bir nihāl-i tazedür
3. Köhne ser-mestümle sākiden temennā-yı niyāz
Hālet-i mestivü şahvumda hayāl-i tazedür
4. Tālib-i dīdāre yeksān oldığıçün luṭf u kahr
Bana her resm-i gāzab gonc u delāl-ı tazedür
5. Eylemek 'aşk-ı mecāziyi Vecīhi'den su'āl
Ba'is-i tahrik emvāc-ı melāl-ı tazedür

-73-

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Kimine buse-i la'li kimine sine düşmişdür
Baña ancak o şüh-ı 'işve-kerden kine düşmişdür
2. Ne mümkün per-güşā-i şāh-ı gül-zār-ı vişāl olmak
Benüm kim mürğ-ı cānum pençe-i şāhine düşmişdür

72 T. 111a

73 T. 111b, A. 111a

3. Niyāzum nāzını mest-lezim olursa ba'īd olmaz
Beli sāfi dilān birbirine āyīne düşmişdür
4. Görürler anda envār-ı cemāl-i şāhid-i ğaybı
Meger kim'akş-i hüsnün çeşm-i'ālem-bīne düşmişdür
5. N'ola memnūn isem baht ü felekden şimdi zīra kim
Dil-i şeydā Vecīhi bir kerem-āyīne düşmişdür

-74-

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Serv-kaddān cilve-i-işve-nümün itdiler
Ser-i'ālem fitne-i dehri nigün itdiler
2. Cānı da şabrum gibi eylediler bī-karār
Bilmem o sahhāreler kim ne füsün itdiler
3. Virmek için dīdeler güllerüme āb ü tāb
Dāğlarum sīnede ğarka-be-hün itdiler
4. Yine bu vādīde de oldı ser-efrāz-ı dil
Gerçi ki Ferhād ü Kays müşg-ı cünün itdiler
5. Gonca vü gül bāğda hem-dem olup hārla
Derd-i dil-i bülbüli hayf- füzün itdiler
6. Sīne-i ğayrı idüp lāle-sitān ğanzeler
'Āşık-ı bī-dillere dāğ-ı derün itdiler

7. Oldı Vecîhi meger t̄alib-i zevk-i nevā
Nagmelerin muṭribān perde-birūn itdiler

-75-

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Lāzım-ı'uşşāk-ı dilden çünki nefy-i ğayrdür
Ġam degil ger tekve-ġāhı mescīd ü deyrdür
2. Naşş ider h̄ake şeref-niyābān zann-ı'ākıbet
Halkuñ ikbāl itdüġi ṭurfe hümāyun ṭayrdur
3. Cilve-ġāhum bir rismanuñ ucu itdi feyz-i dost
Āf-tāb-āsā nücūmi müstākımü's-seyrdür
4. Teşne-ġān-ı la'lüñe eyle hāvāle hecrūñ
Mest-i nāzım ictināb itme ki kār-ı hayrdur
5. Ey Vecîhî hubb-ı cāha nola olmazsa mecel
Lāzım-ı'uşşāk-ı dilden çünki nefy-i ğayrdür

-76-

Mefā'ılün fe'ılātün mefā'ılün fe'ılün

1. Giderse gülle çemen hār ü hās ğanīmetdür
Hemān nazāre için bir nefes ğanīmetdür
2. Ğazabla gitsede ol şūh-ı cevr-i mu'tādem
Nigāh zahm-ı eser-bāz-pes ğanīmetdür
3. Revā mı nāleden ey'andelīb-i hāmūşi
Çemen degilse nümāyān kafes ğanimetdür
4. Bu bī-sürāğ beyābān-ı vahşet-efzāda
Tokunsa gūşına bang-i ceres ğanīmetdür
5. Vecihī verziş-i aşk-ı tābāndan el çekme
Yogısa eski hevālar heves ğanīmetdür

-77-

Mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

1. Yetişdi hūsn-i haṭṭı terk-i bī-dād eylemez neyler
Şikenc-i tūresinden cānı āzād eylemez neyler
2. Dağıtdı ihtişām ü şevket-i şāhen-şeh-i nāzı
Meger ihsān-ı bī-pāyāna imdād eylemez neyler

76 T. 112a

77 T. 112a, A. 102a, Ü. 11a

3. Görindi 'ākıbet faşl-i hazānı gül-şen-i hüsñüñ
Be demler bülbül-i dil āh ü feryād eylemez neyler
4. Cefā-mu' tād-i ceşmi mübtelā-yı derd-i hicrānı
Daħi şimden girü mesrūr-ı dil-şād eylemez neyler
5. Harāb itdi felek gül-şen-serā-yı 'işve vü nāzı
Dil-i vīrāne-i 'uşşāķı ābād eylemez neyler
6. Każā her nükte kim'aşķ-ı maħabbetden ider zāhir
Anı feyz-i dil ü tāb Hudā-dād eylemez neyler
7. Vecīhī itse resm-i meclis-i fenn-i sühān-sāzı
Felek āşār-ı kilkin reşķ-i Behzād eylemez neyler

-78-

Mef'ūlü fā'ilātü mefā'īlü fā'ilün

1. 'Uşşāķı şanma şekve-ger-i dāğ-dāğdur
Oldun ilāc-ı zaħm-ı 'adū añā dāğdur
2. Me'lūf-ı hecrüñ olalı dil kaldı şekveden
Za'if ğamuñla şimdi 'aceb bī-dimāğdur
3. Süz u güdāzın'arz idemez dil-bere gönül
Güya ki rāh-ı şarşara konmuş çerāğdur

4. Ser-geşteyüm o vādī-i dehşet-fezāda kim
Şad Hızr-ı maṭlab-ı ārzū vü güm sürāğdur
5. Āsūdedur Vecīhī zemān haṭṭunda kim
Āşüb-ı fitne gūşe-i güzīn firāğdur

-79-

Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

1. Gül-şende gül ü lāle degil laḥt-ı cigerdür
Şebnem aña hūn-āb-ı dil ü dīde-i terdür
2. Nev-haṭṭı eglenmese rüyında'aceb mi
Kütāh gerek'ömürleri devr-i kamedür
3. Tübā'yı n'ola itse ser-efgende-i ḥayret
Naḥl kadd-i bālāsı'aceb'işve-semerdür
4. Gör fitne-geh-i'ālem-i 'aşk ü dili k'anda
Sevdā-ger-i cins-i ṭarabuñ sevdi zārardur
5. Terkīb mi benzer ki Hudā şu'leden itmiş
Āh-ı dil-i zār āteş-i maḥz eşk-i şererdür
6. Te'sīr ğalaṭ-ı şīve-i gerdūni iden men'
"El-minnetü li-llāhi" eşer āh-ı seherdür

79 T. 112b, A. 107a, Ü. 11b

3a ḥayret : ḥaclet T

7. Eş'ār-ı dil-ārā-yı Vecīhī'ye nigāh it

Kim her biri bir sünbül-i gül-zār-ı hünerdür

-80-

Fa'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Cilve-gāh itsen birez deşt-i ferāğı vaktidür

Şeh-süvārān-ı ğam-ı 'aşka şikār olmak yiter

2. Pertev-i hürsīd-i 'ālem-gīr evc-i fıtrātuz

Sāye-veş rāh-ı fenāda hāk-sār olmak yiter

3. Bülbülān-ı kuds ile düşmez hem-āheng olmak

'Andelīb-āsā rehīn-i nev-bahār olmak yiter

4. Demidür olsak ğonce-i gül-zār 'izz ü i'tibār

Nergis-i şehlā-yı bāğ-ı intizār olmak yiter

5. Ola kim şimden gerü mesned- fūrüz 'izz bezm-i cāh

Ey Vecīhī şu'le-i şöhret-şic'ār olmak yiter

80 A. 112a

1. Kafiyeleleri uymamaktadır

HARFU'Z-ZĀ

-81-

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Verd-i'aşkuz tır-i dil-düz-ı sitemdür hārımız
Şāh-ı hecrüz zaḥm-ü dāğ olmakda berg ü bārımız
2. Nokta-i icād sınız şafha-i hestīde biz
Māverā-i'arşda devr eylesün pergārımız
3. Çāk-i dāmān ü girībān eylemekden kalmışuz
Şimdi Çāk-i perde-i nāmūs-ı dildür kārımız
4. Rind-i'aşkuz cāy-ı'işret genc ü hiddettür bize
Olsa lāyık mihr-i envār sāgar-ı zer-kārımız
5. Pāy-ümid ü taleb olmaḡ ne mümkün cilve-ger
Oldı neşter zār-ı ḡasret sāḡa-i gül-zarımız
6. Dil metā'ı vaşle ṭālib çeşmi istignā-fürüş
Yārle şimdi bizim bir cinsdür bāzārımız
7. Tīğ-ı hūn-rīzin ser-i a'dāda eyler imtiḡān
Olmada mecrūḡ-i ḡayret sine-i efkārımız
8. Der-pes itmişdür hezār üstād-ı mu'ciz-pīşeyi
Fehm-i esrār-ı sūḡānda ṭab'ı sihr-āḡārımız

81 T. 113a, Ü. 11b

4:5 Ü

9. Biz siyeh mestüz Vecîhî bâde-i taḥkîkden
Halkı mest-i ḥayret eyler ḥālet-i güftārimuz

-82-

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1. Ber-āfet olsa bize'ālem āşinā olmaz
Helāk-i ğamzesi İsī-dem āşinā olmaz
2. 'Itābeden n'ola itse Hızır leb-i la'li
Neşāt-şive beli mātem āşinā olmaz
3. Nesīm-i ah pey-ā-pey ü zidedür tā kim
Şikenc-i ziyet-i zülf-i ḥam āşinā olmaz
4. Ḥumār-ı neşve-i minnet sudā'ı dāğ eyler
Mezāk-ı ḥimmet-i dil zemzem-āşinā olmaz
5. Şerāre rīzī-i dille güşāyiş eyler hep
Güli bu bāğ-çenüñ şebnem āşinā olmaz
6. Olur nazāre-i la'l-i lebiyle mest-ḥarāb
O neşve dost ki cām-ı Cem āşinā olmaz
7. Vecîhî ğamzesinüñ maḥv olur diyu eşeri
Mizāc-ı zaḥm-ı tenüm merhem āşinā olmaz

-83-

Mef'ülü mefā'īlü mefā'īlü fe'ülün

1. Handān-i zahmum gül-i hurrem bile bilmez
Telhī-i mezāk-ı dilümi sem bile bilmez
2. Her bü'l-heves esrār-ı ğama maħrem olur mı
Aħvāl-i ğam-ı 'aşkumı hem-dem bile bilmez
3. Zahm-ı sitemün zevkını dil cāna tıyurmaz
Ālūdegī-i dāğumı merhem bile bilmez
4. Ol mertebedür hançerüne şimdi ğulüvv kim
Ol çāşe'ni-i rağbeti Zemzem bile bilmez
5. Raħsān ü perīşān iderüm 'azm-i der-i dost
Ağyār degil 'azmümi sāyem bile bilmez
6. Güm-nām-ı cihān itdi felek tā o kadar kim
Şimdi der-i 'uzlet-gede mi ğam bile bilmez
7. Keyfiyyet-i mey'aşk-ı bütān ile Vecihī
Rindān-ı harābāt degil Cem bile bilmez

-84-

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. itse gešt-i çemen ol tāze gül-i gül-şen-i nāz
Nefhā-i bāga olur āteş-i haclet-zen-i nāz
2. Fitne itmezdi ta'allüm-nigeh-i nāzından
Çeşm-i ser-mestine olmasa müselleme fen-i nāz
3. Gamzeden nāz daḥi olmaz idi emn üzere
Gūşe-i çeşmin eger eylemese me'men-i nāz
4. Sehvle itse nevāzişde ol āfet-i şīve
Yine her luḫfi olur 'āşıkā ābisten-i nāz
5. Evvelin şayd-ı Vecīhi-veş olurdu Cibrīl
Zülf-i āfet-şikenin itse kemend-efgen-i nāz

-85-

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Fitneyi ol büt-i şūḫūñ nigehinden bilürüz
Āfeti 'āleme çeşm-i siyehinden bilürüz

84 T. 113b, A. 113b, Ü. 12a

1b Nefhā-i bāga olur : fitne itmezdi gönçe A

1b Nefhā-i bāg : Gönçe-i bāg Ü

5b Zülf-ı āfet-şiken : Çeşm-i āfet-şiken Ü

85 T. 113b, A. 114a, Ü. 12b

2. Müşg-i hāşiyet olur hep eşer-i pâyından
Kande varsa o şehi hāk-i rehinden bilürüz
3. Leşker-i ğamze-i çeşmi şeref-i hüsni yiter
Şevket-i pādişāhānı sipehinden bilürüz
4. Gösterür hançer-i hicrān ile cān virdigini
Kabrini geşte-i 'aşkun giyehinden bilürüz
5. itse dil-dāreligün yāre Vecihī inkar
Biz anuñ cürmüni 'izār günehinden bilürüz

-86-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Dil-i 'uşşāk-ı zāre māye-i sūziş ğam-ı 'aşkuz
Ruh-ı hūbāna ziyet-baḡş-ı zūlf-i perçem-i 'aşkuz
2. Nevā-i nāledür hālel-fezā-yı bezmimüz her dem
Mey-i hūn-ı cigerle 'işret eyler bir Cem-i 'aşkuz
3. Gerekdür kim ola pervāne-meşreb 'andelibānı
Ġulüvv-berg āteşin āzhār-ı nahl-i 'ālem-i 'aşkuz
4. Nişār-ı naqd-i dildür kārımız vaşl-ı civānāna
Bu vādide ser-efrāz-ı cihānuz hātem-i 'aşkuz

4a Virdigini : virdigiñüz A

86 T. 113b, A. 115a, Ü. 12a

5. N'ola güller olursa feyzîmüzden reşk-i dāg-ı dil
Çemen-pirā-yı gül-zār-ı maḥabbet şebnem-i 'aşkuz
6. N'ola ser-māye- baḥş reng ü rüy-i meh-veşān olmak
Tarāvet-yāb-ı mihr ü feyz-i verd-i ḥurrem-i 'aşkuz
7. Bizümle cān ü ser kaydında olan pençe-gir olmaz
Cihān cānın nişār ide Vecihî Rüstem-i 'aşkuz

-87-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'ilün mefā'ilün

1. ider bîhüde nāle bülbül-i hoş-dem karar itmez
Bu gül-şende iki gün bir gül-i ḥurrem karar itmez
2. Nice gelsün yirine 'aşık-ı dil-hastenün cānı
Geline yār miḥnet-hāneme bir dem karar itmez
3. Dilün ümmid-i vaşl ile kemāl-i iztırābından
Ser-i zaḥm-ı derün-ı sinede merhem karar itmez
4. Sipihr-i cāndan pertev şalınca āf-tāb-ı mey
Dil-i erbāb-ı 'işretde zalām-ı gam karar itmez
5. Gelür bir dem k'olur cā-yı şafā menzilüne şiven
Vecihî çekme gam bir halde 'alem karar itmez

87 T. 113b, A. 113b, Ü. 12b

5a k'olur : ki olur A, Ü

-88-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Figān kim haste-i hicrānın ol şūh-ı cihān bilmez
‘Aceb müşkil belādur k’ola yārūñ bir amān bilmez
2. Gönül yanmaktadır pervāne-veş nār-ı ğam-ı ‘aşka
Velikin keşf-i rāze ‘andelīb-āsā figān bilmez
3. Dilüm āşüftedür bir ‘āfetüñ ‘aşkıyla kim hergiz
Miyānından eğer görmez dehānından nişān bilmez
4. Komazsın mürğ-ı cānı itmeğe kūyuñda efgānı
Bilürsin bülbül-i bāğ-ı maḥabbet gül-sitān bilmez
5. N’ola olursa her dem tāze sīnemde gül-i dāğum
Vecīhī ğonce-i gül-zār-ı derd ü ğam hazān bilmez

-89-

Mefā'īlün fe'īlātün mefā'īlün fe'īlün

1. Ten-i nizāre ki zaḥm-ı ğam āşinā olmaz
Bizümle ol büt-i īsī-dem āşinā olmaz

88 T. 114a, A. 114a, Ü. 13a

2a pervāne-veş nār-ı ğamı ‘aşka : nār-ı ğamı ‘aşka çü pervāne A

3b āşüfte : şūrīde T

89 T. 114a, A. 115a, Ü. 13a

2. O kāfir-ālemi ister hem-āşık-ı zārı
Eger olursa da ĩsā hem-āşinā olmaz
3. Göñül nice ider ümīd-i hem-ķarīni-i dost
Hayāl-i şūhı bile her dem āşinā olmaz
4. Tahammül eyleyemez āteş-i ciger-sūza
Beyān-ı rāz-ı dile mahrem āşinā olmaz
5. Bu bāğda nice olsun şüküfte-gī maṭlab
Vecīhi ğonçe müze şebnem āşinā olmaz

-90-

Mefā-īlün mefā-īlün mefā-īlün mefā-īlün

1. Dil-ārā hem esīr-i zūlf-i şeb-gün oldığum bilmez
O sevdālarla deşt-i ğamda Mecnūn oldığum bilmez
2. Yazık kim bir nigāh-ı ilṭifata görmez ezrānı
O çeşm-i ğamze-kāre daħi meftūn oldığum bilmez
3. ider cāne havāle hançer-i düşünām ü āzārın
Firāk-ı la-ı-l-i nābiyle ciger-hūn oldığum bilmez
4. Tenim çok itmegi şemşīr-i hūn-rīziyle cevr anlar
Benim ol luṭf-i maḥşūş ile memnūn oldığum bilmez

2a hem : ken A, Ü

90 T. 114a, A. 116a

5. Serīr-ārā-yi nerm-i 'ayşdur ol Yūsuf-ı hüsnüm
Benim beytül-hazānda zār ü mahzūn olduğum bilmez
6. Baña yār belā-yı 'aşkuñı teklīf ider tırmaz
Zebūn-ı zaħm-ı cevr çerh-i gerdūn olduğum bilmez
7. Ğam-ı devrān Vecīhī käh-ı pā-māl eylemek ister
Ğam-ı germ ihtilāt-ı cām-ı gül-gūn olduğum bilmez

-91-

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Dilde zaħm-ı ğamze-i cānāne görmek isterüz
Cānı derd-i 'aşkile hem-hāne görmek isterüz
2. Göñül itsün rüy-i yāri pertev-i mihr-i şarāb
Faşl-ı gülde bir iki peymāne görmek isterüz
3. Tā-be-key meftūnī-i naqş-ı kühen tarz-ı hıred
Bend-i zülfünde deli divāne görmek isterüz
4. Ğaşınāyuz ğamze-i hātır-nevāz yār ile
Bezm-i ülfetdür ğamı bī-ğane görmek isterüz
5. Ey Vecīhī hālimüz bī-bāk-i i'lām itmege
Çeşm-i şūh-ı dil-beri mestāne görmek isterüz

91 T. 114a, A. 116b, Ü. 13a

5a itmege : itme kim T

-92-

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Necm-i bahtum maşrıḳ-ı ikbâlden idüp berüz
Tal'at-i zibâsı itse şam-gâh-ı hecri rûz
2. Revzenistân itdi sînem gerçi tîr-i cevri yâr
Şu'le-i şevḳ olmadı zulmet zidâ-yı ğam henüz
3. Cilve itmez hâr-ı müjgânundan idüp ihtirâz
Şevḳ-i pâ-bûsiyle râh-ı yâre olsam dîde-düz
4. Kâsd-ı katlümde ider ebrûsi imâ çeşmine
Ġirra mest-i'ışvedür eyler mi hiç fehm-rumüz
5. Cevri dil-ber zevḳ-i baḫş-i dildür ammâ neyleyüm
Teşne-i âzârum olmuş çerḫ-i dûn kîne-tüz
6. Nûr-ı isti'dâd-ı zâtum şu'le-baḫş-ı mihr iken
Eylemekde şimdi bî-raġbet mişâl-i şem-rüz
7. Âmdur kaht-ı kerem ol deñlü erbâb-ı dile
Şöyle imsâk üzre devr itmektedir çerḫ-i 'acüz
8. Ruḫşat-ı nezzâre ancak mümkün olur seyrine
Ey Vecîhi sîne-i hâkide olan tef u süz

92 T. 114b, A. 115b, Ü. 13b

4b'ışvedür : şivedür T

9b teff ü süz : tefftemüz A

-93-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Hümār-ı ye'sile mest-i mahabbet bī-dimāg olmaz
Şarāb-ı aşk-ı yāre kişver-i dilde yasāg olmaz
2. Gül-i ruhsar-ı dil-ber gibi bulmaz bir gül-i rengin
Nice ğamdan derün-ı bülbül-i şūrīde dāg olmaz
3. Aña şüret viren bālā-yi hoş-reftār-ı hūbandur
Nihāl-i serv-i gül-şen bāg-bāna zīb-i bāg olmaz
4. Çekilmez intizār-ı Hızr şahra-i mahabbetde
Reh-i aşka nişān-ı hūn-ı dil gibi sürāg olmaz
5. Şu'a'ı urmaduqça hurremin mihr ü mehe āteş
O dāg-ı āteşin-i dil benüm gönlümce dāg olmaz
6. Aceb mi eylese tarh-ı ikāmet kalb-i aşıkda
Ĝam-ı aşka Vecihī öyle bir cāy-ı ferāg olmaz

-94-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Dem olmaz kim sirişküm'ālemi deryā-yı hūn itmez
Zeberced tāk-ı çerhi āh-ı dil ahker-nümün itmez

93 T. 114b, A. 116a, Ü. 12a

94 T. 115a, A. 116b, Ü. 13a

2. Sipāh-ı 'işvesin zābı itmeyüz dil-ber bu cünbüşle
Hücüm-ı ceş-ı hattın hıte-i hüsnüñ maşun itmez
3. Murādı eylemekdür zehr kahr-ı hecrle memlū
Kažā peymāne-i ümmīdi anuñ çün nigün itmez
4. 'ilācın nüş-dārū-yı lebinden itmedür kaşdı
Felek bīhūde derd-i 'āşık-ı zārı füzün itmez
5. Vecīhī baḡş iderse nüṣḡa-i peymāneden eyler
Miğāl-i va'ız-ı nādān rüşen-şuğl fūnūn itmez

-95-

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Ol ki zaḡmum ḡonce-i pūr-jāleden fark eylemez
Ḡonce-i ḡül-zār-ı 'aşkı Lāleden fark eylemez
2. Hūy-çekān itdükçe rū-yı meh-veş tāb-ı nigah
Seyr iden kör der-i ḡande ḡāleden fark eylemez
3. Cām-ı nāz itmiş o deñlü nergis-i mestin ḡarāb
Hūn-ı 'uşşāk-ı mey-i yek-sāleden fark eylemez
4. 'Andelibi ḡüş idüp dil-ber fiḡānum zānnider
Öyle mest olmuş nevāyı nāleden fark eylemez

95 T. 115a, A. 116b, Ü. 13b

3b yek-sāle : şād-sāle Ü

5. Zāhir olduğca leb-i peymānede yer yer ḥabāb
Ey Vecīhī mestler tebhāleden fark eylemez

-96-

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Levhaş Allah bezm-i dil-ber kim o dur maḫşūdumuz
Güller açdı her taraftan āteş-i bī-dūdumuz
2. Virdi Ḥaḫka kim şadā-i rūd-ı cennetden nişān
Şevk-ı dil-berle müselsel nāle-i memdūdumuz
3. Ol kadar nūr-ı tecellā-yı cemāl itdi hücüm
Korḫarım ḥākister eyler cism-i ğam-fersūdumuz
4. Şerhalarla lāle-zār itmek göründi bir zamān
Bāğ-ı aşkı sünbül-istān eylemiştir dūdumuz
5. Şabr ü'akl ü cān ü dil oldı fedā-i rāh-ı dost
'Ārifāne biz daḫi bezl eyledük mevcūdumuz
6. Biz ki'aşk-ı pāk ile kesb-i ta'yīn itmişüz
Mā-sivā-mānend cāh olsa n'ola merdūdumuz
7. Ey Vecīhī nev-be-nev şevk ile olduğ kām-yāb
Rāh-ı aşk-ı yārda besdür bu denlü sūdumuz

5a yer yer : her bir Ü

96 T. 115a

-97-

Mef'ülü mefā'īlü mefā'īlü fe'ülün

1. Bir dil ki şafā-yı gül-i hurremde açılmaz
Şavt-ı nağam-ı bülbül-i hoş-demden açılmaz
2. Ol gonce-lebüm olmasa gül-geşt-i çemende
Gül-zār-ı behişt olsa lebüm ğamdan açılmaz
3. Hem-vāre rehīn-i nefis-i bād-ı himemdür
Gül-gonce-i dil yārī-i şebnemden açılmaz
4. Ruḡşārına nazāre murād üzre ne mümkün
Çeşmüm ki benüm eşk-i dem-ā-demden açılmaz
5. Tā olmayacak seyr-i ruḡ-ı yār-ı Vecīhī
Dil sāğar-ı 'işret-gede-i Cem'den açılmaz

-98-

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Şanma zaḡm ü dāğ için biz fikr-i bihbūd eylerüz
Rīze-i elmās ile da'im nemek-sūd eylerüz
2. Uğradukça durduğum mihmān serāy-ı sīneye
Hün-ı dil laḡt-ı cigerden bezl-i mevcūd eylerüz

97 T. 115a, A. 117a, Ü. 13b

1a gül-i hurrem : mey-i hurrem Ü

98 T. 116b, A. 115b

3. Feyz-i derd-i aşk gör kim uğrasak bir gül-şene
Güllerin hem-pāye-i dāg-ı dem-ālūd eylerüz
4. Yine çeşm-i baht-ı a'dāya olur kuhl-ı celāl
Biz'abeş ne tās-ı çerh-i dūnı pür-dūd eylerüz
5. Ey Vecihī hiç olsun mı müsāid neylesün
Baht ü tali'den ricā-i gayr ma'hūd eylerüz

-99-

Mef'ülü mefā ilün fe'ülün

1. Her meclise bezm-i Cem dinilmez
Her secde-gehe harem dinilmez
2. Āzürde dil'itābı olmaya
Luṭf ü kereme sitem dinilmez
3. Hamd ile olur dehānı şābit
Mevhūm olana'adem dinilmez
4. Memnūnum o dil-nevāzdan kim
Hic eyledügi kerem dinilmez
5. Olmazsa daḥi Vecihī maqbūl
Bu tāze zemīne kem dinilmez

HARFÜ'S-SİN

-100-

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Müdde'ā düşmen o kāfirden sitemdür mültemis
Şāh-ı zulm āyīneden şanma keremdür mültemis
2. Eyleme bāri cefā vü cevre hisset'āşıka
Çünki senden matleb-i dil cevvrü ğamdur mültemis
3. Bulmıya tā şöhret-i Mecnūn kim nāmı dile
Bestegī-i tār-ı zülf ham-be ğamdur mültemis
4. Cāh ü rif'at ey felek senden degil ma'mülümüz
Nāz-perver'ālem-ārā bir şanemdür mültemis
5. Sākī-ı şahbā-i ümmīdüñ ne lāzım minneti
Bezm-i 'işretten bize bir cām-ı sīmdür mültemis
6. Besdür ülfet bu kadar āheng-sāz-ı hecrle
Muṭrib-i ikbālden şavṭ-ı nağmedür mültemis
7. ittihād-ı ḫüsn-ı ma'nīdür Vecīhī müdde'a
Ders-i fenn-i'aşkda ne keyf ü kemdür mültemis

HARFU Ş-ŞİN

-101-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. O bī-şefkat dil-i'uşşākı pā-māl-i semend itmiş
Nıgāh-ı lütfi ammā yine şayd der-i kemend itmiş
2. idüp sevdā-yi hālī bezm-i cāne āteş-efrūzi
Süveydā-yı dil-i şūrīdeyi aña sipend itmiş
3. Giderse böyle küfr-ābād eyler ser-be-ser dehri
O büt kim zāhidāni kāfir-i zünnār-bend itmiş
4. Yine mestāne çeşm-i ğamze-kārı dal-ı hançerdür
Meger kaşd-ı dil-i şūrīde hāl-i derd-mend itmiş
5. Leb-i erbāb-ı dil ālūde-i şehd-neşāt olmaz
Kažā anı ne çāre zehr-i ğamdan hışş-mend itmiş
6. Göñül bālā-nişīn bezm-gāh-ı dīn iken evvel
Anı zünnār-bend-i küfr o şüh-ı şeh-levend itmiş
7. Vecihī'den bu tarz-ı tāze tarh-ı hālet-efzāyı
Görünce şā'irān-ı Rūm Vādisin pesend itmiş

101 T. 117a, A. 117b, Ü. 14a

3a böyle : bu Ü dehri : kahrı Ü

-102-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Gelüp haṭṭ-ı revnaḵ ḥüsn-ı ruḥ gül-fāmin arturmuş
Benefşeyle o bāḡuñ zīb-i bī-hengāmin arturmuş
2. Giriftār-ı kemend-i ṭurre i pür-ḥam idüp ḡayrı
O şūhum izṭırāb-ı şayd bī-ārāmin arturmuş
3. Yine tīg-i ḡāzab der-kār ü çin ārāyiş-i ebrū
Meger şūrīde-dil pā-būsuña ikdāmin arturmuş
4. Kerem-dārāne cevher-pāşlık ta'līm için eşkim
'Atā-yı çeşm-i güher-rīz ü ebr- in'āmin arturmuş
5. Çü olmaz neşvesi ser-māye-i şevḵ-i dil-i şeydā
'Abeş sākī-i bezm-i dehr devr-i cāmin arturmuş
6. Der-i maṭleb-i ḡazf ḡadr olmada pīş-i nigāhında
'Acebdür kim niyāzum nāz-ı cevr-encāmin arturmuş
7. Nişān-ı nāvek-i müjgān-ı çeşmin farkdan ḡalmış
O ṭıfl-ı nev-zuhūrum'āşık-ı nā-kāmin arturmuş
8. Vecīhī her gelen seng-i cefā-yı dest-i bī-ḡāne
Binā-yı 'aşḵ-ı yārün dilde istiḡkāmin arturmuş

-103-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Gül-i hod-rūsına gerçi benefşe-sāye-bān olmuş
Yine germiyyeti nazẓāreden şebnem-feşān olmuş
2. Mübārek bād-ı āşūbe yine olsunlar āmāde
O şūhum ẓaşd-ı ehl-i 'aşka dāmen-der-miyān olmuş
3. Dolassa dehri yine zūlf-i pūrhamda ẓarār eyler
Ezelden mürġ-ı cān nā-tüväne āşinā olmuş
4. Aceb kim virmiş ol meh-pāre her nā-dīdeye haşat
Yazıklar tuṭiyā-yi hāk-i pāyi rāyġān olmuş
5. Vecihī el-hazer ol mest-i naza āşināyiden
Ne ki ġaret-ger-i dil ġamze-i āşūb cihān olmuş

HARFÜ'S-ŞAD

-104-

Mefā'īlün mefā'īlün fe'ülün

1. Mülākāt-ı lebünden cām ider rakş
Ne sāġar bāde-i gül-fām ider rakş
2. Olup pervāne- i şem'-i cemālün
Dil-i şūrīde şubḥ ü şām ider rakş

103 T. 117b

104 T. 117b, A. 118a, Ü. 14a

3. Olinca mahrem-i bezm-i visālũñ
Safādan'āşık-ı nā-kām ider rakş
4. Sürāhiden bulup feyz müdāmı
Habāb-ı bādeyi ārām ider rakş
5. O nahçirüz ki şevk-i şaydımuyla
Olup bī-tāb dāne-i dām ider rakş
6. 'Adīl olur mı ol rakkaş-ı şūha
Felekde zühre bī-hengām ider rakş
7. Vecihī yazsa şekli biker-i fikrüm
Elinde hāme-i ressām ider rakş

HARFÜ'D-DAD

-105-

Mef'ülü mefā'îlü mefā'îlü fe'ülün

1. Bāğumda olup ser-zede yer yer çemen-i feyz
Gül-zār-ı behişt itdi gül ü yāsemen-i feyz
2. Mahrūmi-i Ferhād'le hem-hāl degildür
Hüsrevlük ider kande ise küh-ken-i feyz
3. Olsa n'ola'işret-gede şāhid-i ma'nī
Halvetüñe sīnemdür olan encümen-i feyz
4. Dürr-i sühanum reşk-i hüy-ı rü-yı tábāndur
'Aşk ile dilüm olalı bahr-ı 'Aden-i feyz

5. Hem-vāre ider cilve-gehin hacle-i tab'um
Her şāhid-i pür-'işve- i gül-pīreheh-i feyż.
6. Nazmum n'ola makbūl-ı cihān olsa Vecīhī
Hep ma'ni- i esrār-ı Hudā'dur sūhan-i feyż

HARFÜ T-TĀ

-106-

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1. O bezme itme heves kim ola nizāmı ğalaṭ
Şarāb-ı zehr ile ālüde devr-i cāmı ğalaṭ
2. 'Atāsı māye-i endūh ü cevri naḳş-ı ziyān
Sipih-r-i bed-güherün luṭf u intikāmı ğalaṭ
3. 'Aceb mi ğuş-ı ümīd itmese eger iḳbal
Berīd-i kişver-i āmālimün peyāmı ğalaṭ
4. Bu deñlü diḳḳat olunsa degül zafer mümkün
Felek o nüşha- i mensūhadur tamāmı ğalaṭ
5. Nazar olurdı Vecīhī bu nazm-i dil-cūya
'Adūnūñ olmasa şi'rinde iltizamı ğalaṭ

106 T. 118a, A. 118b, Ü. 15b

5a nazm-ı dil-cū : şi'r-i dil-cū T; nazar olurdı Vecīhī :
Vecīhī nazar olurdı Ü

HARFÜ-Z-ZĀ

-107-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Çeker miydi gönül cevruñ gamuñdan itmeseydi haẓẓ
Karār itmezdi zülf-i perçemüñden itmeseydi haẓẓ
2. Müjeñden t̄alib-i nev-zahm olurdum ey t̄abīb-i dil
Mizāc-ı zahm-ı sīnem merhemünden itmeseydi haẓẓ
3. Çerā-gāh-ı cihānda bir iki gün gönlin eglerdi
Eger har-meşrebān va'iz demekden itmeseydi haẓẓ
4. Komazdı başların ayagūña ey pīr-i mey-hāne
Eger mey-hāreler cām-ı Cem'ünden itmeseydi haẓẓ
5. Olur muydı bu deñlü sebz ü hurrem- naḥl-i ġam dilde
Vecihī eşk-i çeşm-ı pūr-nemekden itmeseydi haẓẓ

HARFÜ'L-AYN

-108-

Mef'ülü fā'ilātü mefā'īlü fā'ilün

1. Mümkün midür ki ehl-i dil ide ġamı vedā'
Bezm āḥir olup itmeyicek'ālemi vedā'

107 T. 118a, A. 118b, Ü. 15b

108 T. 118a, A. 118b, Ü. 15b

1a ki - A, Ü

2. Mīnā-yi cismi seng-i kaža itmeden űikest
Rindān ider mi meclis-i 'ayş-ı Cem'i vedā'
3. Tā olmayınca mevsim-i hāmūşı-i hezār
'Ārif ider mi faşl-ı gül-i hurrem-i veda'
4. Bī-rūh-ı cism-veş anı bī-i 'tibār ider
Eylerse zahm-i tīg-i ğamuñ sinemi vedā'
5. Olmaz hayāl-i hem-dem-i ağyar ü āşınā
Eyler Vecīhī mahrem ü nā-mahremi vedā'

HARFÜ'L-ĠAYN

-109-

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Āteş-i ruh-sār-ki itdi şahn-ı sīnem dāĝ dāĝ
N'ola reşk eylerse baña lāle-zār-ı bāĝ ü rāĝ
2. Haţtı yok seyr-i cihānuñ gördüm ol gül-ĝonce-sebz
Eyledüm gül-ĝeşt-i gül-zār-i tarabzadan ferāĝ
3. Nūr-baĝş olmaz o şem'i hüsn-i bezm-efrüz bize
Külbe-i tarīkime hürşīdi eylersem çerāĝ

2b ayş-ı Cem'i : 'ayş-ı demi A

109 T. 118b, A. 119a, Ü. 15b

2a ĝonce-sebz : ĝonce-i sebz A

4. Bezm-i meyde bādeden bī-tāb olur mı rind-i‘aşk
Minnet-i sākī ider mest-i harābı bī-dimāg
5. Şīve-i gülden figān itmez Vecīhī‘andelīb
Hep āna na-h‘āh feryād itdürür destān-ı zāg

HARFÜ‘L-FĀ

-110-

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Rūy-ı meh-tābuñdan it zülf-i siyāhuñ ber-ṭaraf
Da‘va-i ğarrālıgın kıl mihr ü māhuñ ber-ṭaraf
2. Cān ü dil peykān-ı tīrūñ üzre eylerdi cedel
itdi şimdi bīm-i şemşīr-i nigāhuñ ber-ṭaraf
3. Girye düşmen olmasun mı cān-ı memnūn şabā
Dīde-i pūr-nemden itdi hāk-i rāhuñ ber-ṭaraf
4. Hūn-ı nā-ḥaḳ çeşm-i cemāşun zebūn itmiş gibi
Can-zārumdan nigāh-ı ğāh ğāhuñ ber-ṭaraf
5. Eyledüm āhir Vecīhī bu dil-i ğam-dīdeden
Zevk-i‘ayş-ı bezm-ğāh‘izz ü cāhuñ ber-ṭaraf

HARFU´L-KĀF

-111-

Mefā´ilün mefā´ilün mefā´ilün mefā´ilün

1. Harābāt-ı muġanundur kŭhen kehf-i ālāmum bulduġ
Hevāsın ruġ-ı baġş erbābını hem-tab´i Cem bulduġ
2. Gelelden bezm-gāh-i dehre biz ol bī-vücŭdüz kim
Ne rŭy-ı luṭfi ġandān ne ġad-i ta´zimi hem bulduġ
3. Enīs-i derd ũ miġnet ol cefā mu´tād-ı devrānuz
Vefāyı ´ahdimŭzde sākın-i mŭlk-i ´adem bulduġ
4. ġarem cŭyān-ı ´ālem hep cebīn-fersāydur gāhi
Mesihā-feyż bu deyr-gehinde bir şanem bulduġ
5. Şarāb-ı la´lini şahbā-perest ´aşġa luṭf eyler
O mesti cām-ı nāz ũ ´işveyi sāhib-kerem bulduġ
6. Dili kim bār-gāh-ı ´aşġ-ı ġŭsn-i lā-yezāl itdŭk
Per-i mŭrgān-ı ġudsi anda cārub-ı ġarem bulduġ
7. Egerçi dafi´-i derd-elem dirler mey-i nāyı
Vecīhī yārsız bir māye-i iksir-i ġam bulduġ

111 T. 118b, A. 119b, Ü. 16a

1a Vezin uymuyor.

-112-

Mefā'ılün fe'ılātün mefā'ılün fe'ılün

1. Dil-i nizāre terahhüm ider habibüm yok
Hezār-ı zahm-ı nümāyān veli tabībüm yok
2. Bu bāğda benüm ol bāğban-ı bī-tali'
Ki būy-i ğonce-i terden bile naşībüm yok
3. Ne deñlü hażz ideyüm bāğ ü rāğ seyrinden
Yanumca bir büt-i fettān ü dil-firībüm yok
4. Görünce can atarın hem bir āfet-i şūhı
Göñülde zerrece hem cevrüne şıkestüm yok
5. Gören cefāsın olur dūr-ı el-hazer diyerek
Vecīhi ben aña şādum hele rakībüm yok

-113-

Mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

1. Saña maşşūş ise şūr-efgen-i dünyā-yı aşk olmak
Dilünde hūy-ı māder-zādidür şeydā-yı aşk olmak
2. Ruḡ-ı zerdini huñ-ı eşkile ālūde itmekdür
Gülistān-ı maḡabbet de gül-i ra'nā-yı aşk olmak

112 T. 118b, A. 119a, Ü. 16a

1a dil-i nizār : ten-i nizār T

113 T. 119a

3. Göñül bîhûde nâmin çekme her bir serv-ı bālânın
Mukadderdür ezelden çün saña rüsvâ-yı 'aşk olmak
4. Nedür kâdr-i vücūd-ı güher-i şeh-vârı pest itmek
Naşib olsa eger ki garkâ-i deryâ-yı 'aşk olmak
5. Vecihî mestini Mansûr ile itmekde hem-nağme
Baña lâzım degil âlüde-i şahbâ-yı 'aşk olmak

HARFU 'L-KÂF

-114-

Mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ûlün

1. Olurken 'aşıkâ hem-râz çeşmün
Olursa mest-i hâb-ı nâz çeşmün
2. Uşûl-i 'işvede üstâd gamzeñ
Fünün-ı fitnede mümtâz çeşmün
3. Süzülse n'ola mürğ-ı cāna dâ'im
Şikâre kaşd ider şehbâz çeşmün
4. Olur âşüb u fitne dehre kat kat
Olunca gamzeñe dem-sâz çeşmün
5. Olur cān-bağş taşvir-i Mesihâ
Nigâh itse Mesih-i'câz çeşmün

114 T. 119a, A. 119b, Ü. 16b

3:5 Ü

6. Dil ü cān Vecīhī'de kıomaz tāb
idince 'işveye ağıyar çeşmün

-115-

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. Gīsūnı meh-cebīnüne pīrāye eyledün
Zıllı şu'a'-ı mihrlle hem-sāye eyledün
2. Hüsn-i metā'-ı derd ü ğamı bā-revāc idüp
Sevdā-ger-i maħabbete ser-māye eyledün
3. Ancağ dil-i şikesteyi itdün enīs-i ğam
Yoħsa nigāh-ı lütfuñı dünyāya eyledün
4. Ey bāğ-bān serv-i ser-efrāze bağmaduñ
Gūyā nazar o kāmlet-ı bālāya eyledün
5. Şahn-ı cemende ğonce-lebüm görmedik meger
Bülbül maħabbeti gül-i ra'nāya eyledün
6. N'ola Vecīhī böyle perişen kelām isen
Sevdāña kayd-ı kākülünü māye eyledün

115 T. 119b, A. 120a, Ü. 17a

3a idüp : itdün A

6b Meyli çün o zülf-i semen-sāye eyledün A, Ü

-116-

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

1. Āşüfte hāl-i zülf-i perīşān kim senüñ
Hayrān ü lāl-i : /āl-i dür-efsān kim senüñ
2. Meftün-ı nāz-ı ğamze-i ğammāzuñ oldı halk
Ben mübtelā-yı nergis-i fettānuñum senüñ
3. Tır-i nigāhuñ eylesün kâşd-ı cānuma
Çokdan helāk-i hançer-i müjġānuñum senüñ
4. Oldum esīr-i silsile-i zülf-i dil-keşin
Ey şāh-ı hüsn bende-i fermānuñum senüñ
5. Kılısam hemīşe nāle Vecīhī gibi n'ola
Ey cān tabībi haste-i hicrānuñum senüñ

-117-

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1. Şakınup āh-ı dilümden ruhuñ örter zülfüñ
'Arız-ı meh-veşinüñ üstüne dutar zülfüñ
2. Cān-şikār itmede ğamzen de bahādur ammā
Dil getürmekde ele hayli dilā-ver zülfüñ

116 T. 119a, A. 120a, Ü. 16b

117 T. 119b, A. 120b, Ü. 16b

3. Dāmenin dest-i şabā eylese ġāhi taħrīķ
Būy-ı ‘anberle ider dehri mua‘tṭar zūlfūn
4. Ruḥların ābına düşdükçe muṭarrālıķdan
Sūnbül-ü çin ü hıtāyı düşürür ter zūlfūn
5. Kaysā hem silsile itdiyse Vecihī‘yi n’ola
Bulsa Leylā‘yı dahi beste-dil eyler zūlfūn

-118-

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

1. O tıfl-ı nev-resūn ḥüsn ile mümtāz oldıġun gördük
Niyām-ı ‘işveden hançer-keş-i nāz oldıġun gördük
2. Gül-i mihr ile oldı rū-be-rū ruḥsār-ı zībāsı
O naḥl-i gül-şen-i ḥüsnün ser-efrāz oldıġun gördük
3. Hevā-yı gül-şen-i cennetle dil āsūde olmazken
Şikenc-i ṭurresinde āsitān-sāz oldıġun gördük
4. O çeşm ü ġamzenūn derk itmezüz mahiyetin ammā
Nigahın aşına-yı hecr ü i caz oldıġun gördük***
5. En evvel şūriş ü ġavġā-yı ‘aşkın bizde gösterdi
Vecihī çeşm-i yāruñ işve-perdāz oldıġun gördük

3:4 Ü

118 T. 119b, A. 120b

2a gül-i mihr : gönül mihr A

-119-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Dil-i zārı düşürdi nār-ı'aşka āteşin rūyuñ
Dolaşdı bend idince cānı zülf-i'anber-i müyuñ
2. Şikeste şīşe-i nāmūsı elde sāğar-ı bāde
Tavāf eyler bu nev-āyīn ile dil Ka'be-i küyuñ
3. Sirişkümle ne mümkün ebr kim ser-māye-baḥş itmek
Olur mı baḥr-i zehḥarın yanında rağbet-i cūyuñ
4. Eger ḥaber ile olursa maḥrem bezm-i müdārāsı
Yine ārizdadur vaz'ından ol ser-mest ü bed ḥūyuñ
5. Yiter itdün Vecīhī'aşkla kendün yine rüsvā
Ser-encāmı nedāmetdür bu vādīde tekāpūyuñ

-120-

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. Bezm-i'ayşı ol gül-i nevresle ḥandān eyledük
Külbe-i aḥzānı reşk bāğ-ı rıdvān eyledük

119 T. 119b, A. 121a, Ü. 17a

120 T. 120a, A. 120b, Ü. 17a

2. Sīne-i dil-dārı idüp merhem-i zaḥm-ı derūn
Feyz-i ‘aşk-ı pākile biz cismimüz cān eyledük
3. Kişver-i ārāma ruḥşatdur sipāh-ı ğamzeve
Mülk-i cāna şimdi bir Rüstem-i h‘ān eyledük
4. Fikr-i la‘li oldı leb-rīz ser-ā-pā-yı vücūd
Zaḥm ü dāğ-ı sīnemüz kān-ı Bedehşān eyledük
5. Leşker-i hicrān ḥücūmundan n‘ola olsa emīn
Ġamzesin mülk-i dil ü cāna nıgeh-bān eyledük
6. Şafḥa-i dilde Vecīhī naḳş-ı ḥüsnin resm idüp
Çeşmüm idrāki temāşāsında ḥayrān eyledük

-121-

Mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

1. Meftūn u esīr itmek için kim nıgeh itdün
Mürg-ı dili pā-beste- i zülf-i siyeh itdün
2. Gel vaz‘-ı kadem eyle biraz semt-i vefāya
Kaşr-ı sitem ü cevri yiter cilve-geh itdün
3. Hāk-i rehūne olmada ‘uşşāk cebin-sāy
Her küşeyi mānend-i ḥarem-secde-geh itdün

2a derūn : derdin A

2b can : kan Ü

121 T. 120a, A. 121a, Ü. 16a

4. Şahbâz-ı siyeh çeşm-i tâbân şâh-perinden
i'câz-ı hüsndür bu ki yiter küleh itdün
5. Kūyuñdan eger gelse n'ola bû-yı maḥabbet
Çok 'aşık-ı şūrīde dili ḥāk-i reh itdün
6. itdün o kadar âteş-i bī-dādı fūrūzân
Ednâ şererin ğayret-i ḥürsīd ü meh itdün
7. Bir şīveye mâlik degil 'ahdünde civânân
Hep çeşm-i siyeh mestüñe ḥayâl ü sipeh itdün
8. inşâf mıdur ey sitem-i âyīn ü perī kiş
Üftâdelerün vādī-i ğamda tebeh itdün
9. Efsūs gül kadar mı mânend-i Vecīhi
Bi-raġbet idüp hem-ser-i ḥod-rū giyeh itdün

-122-

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1. 'Aceb midür derün-ı sīnede dāġum nihân itmek
Resimdür şem'i bezm-ārāya fânūsi mekân itmek
2. Fiġân ey gül ki yok devrinde āh ü zāre de ruḥşat
Revâ mıdur bu bâġuñ bülbulânın bī-zebân itmek

7b ḥayl ü sipeh : ḥayl-i sipeh A

122 T. 120b

3. Olur ragbet-i şu'a'sem'e istilā i zulmetde
 'Aceb mi zīb-i hüsnin hatt-ı la'li cāvidān itmek
4. Hulūs-ı ehl-i'aşkı bilmek için cevri neyler ki
 Yolunda cān virürlerken ne lāzım imtiḥān itmek
5. Vecīhī nālesidür bülbüli mahrūm iden gülden
 'Abesdür mübtelā-yı 'aşka feryād ü figān itmek

HARFÜ'L-LÂM

-123-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Mü'essir mi degil bilmem güle feryāduñ ey bülbül
 Nedir bu dāğ-ı derd ü āh-ı āteş-zāduñ ey bülbül
2. Küşāde olmaduk bir ukde-i gam kalmadı hergiz
 Neden bilmem açılmaz hātır-ı nā-şāduñ ey bülbül
3. Kalur mı derd-i zaḥmı hār-ı bī-raḥmuñ derūnında
 irişmez mi 'aceb gūş-ı güle feryāduñ ey bülbül
4. Ruḥi şevkıyla yāruñ başladum ben daḥi feryāde
 irişdür sende luṭf it nāleme imdāduñ ey bülbül
5. Vecīhī nālesin şem-i kabūl-ı cānla gūş it
 Dilersen açıla kalb-i şafā-mu'f tādūñ ey bülbül

-124-

Mef'ülü mefā'īlü mefā'īlü fe'ülün

1. Mihr-i ruḥuḅna olsa eger mah muḅābil
Olmazdı ṣehā renc-i ḥusūf ile siyeh dil
2. Hürşīdi iderdi ebedī tīre vü tarık
Tāb-ı ruḥuḅna zülfün eger olmasa hā'il
3. Maḥşerde de ṣeṣşīr-i be-dest nıgeh-i nāz
Ḥavfum bu ki'uşşākı helāk ide o kātıl
4. Ben va'd-i vişāl itmiş idüm yāre temenni
Söz geçmedi bir buseye de olmadı kā'il
5. Nāvek-figen-i ah-ı felek'arşā-gehinde
Hürşīd ü mehi itdi nişān-ı ser-i menzīl
6. Şevk-i mey ile zemzeme-i ehl-i ḥarābat
Şan mevsim-i gül nağme-serā-yı'andelīb
7. Şeṣşīr-i ḳazādan ḥazer itmezdi Vecīhī
Tīg-i nıgeh-i dil-bere olaydı muā'dil

124 T 120 b, A. 121b, Ü. 17a

1b ṣehā : daḥi T

3b Ḥavfum : zannum A, Ü

-125-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Tarīk-i 'aşka Mecnūn oldu gerçi reh-nümün-ı dil
Niçe Mecnūn'ı şimdi der-pes itmişdür cünün-ı dil
2. ider pertev-gedāyı şem-i mihr-i āsümān-pīrā
Cihāna zāhir olsa şu'le-i dāğ-ı derün-ı dil
3. Olur güllerün bū-yı gonce-i Firdevs'le hem-tā
Düşen yād-ı ruhiyle dīdeden her katre hūn-ı dil
4. Rakīb kāfiri adını teveccühle ider ma'lub
Olur bu'arşa-i 'aşk içre Rüstemler zebūn-ı dil
5. Pey-ender-pey zuhūr itmekdedür emvāc-veş ma'nā
Vecīhi bahr-i bī-pāyān-ı dānişdür derün-ı dil

-126-

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Āteş-i 'aşk ile ey dil nūr-bağ-ı 'ālem ol
Şem-i bezm-ārā gibi bezmine yārūñ maḥrem ol
2. Şaf idüp sīneñ pür it şahbā-yı 'aşk-ı yārdan
Dest-i sākī-i şafāda devr ider cām-ı Cem ol

125 T. 121a, A. 121b, Ü. 17b

3a Olur hem-tā gül-i gül-zār-ı Firdevs'e leṭāfetde T

126 T. 121a, A. 122b

3. Hāk-sārān-ı cefāya ebr-i nisān feyz it
Gonce-i pejmürde-i bāğ-ı belāyā şebnem ol
4. Mürde diller eylesin ihyā-kelām dil-keşün
Hān-kāh-ı dehrde bir İsā-yı mü'ciz-dem ol
5. Sifle tab'ān-ı cihānuñ ihtilātın terk idüp
Sākinān-ı'arş-ı ālāya Vecīhī hem-dem ol

-127-

Mefā'ılün mefā'ılün fe'ülün

1. Dil olmuş telhı-i hicrāne mā'il
Olaldan ol büt-i fettāne mā'il
2. Perişān hāl olursa n'ola her dem
O gīsū-yı'anber-efşāne mā'il
3. Nigeh āmāde- i āşub-ı maḥşer
Girişme yine şayd-ı cāna mā'il
4. Mey-i hūn-i dilūñ ser-mest-i tīgūñ
Hadengūñ nağme- i efgāne mā'il
5. N'ola sūzān isem her şem'-i hūsne
Olur her şu'leye pervāne mā'il
6. N'ola mağrūr-ı hūsn olsa Vecīhī
Cihān hep ol şeh-i hūbāna mā'il

-128-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Olur evvel fūrüzān- şevk-i şem'-i cūşuşın bülbül
Şerār-efşān olinca bāğa rüy-i āteşin-i gül
2. Ğarāz-ı dāğ dilümle gönül müşgīn-i dil-berdür
Ne deñlü yād olınsa bezm-i 'ālemde gül ü sünbül
3. Nevā-sāz āteş nağme āteş güft u gū āteş
Bu bezm-i şu'le tā ki sākiyā ateşden ister mül
4. İder ta'līm-i hānde sāğara ruhsār-ı rengīnün
Sūrāhiye hurūş-ı şevk-ı la'lün itdürür fülful
5. Vecīhī tab'um itmiş feyz-i Haqq āyīne-i ma'nā
Temāşā eylesin ger tālib ise tūti-i āmil

-129-

Mef'ūlü mefā'īlü mefā'īlü fe'ūlün

1. Bir cāmle ruhsārelerin verd-i cinān bul
Ol tāble nergislerini fitne-nişān bul
2. Oldum kanı ben cān saña sen bāde virürdün
Meclis yine āmāde velī öyle zamān bul

128 T. 121a, A. 122b

129 T. 121b

3. Hün-âb-ı ciger itdi ser-â-pâ-yı tenüm ğark
Gül yârelerinden göreyüm şimdi nişân bul
4. Bir nokta- i mevhumedür esrâr-ı dü-âlem
Kıl cilve-gehün kalbümü dih genc-i nihân bul
5. Bî-tâb-ı humâr-ı mey-i hicrânın ey dil
Keyfiyyet-i la‘l-i leb-i dil-dâr ile cân bul
6. Bir yirde karar eylemiyen ser-i hevâsın
Çesbân-ı tabi‘at yüri bir serverân bul
7. Başa çıkayum dirsен eger leşker-i ğamla
Geh‘aşk ile geh bâde ile tâb ü tüvân bul
8. Bî-kayd olana bâr-ı ğam-ı dil ne belâdur
Teslîm idecek anı da bir ğonçe-dehen bul
9. Hall eylemede nükte-i ser-beste-i ‘aşkı
‘Alemdе Vecîhî gibi bir nâdire-dân bul

-130-

Mef‘ülü fâ‘ilâtü mefâ‘îlü fâ‘ilün

1. Feryâd ü nâlesine yoğ iken dimâğ-ı gül
Gelmez derün-ı bülbüle yine ferâğ-ı gül
2. itdi zalâm-ı mihnet eyyâmı ber-țarâf
Bezm-i çemêde oldı fûrüzân çerâğ-ı gül

3. 'Arz-ı tecellî itdi ruh-ı hâl-dârle
Gülgüne- i 'izâr-ı semen oldı dâğ-ı gül
4. Bezm-i bahâra virdi yine turfe âb ü tâb
Âteş-nevâ-yi bülbül-i La'lin ayâğ-ı gül
5. Mürgân-ı kuds olsa'aceb mi nevâ-keşi
Cismüm ki dâğ-ı 'aşk-ı tâbân itdi bâğ-ı gül
6. Her bergi dahi çok tolaşur şahñ-ı gül-şeni
Mâ-dâm kim nesim-i sabâdur sürâğ-ı gül
7. Oldı Vecihî penbe-i hünîni reşk-i mihr
Hiç benzesin mi dâğ-ı dil-dâre dâğ-ı gül

-131-

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. Pîç ü tâb olmakda gerçi ıztırâbundan gönül
Kesb-i feyz itmekde ammâ âf-i tâbumdan gönül
2. Küçe-i sevdâ-yı mihr ü yandan itmez güzer
Mużtaribdür sille-i dest-i itâbumdan gönül
3. Gevher-i esrâr olurdu zîb-i güş-ı rûzgâr
Cüşâ gelse cür'a-i câm-ı şarâbumdan gönül

7a oldı : olur A, Ü

131 T. 122a, A. 122a

4. Oldığın fehm eyleyelden afv Izid cürm-i dost
Dā'ima āzürdedür bār-ı tüvānumdan gönül
5. Hüsrev-i iklīm-i derdüm behre-yāb olmakdadur
Ey Vecīhī dergeh-i devlet-me'ābumdan gönül

-132-

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Rūy-ı dil-ber variken bāğun gülün neyler gönül
Zülfünün aşuftesidür sünbülün neyler gönül
2. Olmayınca çeşm-i sākīden nigāh-i iltifat
Hande-i cām-ü sürāhi gülgulun neyler gönül
3. Oldı lezzet āşinā-yı gešt-i sahrā-yı cünün
Kayd-ı bend zülf-i pīç-i kākülün neyler gönül
4. Bir mey ister kim ola derdi cilāy-ı çeşm-i cān
Sākī-i mey-hāne-i dehrün mülün neyler gönül
5. Ey Vecīhi nağme-i cān-baḥş-ı muṭrīb vāriken
Gül-şen-i dehrün nevā-yı bülbülün neyler gönül

132 T. 122a, A. 123a, Ü. 17b

4a çeşm : cism A

-133-

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. Bakın bu bezme gerçi ki Cem'den tehî degil
Ammâ ki cām-ı zehr-i sitemden tehî degil
2. Teşrîf-i şevk ü şādiye dil intizār ki
Kāşāne-i derün ise ğamdan tehî degil
3. Bilmem nice ümîd olunur neşve-i şafā
Ol cāmdan ki reşha-i semmden tehî degil
4. Bülbül nevā-yı muṭribe dem-sāzdur bu dem
Ġuş-ı mezāk-ı şavt-ı naġmdan tehî degil
5. Haṭṭ-ı harem Vecihî nice olunur ṭaleb
Ol sīneden ki beş-i şanemden tehî degil

HARFU'L-MİM

-134-

Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

1. Olur āşüfte gönlüm vaşf-ı yār-ı nāzenin itsem
Dili hoş-kām ider fikr-i dehān şekkerin itsem
2. Cüdāyum nice demdür seyr-i rüy-i hal-dāruñdan
'Aceb mi genc-i ğamda ṭurma āh-ı'anberin itsem

3. Ne tali' dūr ki yine sāye-veş aġyār-ı der-peydūr
Eger ġāhi hayālin mūnis-i kalb-i hazīn itsem
4. Rakīb deyü yāri cilve-ġāh itmekden eyler men'
Eger dāġ ile cismüm ġayret-i huld-berīn itsem
5. Müdāvādur dime mūmkün midūr ebnā-yı cebīnūnden
Şanurlar naġme-i cān-baġş ü dil-keşdür āyīn itsem
6. Olurdu ceşş-i h'āhiş pā-māli ceng-i evvelde
Cüdā-ġāh talebde şevk-i 'aşkı der kemīn itsem
7. Enīsüm genc-i ġamda derd-i hicrān oldıġun bilse
Vecihī muşhaf-ı ruhsār-ı pākine yemīn itsem

-135-

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Zülf-i dil-ber sūnbül-i bāġ-ı hūbānumdur benüm
Hatt-ı la'li nüsha-i ta'vīz-i cānumdur benüm
2. Anda dil bir naġme-pīrā'andelīb-i şūhdur
Dāġlarla şahn-ı sinem gül-sitānumdur benüm
3. Mürg-ı 'aşkam şah-ı gül-zār-ı cinānı istemem
Çin-i ġīsū-yı muġberr āşiyānumdur benüm

134 T. 122a

135 T. 122b, A. 124a, Ü. 18a

4. Ol kemān-dārem ki şaş-t-ı himmet-i pür-zūrla
 Kudsıyān āmac-ı tır-i imtihānumdur benüm
5. Şāh-ı aşkam āteşin āh-ı şerār-efşān-ı dil
 Arşa-i ğamda muraşşa' sāye-bānumdur benüm
6. Ben ol üstād-ı Aristo dānişem kim nāṭikā
 Cür'a-nüş-ı cām feyz-i cāvidānumdur benüm
7. Mu'ciz-i aşk ile zaḥm-ı cān-ı ḥasme resm āh
 Şafha-i şirümde tır der kemānumdur benüm
8. Mülk-i ma'nāda şeh-i şāhib taşarruf ḥak bu kim
 Ey Vecihi tab'-ı şūḥ nükte-dānumdur benüm
9. Eylemez tütü-i endişem şeker-hāyi-i medḥ
 Gerçi bu vādide Nef'î hem-zebānumdur benüm

-136-

Mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün

1. Şarāb-ı ye'sile mestāneyüm 'ālem nedür bilmem
 Neşāt-ı 'ays ü dil-ḳavî-i zaḥm-ı ğam nedür bilmem
2. Sürür-efzā-yı tab'um lāle-zār şahn-ı sīnemdür
 Temāşā-yı çemen seyr-i gül-i ḥurrem nedür bilmem

3. O verdüm ben ki hem-vāre-i temmüz-ğamla pejmürde
Bu gül-şende daḥi seyr-ābī-i şebnem nedür bilmem
4. Nedür gör pāye-i alya-i himmet bu'l-heves tab'a
Ser-ā-pā zaḥm ü dāğum minnet-i merhem nedür bilmem
5. Ḥalāsın görmedüm hergiz dilün dām-ı taḥarrīden
Egerçi turre-i dil-berde pīç ü ḥam nedür bilmem
6. Cihān leb-rīz iken bū-yı gül'ayşıyle gör baḥtı
Dimāğ-ı cān ü dilde ārzū-yı şemm nedür bilmem
7. Ḥayāt-ı nev bulurken ruḥ-ı ma'nā tab'-ı pākümden
Vecīhi feyz-i baḥşı-i Mesīhā-dem nedür bilmem

-137-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Gehi ḥūn-ı dil-ü geh fikr-i la'liyle idüp'ālem
Şarāb-ı nāb içün sāki-i bezmün minnetin çekmem
2. Şafāya cā-yı asāyiş olur bir yir mi kalmışdur
Ruḥı yādıyla dil-dāruñ ser-ā-pā dāğdur sīnem
3. Elinde zer-ḳadeh nergis cemāne zevk ü 'işretde
Cihānı feyz-i nev-rūz eyledi'işret-serā-yı Cem

4a pāye : Kā'be Ü

137 T. 122b, A. 123a, Ü. 18b

4. Hayāl-i a'riz-i hürşid-i feyziyle hübānuñ
Gül-i dāğ ile gül-zār oldu şahñ-ı bāğ-ı endişem
5. Gehi la'lin hayāl it dil-berün geh rû-yı meh-tābın
Saña lāzım degil mir'āt-i iskender'le cām-ı Cem
6. Kimi görşen Vecīhi gonca-veş dem-beste-i ğamdur
Bu gül-şende bulunmaz gül gibi bir hātır-ı hurrem

-138-

Mef'ulü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. Seyr-i cemāl-i dil-ber-i tannāze'āşıkum
Tarz-ı nigāh-ı çeşm-i füsün-sāza'āşıkum
2. Germ ihtilāt-ı nāz ü niyāz olsa dil n'ola
Dil-ber niyāza mā'il ü ben nāza'āşıkum
3. Köhne bahār-ı'āleme olman firīfte
Bir serv-kadd ü lāle hadde taze'āşıkum
4. Rüsivā-yi'ālem olmamağa çāre var mıdur
Ol çeşm-i mest ü ğamze-i ğammāze'āşıkum
5. Buldum Vecīhī ğün gibi'aşkıyle imtiyāz
Bir dil-ber-i ser-amed ü mümtāze'āşıkum

5a meh-tābın : zibāsın T

138 T. 123a, A. 123b, Ü. 18b

5a ğün gibi : mihr-veş T

-139-

Fā' ilātün mefā'ilün fe'ülün

1. 'Āşıkum yār neydügin bilmem
Çeşm-i hūn-hār neydügin bilmem
2. Haṭṭ-ı dil-dārā olmazam hayrān
Ben bu esrār neydügin bilmem
3. Ne baña luṭf ider ne aḡyāre
O sitem-kār neydügin bilmem
4. Gāh ider nāle gāh olur hāmūş
Bu dil-i zār neydügin bilmem
5. Āteşin nağme bülbül-i 'aşkum
Gül-ü gül-zār neydügin bilmem
6. Şöyle aldı Vecihī 'aklı cünün
Mest ü hūş-yār neydügin bilmem

-140-

Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

1. Āyā ki nolurdu ġam-ı hicrānla hālüm
Olsaydı hayāli gibi hercāyi o zālīm

139 T. 123a, A. 123b, Ü. 18b

2a dil-dār : nev-hīz T

140 T. 123a, A. 124a, Ü. 18b

2. Ey bād-ı şabā hāk-derin eyle reh-i āverd
Yok pāyine yüz sürmege çün hiç mecālüm
3. Pervāne-şifat eyler idüm gūşış-i pervāz
Yanmasa tecellā-yı cemāle per ü bālüm
4. Meşk itsem eger nāzekī-i ruhları vaşfın
Evrāk-ı gül-i al olur levh-i misālüm
5. itdün beni mānend-i Vecīhī gama mu'tād
Ey bāğ-ı melāhatde cemāli gül-i ālüm

-141-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Şebān ki fikr-i sevdā-yı haṭuñla bir gazel yazdum
Kemāhī-vaşf-ı hüsnün anda derc itdüm güzel yazdum
2. Güzel yazmış yazanlar hüsnüni Şirīn ü Leylā'dan
Dil-i Şeydāyı bende Kays ü Ferhād'e bedel yazdum
3. Hadīs-i haṭṭuñ ile hāl-i aşkum bir kitāb itdüm
Netice būs-ı La'lün anda aḳsā-yı emel yazdum
4. idüp ahter şināsī-i cihān fitne vü āşüb
Nigāh-ı yāri hem-tā-i tīr-i Mirriḥ ü Zūhal yazdum

3:5 Ü

141 T. 123a, A.124b, Ü. 19a

5. Vecîhi şad-Felâtün-ı hîred hallinde hayrândur
Kemâl-i aşk ile fenn-i cünûna bir muhal yazdum

-142-

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. Dün gice bir âhile çerhi siyeh-fâm eyledüm
Hâlümi bende bu yüzden yâre i'lâm eyledüm
2. Râm olur şandum o ser-keş kâfir-i aşık kişi
Vaşle çâre olmadı bîhûde ibrâm eyledüm
3. Aşkda geşt ü güzârüm irmedi ser-menzile
Vâdî-i hayretde âhir kâr-ı arâm eyledüm
4. Ben olaldan bülbül-i ser-mest-i gül-zâr-ı cünûn
İştihâr-i Vâmık u Mecnûn'ı güm-nâm eyledüm
5. Cevr-i bî-pâyânla idüp Vecîhi'yi helâk
Didi dil-ber hüblarda ben de bir nâm eyledüm

-143-

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. Şerhâlerle çäklerdür tîr-i tab'ı ser-keşüm
Rüstem-i endîşeyüm hâlî gerekmez terkeşüm

142 T. 123b, A. 125b, Ü. 19a

143 T. 123b, A. 126a, Ü. 18a

2. Evvelā şaydı dil ü cān oldu āhir kudsiyān
Oldı tedric ile‘ālem-gīr yār-ı meh-vesūm
3. Tāb-ı rū-yı āteşininden çerāg-efrūzdur
Naḥl-ı Tūr olsa eger ḥākister eyler āteşüm
4. Rāz-ı dehri ser-be-ser ifşā iderdi‘āleme
Neşve-dār itseydi Cibrīl’i şarāb-ı bī-gışşum
5. Çün Vecihī cām-ı zehr-i hecrle ālūdedür
Tālib-i şehd-i vişāl olmaz dil-i miḥnet-keşüm

-144-

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Sünbül-i gül-püşuñuñ yādiyle feryād eyledüm
‘Andelīb-i bāğa feryādumla imdād eyledüm
2. Eskidür āvāze-i ḥālet-fezā-yı bülbulān
Bā‘iṣ-ı efgān olur bir nağme icād eyledüm
3. Kūh-sār-ı serde zaḥmumdan akitdüm cūy-ı ḥūn
Kār-ı ‘aşkı‘ākıbet maḥsūd-ı Ferhād eyledüm
4. Oldı tābumdan tenümde her ser-i mū şu‘le-dār
Şimdi ihyā-yı çerāgān ğam-ābād eyledüm
5. Bā‘iṣ-ı ḥayret-fezā-yı sūhan-ı sūbhāndur
Nükteler kim vaşf-ı güftārında irād eyledüm

6. Hic mukayyed mi olur islām küfr-āmizle
Ben dili kayd-ı ālālīkdan ki āzād eyledüm
7. Leb girān oldu sitem yandı Vecīhī aña ğam
Ol kadar canı belā-yı hecre mu'tād eyledüm

-145-

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Bir cemāl-i bā-kemālün 'āşık-ı hayrānıyam
Zerre-veş bir āf-tāb-ı hūsn ser-gerdānıyam
2. Reşkten ervāh-ı kudsi dāğ dāğ itsem n'ola
Bir büt-i hūni nigāhuñ geşte-i müjgānıyam
3. Katre-i hūn-geştesi zīb-i hūn-i mihr olur
Bir ser-amed nāzenīn-i 'işvenün kurbānıyam
4. Nağme-i nālem ider erbāb-ı 'aşkı sīne-çäk
Bir gül-i gül-zār-ı 'ismet bülbul-i nālānıyam
5. Eylesem vaşşāfī-i hūsn-i tābān olmaz ba'īd
Hūsn-i tab' ile Vecīhi 'aşrımañ hūbanıyam

-146-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Yine pür zaḥm-ı 'aşkum bir büt-i fettāne dil virdüm
Hezar-ı nağme-sencüm bir gül-i ḥandāna dil virdüm
2. Perīşān oldıgum ta'yīb itme nev giriftārum
Terahḥüm kıl ki ol zülf-i 'abīr-efşāne dil virdüm
3. Maḥabbet resm ü āyinen ḥilāf-ı meh-veşān eyler
Cefā vü cevre mālīk bir şeh-i ḥübāna dil virdüm
4. Olup ser-germ rüy-ı mihr-i 'ālem-tāb-ı zibāsi
O şem'i bezm-gāh-ı ḥüsne çün pervāne dil virdüm
5. Vecihī ben hele def' itmek için sıklet-ı 'aklı
Nigāh-ı çeşm-i āfet şive-i cānāne dil virdüm

-147-

Mefā'īlün fe'īlātün mefā'īlün fe'īlün

1. Nevāzīşin görüp ol şūhi āşinā şandum
Cefāyımış ğarażı şivesin vefā şandum
2. Müyesser olamadı sāyesinde hoş ḥāli
Nihāl-i 'işve-berin naḥl-ı dil-keş şandum

146 T. 124a, A. 125a, Ü. 19a

3b mālīk : mā'īl Ü

5a hele def' itmek : hele şimdi def' itmek A

147 T. 124a, A. 125a, Ü.19b

3. Hmārı bā'is-i efzūnī-i şuda' oldı
Piyāle-i mey-i'ayşı tarab-fezā şandum
4. Getürdi nükhet-i zülfün dile nesīm-i heves
Bu şive-i keremi himmet-i şabā şandum
5. Hücūm-ı tīg-ı cefāyı görünce farkumda
O cān- nişār rızāyum pür-hümā şandum
6. Uyup hevā-yı dile reh-neverd-i hecr oldum
O raġbet-i ārzūyı hayf reh-nümā şandum
7. Vecihī bu'l-heves āyīn imiş bu vādide
Mişāl-i sāde-dilān'aşka mübtelā şandum

-148-

Mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

1. Helak olsam da sīnem dāġ-ı ġamdan bī-naşīb itmem
Metā'-ı zaġm-ı'aşkı dest-i fersūd-ı tabīb itmem
2. Dil-i zārı ider çün reşk Mecnūn-ı belā-dīde
Temennā-yı nigāh-ı nergis-i cādū-firīb itmem
3. Fedādur yoluña nakd-i sirişküm sīne cāyındür
Seni ben mülk-i dilde ey ġam-ı dil-ber ġarīb itmem

6b Vezin uymuyor.

148 T. 124b, A. 125b, Ü. 19b

4. Felek lerzân iken gör şīve-i inşāf ṭab‘um kim
Şerār-ı āhı berķ-i hüzn-i ‘ömr rakīb itm̄em
5. Zamānında Vecīhī naķş-per-dāz-ı meā‘niyüm
Zemīn-i şī‘r-i hem-vārum niçün ṭarz-ı ğarīb itm̄em

-149-

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Geşt-i bāĝ eyleyelüm feyz-ı‘amīmi görelüm
Bā‘iḡ-i maĝfīret-ı Rabb-i Kerīmi görelüm
2. O bilür yine tecellā-yı dil-i şeydāyı
Def‘i ğam itmege ol yār-ı kādīmi görelüm
3. Şafvet-i sa‘idūñ al sāĝar-ı billūri ele
Ne imiş hālet-i i‘cāz-ı kelīmi görelüm
4. Gül-şen-i ‘ālemi geşt eylemede bir gül için
Tek u pūyda bize ğālib mi nesīm-i görelüm
5. Şimdi ol şūh-ı cihān mā‘il-i tavşīf olmuş
Ey Vecīhī eser-i ṭab‘-ı selīmi görelüm

2.4 A

5b ğarīb : ‘acīb Ü

149 T. 124b, A. 124b

2a o bilür : olinur A

-150-

Mef'ülü fā'ılātü mefā'ılı fā'ılün

1. Hākister eyler anı yine nār-ı ğayretüm
Düşmen olursa püf-zen-i şem-i meserretüm
2. Reşk eyler elde lāle-sıfat cām-ı mey görüp
Bilmez hasud-ı dilde olan dāğ-ı miḥnetüm
3. Benden'aceb mi ser-zede olsa müdām şevk
Olmuş muḥammer 'aşk-ı tābān ile tıynetüm
4. Dünyāya tāze derd-i Züleyhā'āyān olur
'Arz eyler ise ḥüsnüni Yūsuf melāḥatüm
5. Gül gibi ḥalka olmuş iken reng ü rü-nümā
Olmak revā mı dil-ber-ü meyden ferāgatüm
6. Lāle piyāle cū-yı mey ü rü-yı sāķi gül
Merhūn-i faşl gül-şen ola şanma'ışretüm
7. Mānend-i tıfl itmedeyüm bī-sebeb figān
Bilmem Vecīhi bende nedendür şikāyetüm

HARFÜ'N-NÜN

-151-

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1. Tegāfül eyleyüp el çekdi āşinālıktan
Ne buldı yar'aceb böyle bī-vefālīktan
2. Ne gördi kaçdı 'aceb böyle ol perī-sīma
Şikāyet itmedük āgeh-i mübtelālīktan
3. Şeb-i gamuñ iremi rüz-ı vaşle encāmı
O mäh-ı tal'at eger geçe reh-nümālīktan
4. Kesāfet-i haṭı göstermez oldı mihr ruhın
Ferāğat itmez o meh yine hod-nümālīktan
5. Biri birine girer turreşi olur pür-piç
Şabā Vecīhi dem urdukça dil-güşālīktan

-152-

Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

1. Nola ser-geştelikde olsa dil hem-vādī-i gerdün
Ziyā-i mihr-i hüsnün olmada gitdükçe rüz-efzün

151 T. 125a, A. 127b, Ü. 20a

5b urdukça : urursa Ü

152 T. 125a, A. 127b, Ü. 21b

2. Esîr-i dîde-i hûni nigâhuñ olayım cāna
Beni bir'işve-i düz dîde-kârı eyledi meftûn
3. Serine mâcerâ-i 'aşkı yazmış kâtib-i kudret
Cihānda hâşılı bir yazılı divānedür Mecnûn
4. Dil-i şūrîde fenn-i 'aşkda ol deñlü mâhirdür
Ağız açmaz yanında bahş için gelseydi Felâtûn
5. Haṭı zâhir olunca olma ṭâlib vaşl-ı cānāna
Bilürsin her iş olmuşdur Vecîhî vaktine merhûn

-153-

Mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

1. Dil zahm-ı hurd-ğamze olup bir nigâhdan
Memnündür nevâziş-i çeşm-i siyâhdan
2. Tâb-ı şarâb-ı şufle nihād itdi ruḥların
Nûr iktisâb oldu bu şeb mihrü mâhdan
3. Feryād o şüh-ı dil-siyeh ü çevr-pîşe-kim
Aldırmaz oldu hiç eşer-i dūd-ı âhdan
4. Bildik vişâli haṭṭına vâ-beste olduğın
itdük ferâğ-ı nakd-ı niyâzı tebâhdan

3a mâcerâ-i : ser-güzeşt A, Ü

153 T. 125 a, A.126 a, Ü 22 a

5. Pīrāye baḥş-ı şadr-ı serā-yı ferāgātüz
Olduḡ emīn keşmekeş-i 'izz ü cāhdan
6. Ḳalb-i 'adūda bulsa ḡayālin olur ḡacīl
Maḡzuz olur mı hiç meh-i Ken'ān-cāhdan
7. Rindi ki şehr-i 'ayş-ı Cem'e rāh-ı rastdür
Mümkün midür Vecīhī geçilmek bu rāhdan

-154-

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Ḥaste-i bī-tāb-ı derd ü miḡnet oldum şimdi ben
Geşt-i ḡāk-ı kūy-ı yāre ḡasret oldum şimdi ben
2. Çekdüm el bildüm mā'ili derd-i serdür 'ākıbet
Zevḡe irdüm nā-ümīd-i vuşlat oldum şimdi ben
3. Çekdügüm derd ü belā ḡaḡret fezādur 'āleme
Fart-ı efkār ile maḡz-ı ḡayret oldum şimdi ben
4. Yā irem ser-menzile yā bī-ser ü sāmān olam
Sālik i vādī-i rāh-ı firkat oldum şimdi ben
5. Mecmū'-ı ālām ü ḡamdur şadr-ı sīne genc-i dil
Ey Vecīhī māye-i cem'iyet oldum şimdi ben

2b oldı : olup A.

154 T. 125 a. A. 126 b, Ü 21 b

-155-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Göñül bīmārdur zahm-ı hadeng-ı yār derdünden
Gözüm ağlar dem-ā-dem ol gözü bīmār derdünden
2. Cefā-yı ğonce-i raġnādan eyler mi figān bülbul
Dem-ā-dem nāle eyler zahm-ı tīg-ı hār derdünden
3. Meger bir dem mi vardur tutmıya feryādum āfākı
Dil-efġārum muhaşşıl bu dil-i nāçār derdünden
4. Nevā-yı nāleme āheng olur mı naġme-i bülbul
Ser-āġāz itsem efġāne o gül-ruhsar derdünden
5. Vecīhi meyve-i vaşluñ ruha eylerse incinme
Sözün yabāna söyler resmidür bīmār derdünden

-156-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Ruħuñ germiyet-i meyle kızarsın lāle-ġün olsun
Dil-i bīhude nālem bülbul-i bāġ-ı cünün olsun
2. Ümid-i vaşl ile dil kaldı vādī-i taħayyürde
irüşsün Hızr-ı haţţun bāri cāna reh-nümün olsun

155 T. 125b, Ü. 22b

156 T. 125b, A. 128a, Ü. 22b

1a germiyet-i meyle : gül-ġüne-i meyle A, Ü

3. Ziyā-yı dehr lebdür lem‘a-i hürşîd-i ruhsāruñ
 Kayırmaz şem‘-i bezm-ārā-yı encüm ser-nigün olsun
4. Ruḥuñ yādıyla dāgum‘arż idüp gül-geşt-i gül-şende
 Güle bādi-i ḥasret lāleye dāg-ı derün olsun
5. Ko olsun fikr-i esrār ḥaṭṭ-ı rüyuñla ālūde
 Bu yüzden fenn-i‘aşk içre Vecīhî zü-fünün olsun

-157-

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1. Ḥayāl-i ğamze-i hün-rîzi geçse çeşm-i pür-nemden
 Nihāl-i ergāvān eyler vücūdum rîziş-i demden
2. Beni āmāc-ı tîr-i ğamze olmaz diyü hışm eyler
 Görünce piç ü tābum iztîrāb-ı nāvek-i ğamdan
3. Gören peykān-ı tîrūñ zahmum içre hün-ālūde
 Şanur bir tāze kopmuş ğoncatur gül-zār-ı sînemden
4. Eger bî-dād-ı çerḥ-i kîne-cūya yoğise tābuñ
 Cüdā olma şakın bir laḥza divān-hāne-i Cem‘den
5. Dirîğ eylerse dil-ber sāye-i serv-i ser-efrāzın
 Nedir farkı cemende her nihālūñ naḥl-i mātembeden

4a yādıyla : şevkıyla : T

157 T. 125b, A. 126b, Ü. 20a

6. Görünmez çeşmüme bu hâne-i pür-ziver-i‘âlem
Olursa hâlî zîb-i mihr-i rû-yı şâhid-i ğamdan
7. Vecîhî dâğ-ı sînem bir gül-i ğayr-i mükerrerdür
K’olur âzürde feyz-i tâb-ı mihr ü luḡf-ı şebnemden

-158-

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

1. Figân eyler göñül bülbül-veş ańsam verd-i hod-rû-sın
Perişânlıkdur ancak haşılum gördükçe ğisûsın
2. Gül-istân-ı dili hurrem idüp cāna virür rahat
Şabā yarūñ getirdükçe şemîm-i zülf-i hoş-bûsın
3. Dil-i meyyāl olur üftāde-i nahl-i dil-ārāsı
Nidem‘arz eylese‘uşşāk-ı zāre kadd-i dil-cûsın
4. ‘Aceb mi olsa dil Mecnûn u‘aql āvāre cān bî-tāb
O mest-i‘işve der-kār eylemekde çîn-i ebrûsın
5. Vecîhî şayd idem dirken dil-i şeydā şikār oldu
Görince ol büt-i mekkār ü şūhuñ çeşm-i āhûsın

158 T. 125b, A. 128b, Ü. 23a

3b eylese : eylesem Ü

5b Görince ol büt-i şūhuñ mekkār-ı çeşm-i āhûsı Ü

-159-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Yiter künc-i melāl-i 'āşıka ārām-gāh itsün
Birezde semt-i luṭfi şehsüvārum cilve-gāh itsün
2. Hayāt ümmīdi 'ahd-i çeşm-i cellādında müşkildür
Ölürsem gam degil tek bir edā-yı gadr-h^wāh itsün
3. Dirīg eyler mi pā-būs-i esīr-i zülf olan diller
Mişāl-i pertev-i hürşīd rüyın ferş-i rāh itsün
4. Ruḥ-ı alın iderken sāye-i müjgān-ı rencīde
Ne mümkün 'andelīb-i bāg-ı hüsnī meşk-ı āh itsün
5. Yirümde gābitüm biñ tīr-i hicrāna nişān itse
Hemān çeşm-i füsün-sāzı nigāh-ı gāh gāh itsün
6. Virürler mansıb-ı pervāne-keyye rüşve cān nakdın
Vecihī tek ruḥın ol mäh-ı şem'-i bezm-gāh itsün

-160-

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. Sāgar-ı leb-rīz-i şevki sākıyā mestāne şun
Cām-ı zehr-ālūd-ı hecri 'āşık-ı nālāna şun

159 T. 126a, A. 128b, Ü. 21b

4a alın : hūbın T

160 T. 126a, A. 128b, Ü. 22a

2. Kıl nigāh-ı rāfetūn tāb-efken-i şūrīde dil
Hançer-i müjgān-ı hūn-rīzūnle kaşd-ı cāna şun
3. Nāz-ı hūsnı bir zamān çekdūn birez de nāz kıl
itdügi cevrenden āgāh eyle yāre şāne şun
4. Şunmadın ğam pençe-i kahrın girībān-ı dile
Bāde-i vaşlından ey meh-pāre bir peymāne şun
5. Ey Vecihī cām-ı bī-şermīden olup güle germ
Būs-ı la‘l-i dil-ber-i mestāneye mestāne şun

-161-

Mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

1. Gül-çīn olur mı gül-bün-i bāğ-ı ferāğdan
Bir dil ki zevk-yāb ola gül-geşt-i bāğdan
2. Fikr-i lebiyle‘aysıma Cemşid reşk ider
Mest-i maḥabbetüm mey-i la‘lin ayāğdan
3. Zevk-āşinā-yı bīhūde peymā-yı deşt-i‘aşk
Memnūn olur mı vādī-i ğamda sūrāğdan
4. Oldum taşavvur-ı gül-i rüyuñla dāğ dāğ
Def‘i ğam idi gerçi ğaraz‘azm-i bāğdan
5. Cā-yı nişāne kalmadı peykān-ı tīrūne
Şimdi görünmez oldu ser ü sīne dāğdan

6. Olmaz Vecîhi hâne-i miḥnet ziyā kabûl
Geçdüm Şu‘a‘-i mihr gibi şad-çerâğdan

-162-

Mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün

1. Każâlar zendedür şemsîr-i hûn-rîz-i nigâhından
Cihân âşüftedür mekkârı çeşm-i siyâhından
2. Gül-i nev-res nihâl-i bâğ-ı hüsnüñ itmesün gonca
Hazer ey meh hazer erbâb-ı ‘aşkuñ dūd-ı âhından
3. Olur mı şehe manzûrı nukûş-ı safha-i bâlâ
Eger kühl eylese çeşm-i dil ü cân hâk-i râhından
4. O şūhum zîb-i naḥl-i ‘işve itmez gonca-nâzını
Meger âzürde olmışdur niyâz-ı ‘Özr-h^w âhından
5. Vecîhî ‘âlemi berbâd iderdi âh-ı cân-gâhı
Tesellî bulmasaydı dil-i nigâh gâh gâhından

-163-

Mef‘ülü mefâ‘îlü mefâ‘îlü fē‘ülün

1. ‘Aşkuñ pür idüp zaḥm-ı gam u dâğ-ı sitemden
Kim rûtbe degil sîne-i cân bâğ-ı iremden

162 T. 126a, A. 129a, Ü. 22a

1b âşüfte : şifte A
3a nukûş - Ü

163 T. 126b, A. 129b, Ü. 22b

2. Olurdu hemān baḥşimüz esrār-ı dehānuñ
Güftāre muḥāl olsa eger sırr-ı‘ademden
3. Şūrīde gönül şifte-i ḥüsn-i şanemdür
Olmazsa‘aceb mi ḥaberi zevḳ-i ḥaremden
4. Biz bāde-keş-i sāğar-i el-ham-ı Hudāyuz
Müstāğniyüz ālūdegī-i meclis-i Cem‘den
5. Olmazsa n’ola rū-yı şafā anda nümāyān
Āyīne-i dil jeng-pezir oldu sitemden
6. Şad-şükr Vecihī o mehūñ devr-i ḥatında
Pür olmadadur gūş-ı recā şavt-ı nağmeden

-164-

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

1. Olup bī-behre āḥir meclis-i‘ayş-ı müdāmından
Naşībüm neşve-i āzürdegīdür dehr-i cāmından
2. Müşerref eylemiş beñzer nifāk ābād-ağyarı
Ġaraż feḥm itdüm ol şūhuñ bu güne iltiyāmından
3. Letāfetde olurdu serv-i gül-şen hem-ser-i Tūbā
Eger bir şīve taḥşīl eylese tarz-ı ḥirāmından

3b zevḳ-i : ḥatṭ-ı T

6b Vezin uymuyor.

164 T. 126b, A. 129b, Ü. 20a

4. Olurlar āşinā-yı vādī-i mülk-i‘adem‘uşşāk
O şūhuñ olmadın bī-gāne şemşīr-i niyāmından
5. Vecīhi hem-çü tīr-i ġamze te‘şir itmede şic‘rüm
Beli derd ehlinüñ ma‘lüm olur ħāli kelāmından

-165-

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1. Kadd-i bālāsı degil nahl-i belādur görinen
Tīr-i müjgānı degil tīg-i kazādur görinen
2. Sīnede dāġ-ı dem-ālūdı temāşā eyle
Şem-i bezm-i dil-i hürşīd-ziyādur görinen
3. Bakşuñ āyine-i kılbine de zühhāduñ eger
Yine ol ayineden rū-yı riyādur görinen
4. Tıtalum pertev-i hürşīd-veş‘ālem-gīr ol
Āhir ālūdegī-i ħāk-i fenādur görinen
5. Şaḡş-ı ġam eylesün āġāz nigāh-ı ḡasret
Çeşm-i ümmīdüme mir‘āt-i şafādur görinen
6. Naẓm-ı zibā-yı Vecīhī nice manẓūr olmaz
Muġnī-yi şūḡ ile hep ḡüsn-i edādur görinen

165 T. 126b, A. 127b, Ü. 23a

-166-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Olur hürşid-i maşer-i bī-ziyā-tāb cemālūñden
Kažā dāmen-keş-i te'eşşürdür bīm-i celālūñden
2. Dem-ā-dem tīg-i ğamzeñle ider ğaddārlık baħşıñ
Felek şerm eylemez mi nergis-i pür mekr ü āluñdan
3. Görüp luţfuñ birez sūz-ı dilümden gerçi kim yandum
Helāk oldum muhaşşıl nāz-ı nesīm infi'ālūñden
4. Belā-yı mu'tād-ı hicrāne dü-ezher cefādandür
Ben ey müşfik- ħarābum dārū-yı şihhat-i maluñdan
5. Vecīhi reşk-i sahrā-yı hutendür şafha-i şı'rūñ
Geçen varise fikr-i zülf-i dil-berdür ħayālūñden
6. Tegāfül eyleyüp el çekdi āşınālıkdan
Ne buldı yar'aceb böyle bī-vefālıkdan

-167-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Açılmağı çemende ğonca la'1-i yārdan ğörsün
Tarık-i nāleyi bülbul de cān-zārdan ğörsün

166 T. 127a, A. 127a, Ü. 19b

6 - T, Ü ("Bu beyit bı-ganedür bu gazelde" notu düşülmüş,
vezin uymuyor.)

167 T. 127, A. 128b, Ü. 22b

718. YAKARININ KIRILDI
KURBANASTIĞI MEK...

2. Yiter hūn-rīzelikte ğamzeler hem-reng-i çerh olmak
Gönüller saydını ol zūlf-i müşğın-tardan görsün
3. Görüp bı-derd olanlar ihtilat ü ülfetüm gamla
Tahammül şīvesin hecre dil-i bīmārdan görsün
4. Hayāl her şanem ile deyr-mānı oldu şūret-ger
Nigār-istān-ı çīni sīne-i efkārdan görsün
5. Vecīhi istiyenler şi-rini hem-pāye şu'arā
Reh-i vādī-i nazmı tab-ı sihr-āsārdan görsün

-168-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. O şuhum Rüstem-āne tīg-ı hūn-ālūd göstereşün
Dil-figārān-ı miñnet cism-i ğam fersūd göstereşün
2. Helāk oldum muhaşşıl rīze-i elmās olsun tek
Tabībüm zahm-ı cāna merhem-i behbūd göstereşün
3. Gül-istān eylesün bezmi açup gül-ruhları bāda
Pür itsün cāmı sākī āteş-i Nemrūd göstereşün
4. Nigāh itmem o istıġna-fürüş-ı rüzgārum kim
Felek her dem de ger biñ maṭleb-i nā-būd göstereşün

3a bī-derd : bī-dād A

168 T. 127a, A. 129b, Ü. 20a

2a rīze-i elmās : sevde-i elmās A, Ü

3a ruhları : ruhların Ü

5. Zuhūr itsün haṭı olsun birez sūz-ı dile mānī⁴
Hilāf-ı şu⁴le-i Mūsā ol āteş-dūd göstereşün
6. Ser-ā-pā dāğla bir gül-sitān-naḳş eyleyen şeklüm
Miyānında pey-ender-pey sirişküm rūd göstereşün
7. Vecīhi pençe-i destümde izhār-ı sarīr itsün
Kalem tahrīr-i nazmunda sadā-yı dūd göstereşün

-169-

Mefā⁴īlün mefā⁴īlün mefā⁴īlün mefā⁴īlün

1. Nidem şemşīr-i ğamzeyle o fettān gösterür kendin
Batan taşvir-i Yūsuf gibi hayrān gösterür kendin
2. Hayāl-i ebr feyz-i zūlf-i müşğīn-i dil-ārādan
Sirişk-i dīdeden her katre ⁴ummān gösterür kendin
3. O hūn-rizūñ elinden dāğ-ı sīnem kanlar āğlarken
Yine mānend-i verd-i tāze handān gösterir kendin
4. Meger taklīd ider hāl-i dil-i⁴uşşāk-ı şeydāya
Dem-ā-dem zūlf-i pūr-çīnün perīşān gösterür kendin
5. Benüm gibi Vecīhī nağmesin dil-keş kıyās eyler
Yanumda bülbül-i gül-şen hoş-elhān gösterür kendin

6a naḳş eyleyen : naḳş eyleyüm Ü
7b dūd : Üd T

169 T. 127b

-170-

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1. idüp bî-ġānelerle āşināyı ol vefā düşmen
Taleb-kār-ı sitem olsam da ben olur cefā düşmen
2. Dil-i sengīn-i düşmenden koparken hālime şefkat
Yine eyler tegāfūl ol nigāh-ı āşinā düşmen
3. Devā bīmār-ı istignā-yı cān olsa ba'īd olmaz
Olur lezzet-şināsın derd ü ġam lā-būd-şifā-düşmen
4. Dür-i şeh-vār-ı maksūde olur bir ġutede vāşıl
ġarīk-ı baħr-i 'aşk olsa 'aceb midür şenā düşmen
5. Bulur mı tīre diller behre envār-ı hidāyetden
Olur çün dīde-i huffāş elbette ziyā düşmen
6. Dimāġ-ı ġayri hoş-bū itmede tahrīk-i zülfünle
'Aceb midür olursam cünbüş-i bād-ı sabā düşmen
7. Temāşādur-hevā-yı vaşlden geçmez dil-i mecrūh
Mizāç-ı zahm olurken ey Vecihī hep hevā düşmen

-171-

Fā ilātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. Girye-i pey-der-pey-i 'uşşāk kalmaz neylden
Kūy-ı cānāne ġuzer mūmkün degildür seylden

170 T. 127b, A. 127a, Ü. 19b

171 T. 127b, A. 130a, Ü. 21b

2. Nār-ı ibrāhim ile maḥv-ı vücūd eylerdi dil
irmese bir reṣha āb-ı tīg-ı ismā'il'den
3. Żabt-ı reftār eyler ol nevr̄es-nihāl-i ḥoş-ḥırām
Seyr için fers-i rehün itsek per-i Cibrīl'den
4. Bir nigāh-ı derd-mendānıyla bildür hālūñi
Nükte-fehm itmez şafā taṭvīl kālū kılden
5. Lem'a baḡ olsa Vecīhi pertev-i mihr-i ruḥi
Cām-ı mey teşhīş olunmaz pür-żiyā kandilden

-172-

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. isterüm zülfüñ nesīm-i'anber-efşān görmesün
Hātır-ı mecmu'umuz gerdün- perīşān görmesün
2. Eyleme ol gamzenüñ luṭf-ı nihānın āşikār
Şakla zaḥm-ı sīneni meclisde yārān görmesün
3. Uğrama kūyuña yārüñ eşk-i hūn-ālūdle
Kıl hıdır kimse anı ālūde-dāmān görmesün

172 T. 128a, A. 130a

1b Reh-güzār-ı dil-beri şimdi geçilmez seylden Ü
irmese bir reṣha āb-ı tīg-ı ismā'il'den

Żabt-ı reftār eyler ol nevr̄es-nihāl-i ḥoş-ḥırām A

(A'da bu beyitin yanına "sehven" notu düşülmüş.)

4. Ma' den-i elmās ider anı tabīb-i rūzgār
Kimsenūñ cisminde hergiz dāğ-ı hicrān görmesün
5. Ebr-i ğamdan dīdesin elbette şebnem-rīz ider
Dehr-i dūn hiç kimseyi gül gibi handān görmesün
6. Hālūñi eyler tegāfüller daħi bed-ter harāb
Hayret-ālūde nigāhuñ çeşm-i cānān görmesün
7. Ey Vecīhī oldı nazmum şi'r-i üstāda cevāb
Anı yārān nazm-ı Hasān ile yeksān görmesün

-173-

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Çeşm-i dā'im mestüne ilkā-i şūr itmekdesin
Katına āmāde bir yüzden zuhūr itmekdesin
2. Tarħ-ı āşüb itmege dünyāya cām-ı'ışveden
Ġamze-i ğammāzuñı mest-i ğurūr itmekdesin
3. Ol kadar yer hamālin kalbünde olmuş cāy-gīr
K'iztīrābından dilūñ kesb-i sūrūr itmekdesin
4. Ġayriler hem-dem raķīban maħrem-i'ışret-gehin
Ancak'uşşāk-ı perīşān-ħāli dūr itmekdesin
5. Hāl-i dilden bī-habersin sen eyā mest-i ğurūr
Sāye-i iķbāl-i baħtuñda ğuzūr itmekdesin

6. Çeşm-i 'ālem-bīn-veş efkār-ı meh-rū-bānla
Kalb-i āgāhuñ Vecīhī ğark-ı nūr itmekdesin

-174-

Fe'ılātün fe'ılātün fe'ılātün fe'ılün

1. Derdin izhāre muhal yok dil-i pūr-ġam ne disün
Tutalum hem-dem imiş ol ġül-i ħurrem ne disün
2. Ruġ baġş olmada söz yok lebünüñ ħaġķında
Sen dururken ġüzelüm İsī-yı Meryem ne disün
3. Mey ola muṭrīb-i ħoş-lehçe olasin olasin
Böyle bir meclise ey şüh-ı cihān Cem ne disün
4. Lāl olur ħālet-i ġüftār-ı revān baġşuñdan
Ruġ-ı Kud̡s olsa daġi bezmüne maġrem ne disün
5. Dil-pesendāne revişlerle ħırām itdükçe
Cān-ı ādem dimesün de sana'ālem ne disün
6. Şīve-i bürka' da esbāb-ı melāġat-i ber-cā
Böyle bir şāhıd-i pūr-'işveye ādem ne disün
7. Yād-ı dil-berle Vecīhi ben iderken nāle
'Aşķ-ı ġülden dem urup bülbul-i ħoş-dem ne disün

HARFÜ'L-VAV

-175-

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Görse eyler bezm-i'ayş ü ünsümüz Cem-serfürü
Tarḥ-ı vādīmüz görüp itmez mi'ālem serfürü
2. Zaḥmımız şad-çāki olup lâle-i gül-zār ider
Tāze dāğ-ı sīneye her verd-i hurrem serfürü
3. Virdi dil fenn-i perīşāniye bir āyīn-i nev
itmede taḥsīs ile şad-zülf-i pür-ḥam serfürü
4. Her nigāh-ı ğamzeye biñ cān fedā eyler göñül
itmek mümkün mi bu vādiye ḥātem serfürü
5. Cān hecr-ülfetle bildi niçe geri idemez
Ey Vecihi ḥāh ü nā-ḥāh eyledi ğam serfürü

175 T. 128a, A. 131a, Ü. 23a

1a Cem - Ü

HARFÜ'L-HA

-176-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Sezādur şimdi olsa dilde 'aşk-ı 'aşıkān tāze
Cihān tāze civānān tāze bāğ-ı gül-sitān tāze
2. Zihi te'sīr-i feyz-i nev-bahārı kim letāfetden
Gül-i sīr-āb-veş olmağda her dāğ-ı nihān tāze
3. Leb-i 'ālem-miṣāl şubḥ-ı 'ıyd olsa n'ola hurrem
Hevā-yı gül-sitān tāze nevā-yı bülbülān tāze
4. Naẓar kıl köhne resm-i simiyā-kārı-i gerdüne
Cihānı eyledi mānend-i gül-zār-ı cinān tāze
5. Dilā bir āfetüñ beñzer ki olduñ nev-giriftārı
Yine sīneñde zaḥm-ı ğamze-i cādū-fünān tāze
6. Vecihī bī-egerdür ol kadar āh-ı ciger sūzum
Ki yok pejmürde bir gül bāğ-ı ğamda her zamān tāze

176 T. 128b, A. 130b, Ü. 25a

1a dilde 'aşk-ı 'aşıkān tāze : 'aşk-ı dilde 'uşşākān-ı tāze A

-177-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. O gül-gonçem olup revnağ-fezā gül-zār-ı nādāna
Dil-i şeydāyı mu'tād itdi bülbül gibi efgāna
2. Tenezzül eyleyüp meyl eylemez ol serv-i āzādum
Eger kim āb-ı çeşmüm dönse de cūy-ı firāvāna
3. N'ola bŷy-āşinā-yı vuşlat itse Yūsuf hŷsnüm
Ki ġālibdür bu demde iştıyākım pīr-i Ken'an'a
4. Birezde bāġ-ı hoş-hālide gül-çin-i murād olsun
Yiter müşk eyledi destüm yiter çāk-i girībāna
5. Döner hŷy- dānelerle gerdeni fevvāre-i nŷra
Şitāb itdükçe kaşd-ı 'āşık-ı bī-şabr ü sāmāna
6. İder oldum da 'āşık hāk-i rāh olmak temennāsın
Semend-i nāzla ol şehsuvārum çıkısa meydāna
7. Görinür sāye-i ebr içre mānend-i gül-i hŷrşid
Vecīhi cilve itdükçe siyeh cāmeyle cānāne

177 T. 128b, A. 131a, Ü. 23a

2b Sirişküm dönse de hecr ile ger cū-yı firāvāna Ü

6b çıkısa : girse A

7 A da kenara yazılmış

7b cilve itdükçe : cilve-gāhında A

-178-

Fe'ılātün fe'ılātün fe'ılātün fe'ılün

1. Şanma haṭṭur görinen la'lı-i güher-bārında
'Aks-i ebrūsidur āyīne-i ruhsārında
2. Çeşmi hāl-i dil-i'uşşāka tegāfūlde iken
Nıgeh ü ğamze-i hūn-rız yine kārında
3. Rūh-i Kuds olsa eger vādī-i hayretde kalur
Seyr iden şīvelerin nāz ile reftārında
4. Geçdi ümīd-i visāl ile nice sāl ü şühūr
Yine ol şūh-ı cefā-pīşe bugün yārında
5. Dil-i bī-tāb dolaşmağda Vecihī her dem
Hiç ne buldı bilemem turre-i tarārında

-179-

Mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

1. iderdüm fāş rāzum bir iki peymāneden soñra
Göreydüm luṭflar ol dil-ber-i mestāneden soñra

178 T. 128b

179 T. 129a, A. 131b, Ü. 23b

- 1 Güher-senc oldı la'lı bir iki peymāneden soñra
Görüldi resm-i ülfet şīve-i bī-ġāneden soñra T

2. Vişalin haṭṭına ta'lik ider ol mäh-rū dā'im
Egerçi va'deye eyler vefā amma neden soñra
3. Ne meclisdeki bir şem'-i melāhat āşikār olsa
Anuñ dil-sūziyam biñ cān ile pervāneden soñra
4. Der-i yāri koyup yabāna gitmez öldürürsende
Ne 'akıllar gelür Mecnūn gibi divāneden soñra
5. Vecihī Piç ü tāb olmakda zülfünde şabādan dil
Anuñda cevriñi çekmek göründi şāneden soñra

-180-

Mef' ulü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. itmez terahhüm ile o hūni nigāh āh
Olmaz mü'eggir ol büt-i dil-cüyā āh āh
2. Yanup yakıldı şem'-gibi cān-ı nā-tüvān
Kār-ı dil oldı her gice tā subh-gāh āh
3. Bir gün murādum üstüne devr itmedi felek
Virdi tamām hükmüni baht-ı siyāh āh
4. Bir kerre olmadı nem-i lutf ile reşha-riz
Hākister-i vucūdumı itdi tebāh āh
5. Mihr-i sipihri münkesif oldı şanur gören
itse Vecihī derd ile ey reşk-i mäh āh

-181-

Fā'ilatün fā'ilatün fā'ilatün fā'ilün

1. Bulmadım bir hāṭır-ı hurrem bu miḥnet-gāhda
Çün maḥabbet cilve itdüm biñ dil-i āgāhda
2. Neydügin naḥl-i tecellā-yı kelīmi fehm ider
Nūr-ı ḥüsni seyr idenler rû-yı 'Abdullah'da
3. Mülk-i ḥüsni itmiş ervāḥ-ı şehīdân ile pür
Böyle 'asker görmedük bir şāh-ı 'āli-cāhda
4. Şevk-ı ruḥsār ile dāğ-ı cism-i ḥün-ālūdemüz
Şu'lelerdür güyiyā yir yir miyān-ı āhda
5. Gālibā devri-i pā-būsıyla olmuş sīne-çāk
Gör nişān-ı nāḥun-ı hicrānı rû-yı māhda
6. Gel ḥırām it kim meta'ı cānı pey-endāz için
Şad esīrān-ı maḥabbet muntazır her rāhda
7. Muṭrib-i gerdūndan gelmez sadā-yi dil-pesend
Sihr ider ammā Vecīhī nağme-i cān-gāhda

-182-

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Ğamze-i şūhuña cān virmeyene nāz eyle
Dü-sitem nāz ide ḥüsnün gibi mümtāz eyle
2. Tek hemān nāz ü sitemden dili maḥrūm itme
Rāzıyuz neyler iseñ ey büt-i ṭannāz eyle
3. Ğarazuñ itmek ise ḥalk-ı cihānı meftūn
Şīve-i çeşmüñi hem-pāye-i i'cāz eyle
4. Sāye-i zülfüñe enbāz olımazsun o mehūn
Ey hümā sen gerek eflakde pervāz eyle
5. Ğarazuñ olmagısa yāre Vecīhī maḥrem
Ğamze-i mestine cān ü dili hem-rāz eyle

-183-

Mef' ulü mefā' ilü mefā' ilü fe' ulün

1. Üşğüfte olup ol gül-i ḥandān nazarumda
Pest oldı gül-i rağbet-i ḥübān nazarumda

182 T. 129a, A. 131b, Ü. 24a

3b Çeşmüm fettānuñı her laḥza sihr-sāz eyle

4a enbāz : hem-tā T

183 T. 129b, A. 132a, Ü. 25a

2. Çün sāye olur ferş-i rehi nūr-ı nigāhum
Şalınsa ger ol serv-i hırāman nazarumda
3. Tebhālelerin cevher-i cāne bedel itdüm
Bī-kıymet iken la'1-i Bedehşān nazarumda
4. La'1üñ var iken itmem āna şarf-ı nazāre
Cām-ı Cem eger olsa nümāyān nazarumda
5. Dil rāğıb olur cünbüş-i pervāne-pende
Sāgar olıcağ şem -i fūrüzān nazarumda
6. Ol mertebedür cūşiş-i eşküm ki Vecīhi
Kim katre degil baħr-ı firāvān nazarumda
7. Der pīş-i nigāhum olalı şi'r-i sūhan-ver
Ednā görünür rütbe-i sehbān nazarumda
8. Ol dāver-i devrān ki ğubār-ı reh-i kūyi
Olsa ne'aceb kuħl-ı şafā-hān nazarumda
9. Ümmid bu kim mihr-i cihān-tāb-ı cemāli
Ta ħaşr ola tābān ü dıraħşān nazarumda

-184-

Mefā'īlün mefā'īlün fe'ülün

1. Yiter dil-bestegī genc-i ferāğa
Bahār oldu şalın gül-geşt-i bāğa

2. Senüñ hep sîne-çāk hañçerüñdür
Nazar kı1l sinede her kanlu dāğa
3. Dil-i pür-hün olup pür-nāfe-i müşk
Şemim-i zülfün irdükçe dimāğa
4. Aceb mi olmasa a'dāda mihrün
Gedā mālîk olur mı şeb-çerāğa
5. inān-ı ihtiyārı aşka virdük
Bu rehde olmazuz tālib sūrāğa
6. Bu gül-şende olur mı hem-dem-i gül
Taḥammül itmeyen dāstān-ı zāğa
7. Virür naḥl-i güle haclet Vecīhī
Nihāl-i nev-resüm tursa ayāğa

-185-

Fe-ilātün fe-ilātün fe-ilātün fe-ilün

1. Cilve-ger olalı hüsnün dil-i nālānumda
Mihr-i raḥşān-ı felek zerre degil yanumda
2. Ateşe na'l kodum dil-beri tebhīr için
Eşer-i zaḥm degil sîne-i sūzānumda

3a olup : olur T; pür : bir T; müşk : misk T

4a olmasa : olsa A

7a naḥl-i güle : güle naḥl Ü

185 T. 129b, A. 134a, Ü. 25b

3. Ben daḥi bülbül-i hercāyi olursam ne‘aceb
Nefhā-i luṭfu kerem yok ḡül-i ḥandānumda
4. Ḡül-šen-i derd ü belā ḡonce-i zībāsı şanur
Eşer-i ḥūni ḡören her ser-i müjḡānumda
5. Nōla beḡl eylerisem‘āleme dāne-dāmın
Ḡül-i ḡamdur açılan şimdi ḡül-istānumda
6. Cāşnı-i nefis-i bülbül-i şeydāyı bulur
Ey Vecīhī işiden naḡme-i efḡānumda

-186-

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1. Egerçi bülbül-i āteş-nevāyuz bāḡ-ı‘ālemde
Velī āzürde-i ḥār-ı cefāyuz bāḡ-ı‘ālemde
2. Şikesti-yāb bād-dāmen-i zülf-i dil-ārāyuz
Nihāl-i tāze-i ser der-hevāyuz bāḡ-ı‘ālemde
3. Olur kühl elcevāhir dīde-i ervāḥ-ı ma‘nāya
Nigāḥ-ı feyze mazhar ḥāk-i pāyüz bāḡ-ı‘ālemde
4. Şemīm-i ruḥ baḥşından dimāḡ-ı dehr olur ḥoş-bū
Hayāt-efzā nesīm-i müşḡ-sāyüz bāḡ-ı‘ālemde

186 T. 130a, A. 133a, Ü. 24b

3a dīde-i ervāḥ-ı ma‘nāyı : zübde-i ervāḥ-ı ma‘nāya Ü

5. Olur tarz-ı nevāmuz bā'is-i hāmūşī-i bülbül
Vecihī reşk-i nev-rüz-ı şabâyuz bāğ-ı 'ālemde

-187-

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Ğamzesi ol āfetün hançer-bedest olmuş yine
Cām-ı nāz ü'işveden beñzer ki mest olmuş yine
2. Āyīne düşmez elinden kimseye bakmaz o mäh
Varise mağrūr-ı hūsn-ü hod-perest olmuş yine
3. Terk-i tāzından ğubār-ı fitneyi itmiş büleñd
Şad nigāh-ı intizār ālūde-pest olmuş yine
4. Dīde her dem dökmede hūn-ābe-i eşki meğer
Şiše-i dil seng-i cevr ile şikest olmuş yine
5. Ey Vecihī kalmamış anda şafāya bir muhal
Şadr-ı dil şāh-ı ğama cāy-ı nişest olmuş yine

-188-

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1. Ten-i rakībde tīğūñla yāre gösterme
Meded o zahmı bu cān-figāre gösterme

187 T. 130a, A. 133a, Ü. 24b

188 T. 130a, A. 136a

2. Mişāl-i ‘aks-i gül cū-yı bāğ olur zāhir
Yanında dāğ-ı dilūñ āşikāre gösterme
3. Fiğāne eylesün gayri perdeden āhenk
O vārd-i tāze nihāli hezāra gösterme
4. Yanarsan āteş-i hicrān ile daḥi bed-ter
O şem‘e āteş-i dilden şerāre gösterme
5. Ḥalāşın istemezüz baḥr-i ‘aşkdan cānuñ
Hevā-yı vaşl ile aña kenāre gösterme
6. Kalur mı kūyi O yārūñ fezā-yı gül-şenden
Gubār-ı cismūñi bād-ı bahāra gösterme
7. Vecīhi zaḥm-ı nev ise o ğamzeden ümmīd
Bu yārelerle dili çeşm-i yāre gösterme

-189-

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

1. Ruḥuñ şevkıyle cāna sīne sūzān oldu gitdükçe
Maḥabbet āteşi dilde fūrūzān oldu gitdükçe
2. Firāk ü ḥaşret-i la‘lūñle hūn-āb-ı sirişkümden
Reh-i kūyuñda her ḥüsn şāh-ı mercān oldu gitdükçe
3. ‘Aceb mi baş kaldırmazsa dil zānū-yı ḥayretten
Ḥaḥı ruḥsāruñ esrārıyla ḥayrān oldu gitdükçe

5b aña : baña A

189 T. 130a, A. 135b, Ü. 25a

4. Nevā-perdāzī-i dil bāg-ı ʿaşk içre baʿīd olmaz
Nihāl-i ser-bülendüm āfet-i cān oldu gitdükçe
5. Vecīhī mihr-veş ʿaşkum ʿāyān olmaz mı dünyāya
O mihr ü hüsnele āşüb-ı devrān oldu gitdükçe

-190-

Mef ʿülü mefā ilü mefā ʿilü fe ʿülün

1. Gül-zāre varup yār-i perī-peykerimüzle
Bir pāre açılduk dil-i ğam-perverimüzle
2. Dil ʿaşk ile Mecnūn o perī-hüsnele Leylā
Meşhūr-ı cihān olmadayuz dil-berimüzle
3. Ben dāğımı ʿarż eyleyüp ol mihr-cemālin
Haclet dih-i gül-zār oluruz güllerimüzle
4. Yansağda eger nār-ı ğama ğayret-i ʿaşkuñ
A ʿda gözünü kör ide hākisterimüzle
5. Ol şūh dimiş mevsim-i gül-geşt ü tarābdur
Biz daği Vecīhī-i sūhan-güsterimüzle

4a ʿaşk - Ü

190 T. 130b, A. 132b, Ü. 25b

1a yār-i perī-peykerimüzle : ol büt-i sīmīn-berimüzle A, Ü

2 : 4 A, Ü

3a eyleyüp ol mihr-cemālin : eyleyelüm sen ruğ-ı hūbun

4a ʿaşkuñ : ʿaşkı T

-191-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Mesīhā-yı zamāndur lebleri güftāre geldükçe
Kıyāmet-zāydür nah̄l-i kadi reftāre geldükçe
2. Ümīd-i yek-nigehle hem-dem-i Cibrīl ise'āşık
ider ğavġa-i mesti kūçe-i dil-dāre geldükçe
3. Güher-pāş ider dā'im hayāl-ı haṭṭ-ı nev-hīzi
Gelür biri birün sebz ile dil bīmāra geldükçe
4. Şabā seyr eyleyüp şūrīdeler hāl-i perīşānın
Perişān-vāz' ider ol zülf-i müşgīn- täre geldükçe
5. Vecīhī geçse hāṭırdan ne deñlü ma'na-i nākış
ider kesb-i kemāl ol kāşif-i esrāra geldükçe

-192-

Mefā'īlün fe'īlātün mefā'īlün fe'īlün

1. Şikeste-rengüz eger gül-nihād olursakda
Semüm-ı raġbetüz 'delede bād olursakda
2. Gelür bu zümrenün amed-şüdi'adūya ġirān
Eger mebdā virmez mi'ād olursakda

191 T. 130b, A. 132b, Ü. 25b

3a hayāl : La'1 Ü

192 T. 130b

2b Mısra'da kelime eksik.

3. Eserleri yine hep kendimizde zâhir olur
Eger havâdis-i şeb-i şedâd olursakda
4. Bu bey'gâhda nazẓâreden de mahrumuz
Metâ'kes-i mâhirüz biñ mezâd olursakda
5. O deñlü müttehâduz ğamla k'itmezüz idrâk
Vücûd-ı mâhiyet-i şevkı şâd olursakda
6. Yine sevindiremez şem' baht-ı'adâyı
'Adîl-i şiddet-i tufân 'Ad olursakda
7. Cihânda nâ'îl-i bezm-i vişâli hep gördük
Vecîhî ğam mı yerüz nâ-murâd olursakda

-193-

Mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

1. Ey çerh olursa ger nigeş-i şefkâtüñ bize
Çekdirme intizârını ol âfetüñ bize
2. Mihr ü mehünle ğande-zenân olma yok yire
Ma'lumdur vücûh ile mahiyetüñ bize
3. Bî-dil-ber olsa taş-ı siyâvüşî gösterür
Câm-ı şafâsı bezm-geh-i işretüñ bize
4. Ezhâr-ı zîb dest-i'adûdur değin hemân
Ħâr-ı cefâsıdur çemen-i devletüñ bize

193 T. 130b, A. 134b, Ü. 24a

4a : değin : iken A

5. Şad cevri dil-hırâşla pür lahza'ayş için
Besdür Vecîhî'ye sitemüñ minnetüñ bize

-194-

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1. Dem-i katlümde cāna iztīrāb-ı bīm-i cān şanma
Ġaraż izhār-ı luţfuñdur figānum el-amān şanma
2. Dilüm itme remīde çin-i zülf-i'anberinüñden
O mürġ-i lā-mekan pervāzı sen bī-āşiyān şanma
3. Zuhūr hatt-ı lā'lüñ bā'is-i'arż-ı tażallümdür
Girifterān-ı hecre nüsha-i'ukād lisān şanma
4. Siyeh-tāb iki şemşīr-i tılsım itmiş yed-i kudret
Ser-i gencīne-i hüsnünde yarüñ ebruvān şanma
5. Görinen'aķs-i güher-dāne-i eşk-i revānumdur
Nigāh-ı germ-i'āşıkdan'izarın huy-çekān şanma
6. Ġaraż şehri dile bir vechile āteş bırakmaķdur
Görüp gāhi nigāh-ı iltifatıñ mihr-bān şanma
7. Hemān ol tünd-hūnuñ katlı-i'uşşāk itmedür kārı
Tegāfülden murādın ey Vecîhî imtiyhān şanma
8. Zamān el virmiş iken pā-yi üstāde güher-rīz ol
O pür-mekr ü fiten ola müsa'id her zamān şanma

194 T. 131a, A. 135a, Ü. 23b

8 - A, Ü

9. Du'ā-i devletünde ıudsıyān-ı emın h'ānumdur
Hemān her nükte-pirā şā'ir-i mu'ciz-beyān şanma

-195-

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1. Dil-i şikesteden olsun mı āh bī-gāne
Geh āşınā nıgeh-i şūhi gāh bī-gāne
2. Görürmiyüz o günü gerdiş-i felekden biz
Ki ola yārī-i baht-ı siyāh bī-gāne
3. Aceb mi şū'le-nümāyi-i çāk çāk-beden
Olur mı şafha-i divāre kāh bī-gāne
4. Fezā-yı'aşka düşen nice eylesün ārām
Ki pī-rū-yı Hızr cerem ü rāh bī-gāne
5. Çü lāle dāgını tāc ile eylemez mestūr
Olur şehin-sehe'aşka külāh bī-gāne
6. Ğarīb haleti var bezm-gāh-ı rindānuñ
Sevāb mahrem ü hem-dem- günāh bī-gāne
7. Siyāh baht-ı'uşşākı gör Vecihī k'ola
Ol āf-tāb-ı cemāle nigāh bī-gāne

9 - A, Ü

195 T. 131a

-196-

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. Göñlüm yazılsa hāşiye-i bezm-i yārda
Bir başka faşl olur o da vaşf-ı kenārda
2. Zāhir olunca dağlarumdan şerār-ı dil
Yir yir şu'a-i şem'e döner lāle-zārda
3. Hün-katrelerden olmadı nāvek müjem tehī
Peymāne lā-bedelde gerek nev-bahārda
4. Mīnāyı rīze-rīze-i kalbümde tīg-ı yār
Bir cū-yı dil-güşā gibidür sebze-zārda
5. Eşküm Vecīhi lülü-i deryā-yı'aşğdur
Bī-rağbet ise de nazar-ı i'tibārda

-197-

Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

1. Geçirdük rüzgārı nice demlerdür şalāh üzre
Varup şerh-i akā'id görsek ey dil iştılāh üzre
2. Hayāl-i la'l-i renginün dil-i pür-hünde güyā
O berg-i verd-i ra'nādur konulmuş ke's-i rāh üzre

196 T. 131b

197 T. 131b

3. Ruḥuñdan devr idince bād-ı zülfüñ o dem şevkı
Eger terciḥ idersem Vechī var feyz şabāḥ üzre
4. Mukayyeddür o kim zünnār-ı gīsū-yi girih-gīre
Güzār itmek anuñ evkātı mümkün mi felāḥ üzre
5. Nesīm-i iltifāt-ı yār beñzer anı açmışdur
Dil-i şūrīdegī gördüm Vecīhī inşirāḥ üzre

-198-

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. 'Ays çün dā'im degildür çerh-i bī-bünyādda
Terk-i meyl andan 'aceb midür dil-i nā-şādda
2. Baña ta'lim itme ey bī-derd resm-i nāleyi
'Andelibe kimse üstād olamaz feryādda
3. Ḥayret iken iktiza-yı 'aşk'āşık mı dinür
Zāhir iken büt-peresti şivesi Ferhād'da
4. Māni' olan rağbet-i şūrīde-kāndur bilmiyen
Zann ider kim zaḥm ola ol ğamze-i cellādda
5. Pāre-i elmāsla itmekde zaḥmum imtizāc
Turfe ḥāletdür Vecīhī ittiḥād üşdādda

-199-

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1. Hevâ-yı vaşl nâr-ı şevkîma dān-zen olmakda
Derūn-ı dāğ dāğum şimdi reşk-i külhān olmakda
2. Olup her çāklerden şu'le-i nār-ı derūn zāhir
Vücūdum āteş-i'aşk ile nahl-i eymen olmakda
3. Gehi cāh-ı zenāhdan gāh bend-i kākül-i pūr-çīn
Dil-i āvāreme dām-ı belālar mesken olmakda
4. Felek şevk itmeyüp bir gül-sitān-ı'işrete hayfā
Benüm ol bülbül-i ḥasret ki nağmem şīven olmakda
5. Vecīhī nice mūmkün menzīl-i maḥşude irmek kim
'Azīmet eyledükçe baht ü tāli' reh-zen olmakda

-200-

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1. Tarab-gāh-ı cihānda yārla āgyār bir yirde
Firāk-ı derdü miḥnetle dil-i bīmār bir yirde
2. Hayāli geh dil-i'uşşākda geh kalb-i a' dāda
Karar itmez beli ḥürsīd-i pūr-envār bir yerde
3. 'Araqlar zāhir itmiş rüy-ı āteş-nāki şerminden
Bu i'caz-h'āndur k'ola āb ü nāb bir yirde

199 T. 132a, A. 134b, Ü. 23b

200 A. 132a, Ü. 23b

3b Mısra'da eksiklik var.

4. Geçer t̄ul-ı emelden zülfüne dil-besteler lā-búdd
Yakışmaz āf-tābum sebhā vü zünnār bir yirde
5. Seng-i sevdā-yı ruhsāruñla yanmış dāğ-ı sīnemdür
Cihānda var ise ger bir gül-i bī-hār bir yirde
6. iki Hindūdur ol nār-ı izāruñ secde-gāh itmiş
Turup hāl-i ruhuñla zülf-i anber-bār bir yirde
7. Vecihī şı'r-i dil-cūyumda düşdükçe lebi vaşfı
Gören dir bir dizi la'l ü dür-i şeh-vār bir yirde

-201-

Mef'ülü mefā'īlü mefā'īlü fe'ülün

1. Yarūñ nıgeh-i şūhi olup reh-ber-i işve
Hep ehl-i dili eyledi fermān-ber-i işve
2. Ma'mūre-i dünyāyı harāb itdi nigāhı
Neyler daħi āmāde olup leşker-i işve
3. Ser-tā-ser ider'ālemi maşşerüne āşüb
Oldukça nidem ğamzeleri hem-ser-i işve
4. Kaşd-ı dil ü cān itse nidem dīde-i mesti
Dest-i nıgeh-i nāza şunar hançer-i işve

4b yakışmaz : yaraşmaz Ü

5b bir - Ü

201 A. 133a, Ü. 24b

5. Kalmazsa Vecîhî nola ger mâye-i şabrum
Gitdükçe gönül olmada sevdâ-ker-i işve

-202-

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

1. Ser-âgâz-ı nevâ itsün firâz-ı gül-bün gül de
Hem-âhenk eylesün feryâdını nâlemle bülbül de
2. Ferâğum var ruḥ-ı mehtâb-ü gîsû-yı muğberden
Dilün kalmadı hergiz ârzûsı gülde sünbül de
3. iderdi ḥâke yeksân anlarum mirâtin iskender
Ne'âlem naḫşı zâhirdür bildi sâgar-ı mül de
4. Niçün mağrur olurlar ḥüsnüñe çok böyle meh-veşler
Haṭı geldükçe olur revnaḫ-ı mihri tenezzül de
5. Ruḥ-ı mehtâb ü güftâr-ı şeker-rîzi civânuñ
Yiter erbâb-ı aşka ey Vecîhi gül de bülbül de

-203-

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. Mâyilem dîdâr-ı yâr ü la'l-i güher-zâya da
Meyl ider erbâb-ı işret dil-ber ü saḫbâya da

202 A. 133b, Ü. 24b

4a geldükçe : geldükde Ü

203 A. 133b, Ü. 24b

1a yâr : verd Ü

2. H̄ançer ü tīgūñ çıkar aġyāra ey meh-veş müdām
Hişşe çıkmaz mı miyāndan ʿāşık-i şeydāya da
3. Lezzet-i kand-lebūñ vaşfiyla gūyādur senūñ
Bu gibi ancak düşen tūtī-i şekker-hāyā da
4. Serv-i ʿarʿar yaluñız pā-māl-i reftāruñ degil
Oldı reşk-endāz-ı kaddün Sidre vü Tübāʿya da
5. Ey Vecīhī bir nefes feryāddan hālī degil
ʿAşkdan bir hişşe dökmişdür meger kim nāyā da

HARFÜ'L-YĀ

-204-

Mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün

1. O şāh pür-tehevvür eyledükçe tīg-ı cünbānı
ider meydān-ı ʿaşkı ġayret kān-ı Bedehşani
2. Yine nazāre el kor naḥd-i genc-i būs-ı laʿl ile
Eger biñ ġamze-i şemsīr-zen olsa nigeḥ-bānı
3. Olup tahrīk-i dāmān-ı müjeyle şuʿle-i ser-keş
Cihān-sūz olmada gitdükçe tāb-ı rū-yı raḥşānı
4. Tebessüm-zādur ol deñlü lebüm luṭfiyla dil-dāruñ
Gül-i bāġa revādur eyleşem tāʿlīm-i handānı

5. Tenüm ser-tā-be-pā[‘]aşq eylemiş āteş ki tābundan
Olur destümde sâğar meclisün şem[‘]-i fūrüzānı
6. Nişār-ı rāh-ı yār itmekde te[‘]hīr şabādandur
Çemende gönçe-i nev-restenün çāk-i girībānı
7. Şu[‘]a-i mihr-i rüyi hūri-pāy-endāz iderlerse
Vecīhī yārsız dil istemez Firdevs-i Rızvānı

-205-

Fā[‘]ilātün fā[‘]ilātün fā[‘]ilātün fā[‘]ilün

1. [‘]Arz-ı ruhsār itdi gül düşende gül-gün cāmesi
Vaktidür dünyāyı tutsa bülbülün hengāmesi
2. Rindler andan görürler resm-i bezm-i[‘]işreti
Cāma naşş olmuş Cem[‘]ün var ise kânün-nāmesi
3. Yine elbette ider cāhil takaddüm cāh ile
Olsa erbāb-ı ma[‘]ārif[‘]aşrınıñ[‘]āllāmesi
4. Şem[‘]ine pervāne-veş pür-sūhte diller midür
Cā-be-cā yoḥsa ruḥ-ı meh-tābı üzre şāmesi
5. Pāy-bend olup hayāl-ı tār-ı zūlf ham-be-ham
Cilveden kaldı Vecīhī[‘]nün kemiyyet hāmesi

-206-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Açıldı tāze güller çehre-i'ālem besīm oldu
Bu deñlü ābü nāb-ı gül-şene bā'is nesīm oldu
2. Çemenler mevc-hiz olmakda mānend-i yemm-i ahzār
Düşüb verd-i sefide jāleler dürr-i yetīm oldu
3. Olup āzāde demdür cilve itse şahn-ı gül-şende
Yiter dil künc-i ğamda zülf-i dil-berde muķim oldu
4. Tecellā-yı rūhi şerminde itdi verd-i gül-zārı
Dağıtdı zülf-i pür-çinin sabā'anber-şemīm oldu
5. Vecihī faşlıdur gül-geşt-i bāguñ ğonçe-leblerle
Çemenler tāze gül-şen reşk-i Firdevs-i Na'im oldu

-207-

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Cevrle pür-zahm idüp güller derün-ı bülbüli
itdiler gül-ğüne-i ruhsār-ı hün bülbüli
2. Mevce-i enhārı zencir-i cünün eyler sabā
Seyr idüp bu demde efrāt-ı cünün bülbüli

206 T. 132a, A. 136a, Ü. 26a

207 T. 132b, A. 137a, Ü. 26b

3. Kuvvet-i t̄ali° le h̄ār olmakda hem-dem ğonceye
Nāle olmuş kārı gör baht-ı zebūn bülbüli
4. Olmada hayrān bir bādī-i dārāt güle
Mevsim-i pāyızden şanma sükūn bülbüli
5. Tūr-ı Mūsā zann ider bāġı Vecīhi seyr iden
Çā-be-cā āh-ı derūn-ı şūle-ġūn bülbüli

-208-

Fā°ilātūn fā°ilātūn fā°ilātūn fā°ilūn

1. Daġla zeyn olmaduġ sīnemde bir yir kalmadı
Seyr-i bāġa meyl-i hātır ey gül-i ter kalmadı
2. Açdı gül rüyūn daġıtdı zūlf-i pūr-çīnūn şabā
Dām-ı hayretde dil-i şūrīde mużtar kalmadı
3. Gül perīşān-ı hazān ü mihr bī-tāb-ı zevāl
Da°vī-i hūsne saña kimse berāber kalmadı
4. Cām-ı mey gördük ne°ālemler temāşa itdürür
Dilde meyl-i seyr-i mir°āt-i Sikender kalmadı
5. Külbe-i tarīki reşkūme cebīnān itmege
Bir gice lūtfūndan ol mihr-i münevver kalmadı
6. Bāde-i nāb ile sākī eyledi def°-i melāl
Ey Vecīhī hātır-ı zārūm mükedder kalmadı

-209-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Çemenler sebz ü hurrem mevsim-i gül-geşt-i bāğ oldu
Dile zīrā otāğ-ı nahl-i gül cā-yı ferāğ oldu
2. Dönüp feyz-i şabādan bāğ-ı'ısr nigāh-ı Cemşid'e
Nihāl-i verd sākī jāle şahba gül ayāğ oldu
3. Olur elbette dil rāh-āşinā kūşe-i gül-şene
Nevā-yı bülbül āteş-nağm-ı cāna sürāğ oldu
4. Hezār olsun mı şimdi āh-ı'ālem-sūzdan ferāğ
Temāşā-yı ruh-ı rengin-i dil-ber āna dāğ oldu
5. Vecihī şeb-nişini eylemiş aḥbāb gül-şende
O bezme āteşin āh-ı derūnum bir çerāğ oldu

-210-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. idüp efgān dil-i şivenünde rāhat-geh-i dehri
Dem-ā-dem çeşmüme teng itmede vüs'at-geh-i dehri
2. Ser-ā-pā geştisi zahmı-i tīg-ı hecr imiş gördüm
Kıyāmet-gāh kūy-ı dil-beri vahşet-geh-i dehri

209 T. 132b, A. 137b, Ü. 27a

3a dil - Ü

4b Temāşā-yı cemāl-i verd-i āluñ āna dāğ oldu A, Ü

210 T. 132b, A. 135b, Ü. 27a

3. Eger her seng-i reh-ber-Hıẓr ise yine müfīd olmaz
Kim itdüm ol kadar şimdi reh-i-ışret-geh-i dehri
4. Zemīn-i hūn-ı dilden eyledüm yākut güsterde
Gören bi't-tabī meyl itmekdedür miñnet-geh-i dehri
5. Sürāhi şu'le virsün şām-ı ğamda dest-i sākīden
Yine leb-rīz-i envār eylesün zulmet-geh-i dehri
6. ider nā-sāzī-i ikballe tenhā-nişini dil
Vecīhi şanma cāy- emīn ola halvet-geh-i dehri

-211-

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1. Şüküfte ğonce-i dil faşl-ı nev-bahārla şimdi
Çemende vakt-i tarābdur o gül-izārla şimdi
2. Görünmez idi nice demler idi nergis-şehlā
Zuhūr eyledi cām-ı şafā-şi'ārla şimdi
3. Riyāz-ı aşka virürsek'aceb mi tāze leṭāfet
Nihāl-i āh-ı derūn-ı şerāre-bārla şimdi
4. Bakar mı ğüne-i al gül-i hezār firībe
Alışdı mürġ tabi'at cefā-yı hārla şimdi

5. Açıldı feyz-i şafâdan dilünle taze gül dâğ
Nevāya başlayalum biz daḥi hezārla şimdi
6. Şerār-ı ğamla çü pervāne dilde haşm-āne
Tutuşdı bezmdé şem'-i zebāne-dārla şimdi
7. Vecīhî ğamze-i çeşm-i siyāhı itmede-ālem
Gehi hücūm-ı dilān vü gehi şikārla şimdi

-212-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Müşerref eyle luḥf it intizāruñ cāna kār itdi
Dili peygüle-i miḥnetde hecrüñ bī-ķarār itdi
2. Hezārāne nevā-yı dil-pesendün ārzüsüyla
Ser-ā-pā dāğla dil sīnesin reşk-i bahār itdi
3. Olurken mürġ-ı dil āsūde şahrā-yı ferāġātde
Anı şebbāz-ı çeşm-i işve-perdāzun şikār itdi
4. Aceb tuġyān iderdi eşk deryā cūş-i hūn-ālūd
Hele vardı o servüñ ḥāk-i pāyinde ķarar itdi
5. Görünmek de ziyā-yı mihr-i-ālem-tāb çün sāye
Meger kim be-cesīm-i-ārz-ı rū-yı tāb-dār itdi

5b başlayalum : başladum Ü; biz : ben Ü

212 A. 136a, Ü. 26a

3a dil - Ü

6. Revādur sırr-ı be-mihr olursa genc-i rāzdur sīnem
Gören ammā şanur bīhūde anı dāğ-dār itdi
7. Vecīhi-arz-ı ihlāş itmege bir çāre bulmazdı
Hele ma-fi-z-zamīrin bu ğazelle āşikār itdi

-213-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Cihāna çeşm-i mestūñ göster tarz-ı cefā-kārı
Sipihr-i ğamze-i merdüm-keşūñ āyīne ğaddarı
2. Tuyurmaz bezm-i dilde cāna zevk-i zahm-ı müjgānın
Niçe nāzik gezer gör ğamze-i çeşm-i füsün-kārı
3. Dilüm āzāde iken bir nıgehle oldı meftūni
Benüm şimdi o çeşm-i şāh-bāzuñ nev-giriftārı
4. Tehī cāmı helāli turma-arz itmezdi çerh-dūni
Şarāb-ı hecrden bī-tāb şanmazsa dil-i zārı
5. Ser ü sīne sipihr-i-ālem-i-aşğ ü maḥabbetdür
Nücüm-āsā nümāyān oldı yir yir dāğ-ı hūn-bārı
6. Niyāza dil-berüm mā'il göñül aşufte-i nāzı
Aceb mi şimdi germ olsa niyāz ü nāz bāzārı

7a bir - Ü

7a bulmazdı : bulunmazdı Ü

213 A. 136a, Ü. 26a -

7. Fūrūġ-ı mihr-i rüyūndan hilāl evc-i h̄usn olmuş
Vecīhī gör ceb̄nine ser ü destār-ı zūnnārı

-214-

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Her kimüñ bir Hüsrev ü Şirîn'dendür h̄ahişi
Hem çü Ferhād şimdi de hebādur ġūsişi
2. Bülbülān-ı hoş-edāsı naġmeden pür-h̄iz ider
Ol yirüñ kim zāġ ola maġbül ehl-i dānişi
3. K̄asr-u dil memlū iken taşvīr-i meh-rüyānla
‘Aşġ-ı yārūñ tīşe-i ġamla‘acebdür k̄avişi
4. Rindi tekfir eyleyüp şürbü'l-Yahūd itmekdedür
Va'izüñ gör kav̄l ü fi'linde hatā-yı fāhişi
5. Çıkmıyor müsvedde-i maṭleb-i beyāza‘ālemūñ
‘Ahdimüzde oldı bī-fersā-nigeh çeşm-i bīnişi
6. Birbirinden fark olunmazdı geleydi bir yire
Şekl-i ‘adā vü ġam-ı hecrūñ likā-yı mūhişi
7. Pür-ġüher eyler Vecīhī dāmen-ı dünyāyı hep
Fikr-i la'l-i yārle baġr-ı derūnuñ cūşişi

7b ceb̄nine : ceb̄ninde Ü

214 A. 136b, Ü. 26b

7a eyler - Ü

-215-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Bahār itse ne deñlü ām-ı feyz-i luṭf nev-rūzı
Yine derd ü belādur bülbül-i bī-çāreye rūzı
2. Şeh-i nev-rūza oldı bāğ'ışret-gāh-ı şāhāne
Olup her bir gül-i seyrānı cām-ı meclis-efrūzı
3. Urur her bir nıgehde çok derūn-ı cāna şad- hançer
Olupdur nev-civānum āfetūñ haḳḳa ki zer-dūzı
4. Yine leb-teşne-i hūn-ı cigerdür ol sitem-cūyuñ
Ne deñlü mest-i bī-tāb olsa çeşm-i fitne-āmūzı
5. Hazer ey meh hazer sūzānī-i erbāb-ı dilden kim
Yakar dünyāyı bir kemter şerār-ı āh-ı cān-sūzı
6. Vecīhī zabt-ı āh-ı āteş-efşān hiç mümkün mi
O şūhuñ cāna geçdi nāvek-i müjgān-ı dil-dūzı

-216-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Meyān-ı cāna her dem bend idüp zūnnār-ı gīsūyı
Şanem kūyān ṭavāf itmekde diller ol ser-i kūyi

215 A. 137b, Ü. 27a

216 A. 137b, Ü. 27b

2. Sihām-ı ğamzeden itmiş naşīb‘aşık-ı zārı
Çeken pīşānī-i meh-tāb-ı yāre kav̄s-i ebrūyi
3. Olur bir mihr-i rūşen bezm-i rindān-ı mey-āşāma
Düşünce cāma sākīnūñ şu‘a‘-i āteşin rūyi
4. Görenler kaçd-ı haşma tīr-i zer-peykān zann ider
Fürüzān eyledükçe āteş-i dil her ser-i müyi
5. Şemīm-i vārd-i rüy-ı hūr ise‘arz-ı zūkām eyler
Vecīhi şemm idenler vuşlat-ı dil-dārdan büyi

-217-

Mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

1. Haṭ-āver oldı şanma şafḥa-i ruhsār-ı gül-gūni
Çıkardı emn-i cān-ı‘āşıka haṭṭ-ı hümāyūni
2. Gözümden bir nefes gitmez ḥayāl-i bāde-i rengīn
Gören şanur kızarmış ağlamakdan çeşm-i pūr-hūni
3. Cünūn-ı‘aşk anı itmişdi bī-ķayd-ı ser ü sāmān
‘Acebdür yazılı divāne dirler ḥalk Mecnūni
4. Maķamında bulunmaz zīr ü bam nākışla kāmīl bir
Şikeste olsun başında‘ālemūñ bu ise ķānūni

217 A. 138a, Ü. 27b

4b‘ālemūñ - Ü ķānūni : devrāni Ü

5. Vecīhī hānesin teşrīf-i himmet itmege sa'y it
Ne var bāri sevindür bir hoş-amedle o maḥzūnı

-218-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Şalınsa ol nihāl bāğ-ı hüsnüñ kadd-i bālāsı
Yüzüñ pāyine cū-veş sürmedür halkın temennāsı
2. Ğubār-ı haṭṭı virmiş safha-i ruhsāruña ziynet
Dil-i erbāb-ı aşka hayret-efzādur temāşāsı
3. O mihr-i 'dlem-ārā'āşıka'arż-ı cemāl itsün
Açılsın gül-sitān-ı işvenüñ gül-berg-i ra'nāsı
4. Cem-i dehrüñ mey-i luṭfını bir kez olmadı görmek
Şanursa cāmda ālūdedür zehr ile şahbāsı
5. Vecīhī feyz-i te'giriyle hem-tāb -ı kilāb eyler
Eger bir cūya düşse'aks-i verd-i rū-yı ziyāsı

-219-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Tecellī-gāh-ı hüsn itdük dil-i bī-kīnemüz şimdi
Mücellā oldı jeng-i tīreden āyīnemiz şimdi

2. Leb-i tebhâle-dârın eyleyüp endîşe dil-dâruñ
Dür ü la'1 ile leb-rîz eyledük gencînemüz şimdi
3. Şanur gûş eyleyen ifşâdur şevk-i visâlûñle
Eger kim yâd olunsa hâlet-i dirînemüz şimdi
4. Libâs-ı ehl-i câh-âsâ degildür bâ'is-i nehvî
Bizim teşvîş-i şâh-ı'aşkdur peşînemüz şimdi
5. 'Aceb mi eylese mûrg-ı ma'ânı her taraf cilve
Vecîhî bir kafesdür üstühân-ı sînemüz şimdi

-220-

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1. Nesîm-i cân-fezâdan gonçe-i hâtır gül olmaz mı
Bu faşl-ı hurremün şevkıyle her dil bülbül olmaz mı
2. 'Aceb mi düdlar zâhir olursa çâk-i sînemden
Zemîn-i âteşîn-i dilde yoħsa sünbül olmaz mı
3. Ne ğam bî-behre ise rind-i zevk-i kâm-râniden
Anuñ sermâye-i şevki meger câm-ı mül olmaz mı
4. Olur mı ber-şaraf kayd-ı ta'allük bâ'is-i sūziş
Haş-i nev-hîz olmazsa hevâ-yı kâkül olmaz mı
5. Degil lâzım Vecîhî seyr-i gül-şen bezm-i 'işretde
Vekîl-i nağme-i bülbül sadâ-yı ğulğul olmaz mı

-221-

Mefā'ılün fe'ilātün mefā'ılün fe'ilün

1. Hulūsumuz saña ey bī-vefā bilinmedi mi
Yanuñda hayf dahi müdde'a bilinmedi mi
2. Tabīb-i luṭfunuñ ayā nedendür ihmāli
'ilāc-ı derd-i dil-i mübtelā bilinmedi mi
3. Sirişküm itmede tūfān-ı Nüh'a istihzā
Belā-yı 'aşkuñ ile mācerā bilinmedi mi
4. 'Aceb'aceb ki olursak rübūde-i nigeḥi
Firīb-i ğamze-i sihr-āşinā bilinmedi mi
5. Vecīhi sāye-figen olmasın idersin ümīd
Dahi o nahl-i kıyāmet-nümā bilinmedi mi

-222-

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ılü fā'ilün

1. Geldi bahār bülbül-i gül-zār gelmedi
Hem-nāle-i figān-ı dil-i zār gelmedi
2. Geldi bu bāğa şad-gül-i rengīn ü hoş-nümā
Gönlümce līk bir gül-i bī-hār gelmedi

221 A. 139a, Ü. 28a

222 A. 139a

3. Esbāb-ı ays hazır ü aḥbāb-ı muntazır
Hep geldi bezme neyleyüm ol yār gelmedi
4. Görmüş mi var anuñ gibi mekkār ü dil-firīb
Çeşmün gibi cihāna füsün-kār gelmedi
5. Nerd-i maḥabbet oyununda itmedün ğalaṭ
Ammā Vecīhi neyleyeyüm zār gelmedi

-223-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Zebān-ı 'aşkı anlar saña beñzer mübtelā var mı
Cihān-ārāsın Haḫḫ saña şimdi söyle der var mı
2. Ğaḫab itsende yine saña 'arz itmekdür olanı
Berim derd-i dilüm bir senden özge fehm ider var mu
3. Leb-ā-lebdür derün-ı 'āşıkuñ cān-ı hayālünle
inanmazsan girüp gönline seyr it ğayra yir var mı
4. Nedendür nükte-i sübhān bilmezem ta'rīf-ġān itmek
Leb-i cān-baḫşunuñ mānendi anda la'l-i ter var mı
5. Vecīhī ārzū-yı pāy-būs-ı şeh-vārumla
Vücadum ḫāke yeksān olmya bir reh-ġüzer var mı

-224-

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün

1. Nice ta'rīf ideyüm vaşlında olan hāleti
Ol perīnūn başka bir'ālemdür insāniyyeti
2. itme bizden sāye-i serv-i ser-efrāzuñ dirīg
Meyve-dār olsa olur nahlūñ ekilmek'ādeti
3. Bakmaya āyīne-i hūrşīd-i envār olsa da
Seyr idenler ol semen-sīmāda olan şafveti
4. Hāline rahm eyle'uşşakuñ akitma yaşını
Renk-dār eyler o mīr'āt-ı şafā vü behceti
5. Vaşlına cān virmeden ol şuhuñ idrāk itmededür
Ey Vecihī neşve-i ölideki keyfiyyeti

RUBĀ'İLER

-1-

1. Çün mihr-i felek zâhir iken lütf-i Hudâ
2. Ol da ne belâ keşmekeş-i havf ü recâ
3. Göstermez anı baħr-ı muhî̄t-i rahmet
4. Mikdâr-ı zemîn olsa günâhum farazâ

1. Mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'îlü fe'ul
2. Mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'îlü fe'ul
3. Mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'îlün fâ'
4. Mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'îlü fe'ul

-2-

1. Ol dil-ber-i şîrîn-sühan ü hür-likâ
2. Lütf u keremin itmede hayfâ bî-câ
3. Ğayra keremi feyz-i bahârı gibi'âm
4. Lütfı dil-i şūrîdeye çün mihr-i şifâ

1. Mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'îlü fe'ul
2. Mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'îlün fâ'
3. Mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'îlü fe'ul
4. Mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'îlü fe'ul

1 T. 135b

2 T. 135b

-3-

1. Ol vaḥṣī-i āhū-lakāb ü īsī-dem
2. Kim cilve-gehin itmede ṣaḥrā-yı sitem
3. Şaydında tekā pūda ḵusūr itmez idük
4. Olmasa idi eğer ki āhū-yı ḥarem

1. Mef'ūlü mefā'īlü mefā'ilün fā'
2. Mef'ūlü mefā'īlü mefā'īlü fe'ul
3. Mef'ūlü mefā'īlü mefā'īlü fe'ul
4. Mef'ūlü mefā'īlü mefā'īlü fe'ul

-4-

1. Evḵatum idüp zevḵ ü ṣafā ile mürūr
2. Mümkin mü idem meclis-i 'ālemde ḥuzūr
3. iḵlīm-i dilümde fevc ü derd ü miḥnet
4. Hem-vāre çü leşker-i Hülāgü-Manşūr

1. Mef'ūlü mefā'īlü mefā'īlü fe'ul
2. Mef'ūlü mefā'īlü mefā'īlü fe'ul
3. Mef'ūlü mefā'īlü mefā'ilün fā'
4. Mef'ūlü mefā'īlü mefā'ilün fā'

3 T. 135b

4 T. 135b

-5-

1. Ey şifte-i la^l-i leb-i cān-perver
2. Bihūde figān ü āh-ı cān-sūz yiter
3. Şāyān-ı kabūl nigeḥ-i yār olmaz
4. Bī-zer-i güher hulūşı^{arż} itdūñ eger

1. Me^f ūlü mefā^{il}lü mefā^{il}ün fā^{ul}
2. Me^f ūlü mefā^{il}lü mefā^{il}lü fe^{ul}
3. Me^f ūlü mefā^{il}lü mefā^{il}ün fā^{ul}
4. Me^f ūlü mefā^{il}lü mefā^{il}ün fā^{ul}

-6-

1. Baḫmaz ruḥ-ı zerd ü seyl-i eşk-āle
2. Biñ kerre eger idersem āh ü nāle
3. Bildürmek için dāğ-ı nihānum o şehe
4. Hāküm bitürür sebze yirine lāle

1. Me^f ūlü mefā^{il}lü mefā^{il}ün fā^{ul}
2. Me^f ūlü mefā^{il}lü mefā^{il}ün fā^{ul}
3. Me^f ūlü mefā^{il}lü mefā^{il}lü fe^{ul}
4. Me^f ūlü mefā^{il}lü mefā^{il}ün fā^{ul}

5 T. 135b

6 T. 135b

-7-

1. 'Aşkı bilemem kim nice tavşîf olunur
2. K'envâ-i mihen yek-deme teklîf olunur
3. Ğam çekme dirâzi-i şeb-i hicrâna
4. Çün zülf-i siyâh anuñla târîf olunur

1. Mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'îlü fe'ul
2. Mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'îlü fe'ul
3. Mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'ilün fâ'
4. Mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'îlü fe'ul

-8-

1. Ey tâze nihâl-i çemen-istân-ı cemâl
2. Vey Pâdişeh-i taht-geh-i hışm ü celâl
3. Bir nîm-nigâhumla olup germ-ğazab
4. Tâ böyle neden eylemek izhâr-ı melâl

1. Mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'ilü fe'ul
2. Mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'ilü fe'ul
3. Mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'ilü fe'ul
4. Mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'ilü fe'ul

7 T. 135b

8 T. 135b

-9-

1. 'Aşkuñla ser ü s̄inede ey bālā-ḳadd
2. Zahm-ı sitem ü dāğ-ı ğama var mı'aded
3. Ancaḳ saña s̄inemdeki dāğum görünür
4. Manzūrdur elbette gül-rüy-ı seped

1. Mef' ūlü mefā' ilü mefā' ilün fā'
2. Mef' ūlü mefā' ilü mefā' ilü fe' ul
3. Mef' ūlü mefā' ilü mefā' ilü fe' ul
4. Mef' ūlü mefā' ilün mef' ūlü fe' ul

-10-

1. Pür-zahm-ı dilüñ çeşm-i siyāh bilmez mi
2. Dil-ḫastesin ol ḫūni-nigeh bilmez mi
3. Tā böyle neden eylemek imsāk-ı niyāz
4. Yoḫsa rüşen-i nāzı o meh bilmez mi

1. Mef' ūlü mefā' ilü mefā' ilün fā'
2. Mef' ūlü mefā' ilü mefā' ilün fā'
3. Mef' ūlü mefā' ilü mefā' ilü fe' ul
4. Mef' ūlü mefā' ilü mefā' ilün fā'

9 T. 135b

10 T. 136b

-11-

1. Ey mest-i ğurūr itme izhār-ı melāl
2. Bî-tâb-ı ğamuñ eylese ger'arz-ı me'âl
3. Çün cām-ı mey ü sūrāhi müstelzimdür
4. Dil-dāde-i meh-veşān ü ümmīd ü vişāl

1. Mef'ülü mefā'īlü mefā'īlü fe'ul
2. Mef'ülü mefā'īlü mefā'īlü fe'ul
3. Mef'ülü mefā'īlü mefā'ilün fā'
4. Mef'ülü mefā'ilün mefā'īlü fe'ul

-12-

1. itdükçe gönül çerh-i denī-perverden
2. Āsāyiş ü ārāma recā-yı mesken
3. Eyyām-ı bahārında idüp külhana şevk
4. Sermāda ider cā-yı kühen şahn-ı çemen

1. Mef'ülü mefā'īlü mefā'ilün fā'
2. Mef'ülü mefā'īlü mefā'ilün fā'
3. Mef'ülü mefā'īlü mefā'īlü fe'ul
4. Mef'ülü mefā'īlü mefā'īlü fe'ul

11 T. 136b

12 T. 136b

-13-

1. Şemsîr-i cefâ ile ger ol cev̄r-pesend
2. Şad-pâre iderse tenüm olmaz hürsend
3. Çāk-ı dilümi refü' için rişte ü eşk
4. Her gâh olur sözün müjgānuma bend

1. Mef'ülü mefâ'îlün mefâ'îlü fe'ul
2. Mef'ülü mefâ'îlü mefâ'ilün fâ'
3. Mef'ülü mefâ'ilün mefâ'îlü fe'ul
4. Mef'ülü mefâ'ilün mefâ'îlü fe'ul

-14-

1. Ğam çekme gel ey'ârif-i düşvâr-pesend
2. Taḥsîl-i ma'âriften eger irse gezend
3. Erbâb-ı dilüñ beñzer o şem'a hâli
4. Ol yanmada olmakda cihân fâide-mend

1. Mef'ülü mefâ'îlü mefâ'îlü fe'ul
2. Mef'ülü mefâ'îlü mefâ'îlü fe'ul
3. Mef'ülü mefâ'îlü mefâ'ilün fâ'
4. Mef'ülü mefâ'îlü mefâ'îlü fe'ul

13 T. 136b

14 T. 136b

-15-

1. itdükçe gönül tarḥ-ı edā-yı tāze
2. Dünyāya salar zevk ü şafā-yı tāze
3. Ben bülbül-i nev-nāme-i bağ-ı sühanem
4. itsem ne'aceb müşk-i nevā-yı tāze

1. Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilün fā'
2. Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilün fā'
3. Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ul
4. Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilün fā'

-16-

1. Āşüfte-i gīsū-yı siyāhı sünbül
2. Āzürde-i ḥār-ı gam-ı'aşkı bülbül
3. itmez yine gül-geşt-i çemen nāzından
4. Ferş-i rāh-ı bağ olsa eger berg-i gül

1. Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilün fā'
2. Mef'ülü mefā'ilün mefā'ilü fe'ul
3. Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilün fā'
4. Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilün fā'

15 T. 136b, Ü. 29a

16 Ü. 28b

-17-

1. Zūr-ı ğam ile ı̇kad-i dü-tāhı siper it
2. Te°s̄ir-i hadeng-i dūd-ı āh-ı siper it
3. Bī-derd-i su°āl eyleme hayrānluğımı
4. Ol nergis-i bī-sürme siyāhı seyr it

1. Mef°ülü mefā°ilü mefā°ilü fe°ul
2. Mef°ülü mefā°ilün mefā°ilün fā°
3. Mef°ülü mefā°ilün mefā°ilün fā°
4. Mef°ülü mefā°ilün mefā°ilün fā°

-18-

1. Keyfiyyet-i la°lünle bulup şevk-i cedīd
2. Mest itdi dilüm bāde-i cām-ı ümmīd
3. Zülfün döner ol sünbül-i ğisü-dāra
4. Olduğça miyān-ı haııı-ı sebzünda bedīd

1. Mef°ülü mefā°ilü mefā°ilü fe°ul
2. Mef°ülü mefā°ilü mefā°ilün fā°
3. Mef°ülü mefā°ilü mefā°ilün fā°
4. Mef°ülü mefā°ilün mefā°ilü fe°ül

17 Ü. 28b

18 Ü. 29a

-19-

1. Bāğ-ı ğama feryād-ı dilümdür bülbul
2. Miḥnet-i cigerüm lāle vü āhum sünbül
3. Ālūde-i ḥün olsa nidem pembe-i dāğ
4. Şanur ki gören açıldı bir katmer gül

1. Mef'ülü mefā'īlü mefā'ilün fā'
2. Mef'ülü mefā'īlü mefā'ilün fā'
3. Mef'ülü mefā'īlü mefā'īlü fa'
4. Mef'ülü mefā'ilün mefā'ilün fā'

-20-

1. Bī-vāye-i teğīr-i niyāzum besdür
2. Ey āfet-i dil sūz u güdāzum besdür
3. Gitmez eser-i dāğ-ı ğamuñ sīnede
4. Maḥşerde daḥi bu imtiyāzum besdür

1. Mef'ülü mefā'īlü mefā'ilün fā'
2. Mef'ülü mefā'īlü mefā'ilün fā'
3. Mef'ülü mefā'īlü mefā'ilün fā'
4. Mef'ülü mefā'ilün mefā'ilün fā'

19 Ü. 29a

20 Ü. 29a

-21-

1. Her gāh ki zevk-i mey-i gül-renk iderüz
2. Sākīmüzi bir-işve-ger-i seng iderüz
3. Besdür bu kadar ruḥṣat-ı'ayş ü'işret
4. Yok yire sipihr ile hemen cenk iderüz

1. Mef'ulü mefā'ilün mef'ülü fe'ul
2. Mef'ulü mefā'īlü mefā'īlü fe'ul
3. Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilün fā'
4. Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ul

-22-

1. Bāga eser-i feyz-i şabāyı görsek
2. Ol ḡonce-i gül-zār-ı vefāyı görsek
3. Bülbül gibi bīhūde figān itmez idük
4. Ol ḡonce-i gül-zār-ı vefāyı görsek

1. Mef'ülü mefā'īlü mefā'ilün fā'
2. Mef'ülü mefā'īlü mefā'ilün fā'
3. Mef'ülü mefā'īlü mefā'īlü fe'ul
4. Mef'ulü mefā'īlü mefā'ilün fā'

21 Ü. 29a

22 Ü. 29a

K I T A L A R

-1-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Bi-ḥamdi-llāh ki feyyāz-ı ezelden luṭf-ı bī-ḥadde
Dil-i nāzik-ḥayāl u ṭab'-ı pāküm oldılar mekrün
2. Görindükçe cemāl-i bā-kemāl-i şāhid-i nazmum
Dil ü cān ile erbāb-ı fesāhat olmada maşün
3. Enīs-i ehl-i dildür k'ande olsa zāde-i ṭab'um
Ki kılmış zevk-baḥş ü'ālem-ārā k'adır-i bī-çün
4. Neden kim zāhir olsa mihr-i pür-envār-ı āsārüm
Olur es'ar-ı ğayruñ kevkeb-i şî'r ekber-i mā-dün
5. Hurüş itdükçe eyler kâinâtı ḥurrem ü sîr-āb
Dilümde feyz ü ilhām oldu mānend-i Şaṭ u Ceyhün
6. Nigar-istān-ı çîn-i gül-şen-i cennet disem ca'iz
O deñlü gösterür naḫş-ı ma'anî şekl-i ğün-a-ğün
7. Kumaş-ı şî'r-i renginüm o deñlü pür leṭāfetdür
Aña ṭamga iderdi bulsa mihr ü mähını ger-dün
8. Kelām-ı hikmet-āmizüm görüp teslīm ider cümle
Zamāne ḥalkı olsa Bu'Alī Sina vü Eflāṭün
9. 'Adunuñ benzesin mi şî'r-i nā-hem-vāruna nazmum
Olur mı bāde-i nāba beraber neşve-i'afyon
10. Olursa beyt-i isti'dādı ğayruñ āhenin-hey'et
Anı şemşîr-i tîr-i ṭab'um eyler kaṭ ile mevzün
11. O kudsi tīnetem ḳalbümde fikr-i hicre yir yokdur
Münāsib mi maḥall-i feyzi itmek levsle meşhün

12. Ne kār-ı sehldür a^cdāya mīkdārını bildürmek
Niyāmından zebānum tīg-ı hicvi idicek bīrūn
13. Sühan-dād-ı Hudā'dur müdde'i terk-i nizā'eyle
Tabi' idür selāset şanma ta'līme ola merhūn

-2-

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Künc-i ğamda bī-kes ü tenhā bulup cān u dili
2. Her taraftan miḥnet ü ālām eylerdi zuhūr
3. Ḥayl-i ḥayl ü fevc ü fevc idüp ğam-ı hicrān hücüm
4. Kalmamışdı rāhat u ārām ü idrāk u şu'ūr
5. Yandırınca āteş-i şahbāyı dil-ber destüme
6. Tutdı endüh u elem oldı derūnum pür-sürür
7. 'Akıbet oldı perīşān eyleyüp terk-i'inād
8. Pençe-i sākī-i mehveşden görünce tāze zūr
9. Olmayup bu bezmde şem'i sūrāḥi bī-zīya
10. Meclis-i aḥbābdan tā ḥaşre dek olmaya dūr

-3-

Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

1. Naẓar kılsan 'acebdür ḥāl-i'ālem kim ferāġat yok
2. Gedā-yı bī-ser ü pālarda şāhib-taḥt u efserde
3. Düşüp sevdā-yı cāh-ı i'tibār ü cem'i dünyāya
4. Degil āsūde aslā mübtelādur cümle bir derde

2 T. 97a, A.98b

3 T. 97b

5. Benîm âzâde ancak serv-veş kayd-ı ta'alluğdan
6. Elimde âteşin-bâde hevâ-yı 'aşk ise serde

-4-

Fe' ilâtün mefâ'ilün fe' ilün

1. Şeh-levendâ olursa ihsânũ
2. Keremũnden bu semte eyle hîrâm
3. Cevr-i pişîne pey idüp icrâ
4. Cân gider gelmez iseñ temme-kelam

-5-

Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

1. Ey sũhan-ver geçinen zũmunca
2. Öyle zann itme bula şân-ı sũhanũ
3. Fenn-i şî'r içre o mâhir sen kim
4. Çehreni itdi tefeldân sũhanũ

-6-

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

1. Eyâ nahl-i kerem ezhâr-ı gül-zâr-ı vefâ-dârı
2. Murâdum bu halâş eyle beni kayd-ı mevâcibdan
3. Olup mu'tâd-ı ihsânũ yine eyler recâ senden
4. Bu luğfı müsteħabb'addeyleme farz ile vâcibden

4 T. 97b (4. mısra'da vezin uymuyor)

5 T. 97b

6 T. 97b

-7-

Fe'ılātün fe'ılātün fe'ılātün fe'ılün

1. Bir Hüseyñi nesebüñ oldı gönül meftünü
2. Ki leṭāfette melāḥatde olup ālü'l-āl
3. Taraf-ı bergeh-i sāni'-i bī-hem-tā-dan
4. Zabt için memleket-i ḥüsni hattı oldı miṣāl

-8-

Mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

1. Nigāh-ı ğayrdan kat'-ı nazār dil-ḥaste-gān-ı 'aşk
2. Görenden şakunurlar verd-i rengin-i ruḥ-ı yarı
3. Uyutmam şubḥ olinca'ālemi feryād u nālemle
4. Ki tā ḥābında da seyr itmesünler diyü dil-dārı

-9-

Mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

1. Eger burc-ı ḥamelden ṭāli' olsa mihri her sa'at
2. Açılmaḥ olmuyor devr-i felekten ḥāṭır-ı nā-şād
3. Olur devr-i kadehle ḥāsılı taḥsıl-i germiyyet
4. Elinden düşmesün sāġar cihānda her çi-bād-ābād

7 T. 97b

8 T. 97b

9 T. 97b

MUHAMMES

Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülun

1. Hayfā bulamam derdüme bir çāre-i dil-hwāh
Gitdükçe füzün olmada dilde ğam-ı cān-gāh
Dil-haste de olsam elem-i hecr ile hergāh
Sevdā-yı ser-i zülfüñi elden komam ey māh
Ser rişte-i 'aşk eldedür el minnetüli-llāh
2. 'Aşk ile dilüñ zār idigün her kişi bilmez
Ġamzeñ nice hün-hār idigün her kişi bilmez
Çesmüñ ne füsün-kār idigün her kişi bilmez
'Aşkuñ nice düşvār idigün her kişi bilmez
Bir ben bilürin çektiğümi bir de bir Allāh
3. Gül-geşt-i çemen itmede aḥbāb şafāda
Dil keşmekeş-i silsile-i zülf-i dü-tāda
Gittikçe olup dilde ğam-ı 'aşk ziyāde
Her gice neler çekdigümi küñç-i belāda
Dünyalara her şubḥ yayar āh-ı seher-gāh
4. Āzürde dilüm gāh ğam-ı çerḥ-i kühenden
Geh muḫtaribem ṭurre-i pür-piç ü şikenden
Biñ zaḥm-ı cefā ile o pür mekr ü fitenden
incinmez idüm çıktığına hāne-i tenden
Cān olsa eger nāvek-i cānānla hem-rāh

5. Çeksün mi Vecîhî ğamını kıdd-i dü-tâhuñ
Te'ġiri ne çün bâ'is olur nâvek-i âhuñ
Mecbûri olup ğâh ğam-ı havşala-ġâhuñ
Hem âh iderin kaçtıġına benden ol şâhuñ
Hem havf iderin kim anı bahtı tuta ol âh

TERKİB - İ BENDLER

-1-

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

I

1. Yine dil bir cihân fitnenün 'aşkıyla şeydâdur
Yine nev-mübtelâ-yı 'işve-i çeşm-i dil-ârâdur
2. Giribânçâk ü bir ser-hâk ü âhı hem-ser-i eflâk
Meger şüride-i keyfiyet-i cām-ı tecālîdür
3. Perişân rûzgâr 'âlem-i derd ü belâ olmuş
Giriftâr-ı kemend-i pür-ham zülf-i semen-sâdur.
4. Meger mümkün müdür ya olmamak dil-dâde-i 'aşkı
O dil-ber kim âna dest-i 'inâyet çehre-pîrâdur
5. Vişal-Ümmîdin itmek gerçi ol şüh-cefâ cüduñ
Galat-endîşe sevdâ-yı 'abeg bîhûde gavgâdur
6. Kad-i bâlâ ile mümtâz u hüsnile ser-ameddür
Cefâ vü cevri gibi mübtelâ-yı 'aşkı bî-haddür.

II

1. Dil-i 'uşşâk kaşdına kurulmuş kavş-i ebrûlar
Giriftâr itmege hep 'âlemi âmâde gîsûlar
2. Nigâh u gâmze âfet dîde-i ser-mest şeh-r-âşüb
'izâruñda belâ üzre belâdur hatt-ı hoş-bûlar

3. idüp fitneyle pür- iklīm i cānı nergis-i mesti
Göñüller hân ü mānın gāret eyler çeşm-i cādūlar.
4. Mişāl-i verdi cennet dāima şād ābü hurremdür
Cihānı bülbül-i şeydā ider ol verd-i hod-rūlar
5. Nola giryān u ser-gerdān iderse halk-ı dünyāyı
Ruh-ı hūbāndaki ol haller ol‘anberīn mūlar
6. Bulunmaz hiç nazīri hūsn ü hulķ ile letāfetde
‘Adīl olmaz oña kimse güzellikde melāhetde

III

1. ‘Aceb meh-veş ‘aceb dil-keş ‘aceb şun‘ı ilāhīdür
Hırāmān oldığı yirde güzeller hāk-rāhīdur
2. Güzer-gāhı nola pür olsa ervāh-ı mukaddesden
O şūh-ı nāz perver şehr-i hūsnūñ pādişāhīdur
3. Güher-senc-i tebessüm la‘l-i şūh dürr-i feşānīdür
Şafā-yı hātır-ı erbāb-ı dil çeşm-i siyāhīdür
4. Ser-efrāz olduğun bildirmege ol kadd-ü bālānuñ
iki gīsū-yı müşk-efşān‘anber bū güvāhīdür
5. Nola her demde olmazsam nigāh-ı lūţfuña mazhar
Sitem‘uşşāk-ı zāre dil-berānuñ resm ü rāhīdur
6. Ne deñlü cevr iderse eylesün kim ser-firāzumdur
Gehi der hūsn-i ta‘bīr ile bu nāz-ü niyāzumdur

IV

1. Hayālūn hem-nişīnūm k̄āmetūn h̄atır-nişānumdur
Visālūn fikri künc-i derdü ğamda mihr-bānumdur
2. Bilen ol ğamzelerdür h̄āl-i cān-ı nā-şekībānı
Derūn-ı dilde zīrā maḥrem-i rāz-ı nihānumdur
3. Hevā-yı kākülūndür gerçi ser-gerdān iden ammā
Nigāh-ı dil-firībūn bā'is-i ārām-ı cānumdur
4. Perīşān eyliyen ğīsūlaruñ āh-ı dilūmdür līk
Cemālūn gül-şenin sīr-āb iden eşk-i revānumdur
5. Bu deñlü nāĝme-pīrāyı ider gül-zār-ı kūyuñda
Dimezsın bu daḥi bir'andelīb-i nā-tüvānumdur
6. Egerçi görmedi bir rū-yı dil ol çeşmi āhūdan
Degil h̄ālī dil-i şūrīdemüz yine tek u pūdan

V

1. Nihāl-i k̄āmetūn çekmiş meger bāĝ-ı iremden ser
Ki olmakda dem-ā-dem ser-firāz-u sebz-i hurrem-ter
2. O verd-i tazedden hem-vāre kesb-i renk ü bū itsün
Açıldıkça sipihrūn sebze-zārında gül-ı hāver
3. iderdi vaşf-ı ḥüsñūn yād-ĝār-ı'ālem-i bālā
Vecīhī olsa idi iltifāt-ı ḥāsuñ-a mazḥar
4. Ne fettān olduĝun fehmi itmeyüp iqlīm-i ḥüsni içre
Saña üftādelik'arż eyleyen ey şūh-ı meh-peyker

5. Bu beyt-i dil-güşāsın şa'irüñ güş eylesün benden
Bile tā kim ne derde mübtelādur cān-ı ğam perver

6. Olır mı böyle bir meh-pāre-i mest-i perī-peyker
Ki Cibrīl-i Emīn tīr-i nigāhından hazer eyler

-2-

Mef'ülü mefā'ilün Fe'ülün

I

1. Bir āfetüñ oldı dil esīri
Hüsn ile cihānda yok nazīri
2. Ruhsāre-i nūr-pāşı olmuş
Eflāk-ı hasen meh-i münīri
3. itmekte çü āhū-yı girīzān
Bīm-i müjesi ğārende şīri
4. Çün neşve-i mey ferāh-fezādur
Luḡf-ı sühanān-ı dil-peziiri
5. Mümkün mi nigāh o ğamze-kāre
Elden mi düşer kemān-u tīri
6. Bak ol hād ü hāl ü kadd ü hüsne
Gör hikmet-i sāni'-i kadīri

7. Zahm-ı dilümi görüp iden ta'n
Ahvâlimüñ olmayup habîri
8. Bilmez mi nedür nigâh-ı şühı
Ceşmân-ı sitem penâh-ı şühı

II

1. Çeşm-i siyehi'aceb belâdur
'Uşşâka hemîşe fitne-zâdur
2. Bî-gâne degil nigâhı ammâ
Ol gamze-firîb-i âşinâdur
3. Kârı o nigâh-ı çeşm-i mestüñ
Geh lutf-ı kerem gâhi cefâdur
4. Kurban olayum o nâzenîne
Bir şâhid-i şüh u dil-rübâdur
5. Ser-geşte-i hüsni mihrle mäh
Avâre-i kâküli şabâdur
6. Diller nola añna olsa beste
Şâhin-şikâr bir hümâdur

8a şühı : vaşlı A

8b şühı : vaşlı A

6b bir : pür A

7. Yok hüsne misli çün beşerde
Ol şüha melek disem sezâdur
8. Üftâde-i kaddi nâzenînân
Dil-dâde-i hüsni meh-cebînân

III

1. Allah nedür bu kadd ü kâmet
‘Arz itdiği dem kopar kıyâmet
2. Gül-zâr-ı cihânı zeyn için yâ
Bir tâze nihâl-i bâğ-ı cennet
3. Bir kez bakan ol cemâle eyler
Şarf-ı dil ü câna bezl-i kudret
4. Bülbüllerinün figânın it gûş
Ey tâze gül-i bahâr-ı behcet
5. Luţf ile gehi tebessüm eyle
Ey ğonce-i gül-istân-ı ‘ismet
6. Ey hüsrev-i mülk-i ser-firâzı
‘Uşşâka cefâyı itme ‘âdet
7. Cân ü dil-i derd-mende-gâhı
Luţf-u kerem it budur mürüvvet
8. Kurban olayum o hadd ü hâle
Ol hübî-i hatt-ı bî-misâle

IV

1. Hatt mı yā benefşe-i çemen mi
Yā sırr-ı kelām-ı zü'l-minen mi
2. Olmuş o haṭ aña şaṭr-ı tārīh
Ser-çeşme-i Hızr ol dehen mi
3. Yākut-ı müferreh-i lebūnde
Dendān mı yā lülü-i'aden mi
4. Bir nūr-ı mücessem oldu zāhir
Eyā ki o şūh gül-beden mi
5. Bir āfet-i dil-sitān görüdü
Bilmem o civān'işve-fenn mi
6. Şūrīdeligüm bu deñlü bilmem
Ol çeşm-i siyāh u ğamzeden mi
7. Ṭarz-ı revīşin idüp temāşā
Dil-dāde hemān o şūha ben mi
8. Āmāde-i seyri kudsiyan hep
Pā-būsına teşnedür cihān hep

7 Vezin uymuyor

7a ṭarz-ı : ṭarz u T temāşā : temennā A

8b Pā-būsına der-teşnedür cihān hep A

V

1. Rūyuñ gibi var mı verd-i ḥandān
Kaddūñ gibi gül-bün-i ḥıramān
2. Bir sencileyin güzel olur mı
Hem nükte-güzār u hem sūhandān
3. Āhenk terennüm itseñ eyler
Teşīr-i mukaddesānı ḥayrān
4. Tābīr-i edā-yı dil-firābūñ
Ser-nāme-i ḥüsne oldu ünvan
5. Her nükte-i lāl-i ruh bahşuñ
Mihr-i dehen-i sūhan-güzerān
6. Bu dāniş ü fehmler cihānda
itmiş seni Ḥaḳḳ güzīn-i ākrān
7. Seyr eyleyüp ol cemāl-i ḥūbı
Taḥsīn ile diyeler ḥarīfān
8. Vaşliye sezādur olsa bende
Mānend-i Vecīhi ber-figende

B E Y I T L E R

MATLA'-I MÜFREDÂT

-1-

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Âh-ı âteş-zâd kaldı ol büte teşîrden

Fâriğ oldum dil-beri teşhîr için tedbîrden

-2-

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

O hatt-ı sebz-i zibâyile hem-çün Hızr-ı ferrûh-pey

Hayât-ı cavidânı virdi câna La'l-i 'abdül-hay

-3-

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Bahır pür-cüş olsa şevkindan 'aceb mi bî-karâr

Girdi çün âgüşına bir böyle dürr-i şâh-vâr

1 T. 133b, Ü. 29a

1b oldum-Ü

2 T. 133b, Ü. 29b

3 T. 133b, Ü. 29b

-4-

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

Tāb-ı tebden ol meh-i nā-mihr-bānum hastedür

Başuma teng olsa'ālem n'ola cānum hastedür

-5-

Mef'ūlü mefā'īlü mefā'īlü fe'ülün

Bī-tāb o kadar almak ile āşıkuñ āhın

Meh-pārecigüm kullanamaz tīr-i nigāhın

-6-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

Raķībi hem-dem itmeme diyü vād itmişti cānāne

Bozup 'ahdın bile şalındı yine uydu şeytāne

-7-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

Felek her nā-ķabūli mülk-i cümle eylesün memnūn

Yiter ehl-i dile zīrā otağı Neylī-i gerdün

4 T. 133b, Ü. 29a

5 T. 133b

6 T. 133b, Ü. 29a

7 T. 133b, Ü. 29b

-8-

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Himmet eyle olmağa vādī-i şī'ruñ mähiri

Olma 'ālemdē Füzūnī gibi minḥaş şāiri

-9-

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Şafḥa-i ruḥsāri kim bir verd-i āl-ı tāzedür

Haṭṭ-ı 'anber büylar anda mişāl-i tāzedür

-10-

Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

Minā-yı dil-i düşmeni seng-i ğam-ı dil-ber

itsün ko şikeste diyelüm "in kesere ş-şer"

-11-

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

Helāk-i çeşmī olup zülf-i yāre bend ola gör

Bu 'arsa-gehde dīlā şayd-ı der-kemend ola gör

8 T. 133b

9 T. 133b

10 T. 133b

11 Ü. 29a

-12-

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

Kūyına varduḡça baḡmaz ol büt-i ḡn-rīzimüz

Tuḡfe-i cān-ı ḡkīr olmasa dest-āvīzimüz

-13-

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

Dil virüp bū-yı leb-i la'lini aldum rāyḡān

Reḡk idüp aña raḡīb-i rū-siyehē virdi can

-14-

Fe'īlātün fe'īlātün fe'īlātün fe'īlün

Şanma ḡaḡdur ḡrinen la'l-i ḡher-bārında

Aḡs-i ebrūsıdur āyine-i ruḡsārında

-15-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

Şerār-ı 'aşḡla ḡkīster itmiş cismini bülbul

Mükedderdür meḡer jengārdan mir'ātı rū-yı ḡl

12 Ü. 29b

13 Ü. 29b

14 Ü. 29b

15 Ü. 29b

-16-

Mef-ülü fâ-ilâtü mefâ-ilü fâ-ilün

itdi nigâh-ı luḫfı derünüm karîn-i şevk
Açıldı gül-şenümde gül ü yâsemin-i şevk

-17-

Fâ-ilâtün fâ-ilâtün fâ-ilâtün fâ-ilün

Nakd-i cânı hep metâ-ı vaşle işâr eyledük
Bey-gâh hüsnine yâr ile bâzâr eyledük

-18-

Fâ-ilâtün fâ-ilâtün fâ-ilâtün fâ-ilün

Renk-i rüyın saña teşbîh itmek olmaz güllerün
Gül-şen-i hüsnine yiter başdan şeref sünbüllerün

-19-

Fâ-ilâtün fâ-ilâtün fâ-ilâtün fâ-ilün

Gül gibi şad-çâk-i dest-i rûz-gâr olduk yiter
Bihûde bülbül gibi nâlân ü zâr olduk yiter

16 Ü. 29b

17 Ü. 29b

18 Ü. 29b

19 Ü. 29b

-20-

Mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

Pirāye-i hüsni k'ola müjgān-ı siyāhı

Hürşid-i cihān-tābuñ olur sāye-penāhı

-21-

Fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilün

Māh-rūlar şubḥ-dem gül-geşt-i gül-zār itdiler

Bülbüli 'arz-ı gül-i ruhsārle zār itdiler

-22-

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

Mezāruñ üzre āḥir kұrmışıdı ger sipihr-i dūn

'Aceb 'işret-geh idi halka zīr-i ḥayme-i gerdūn

20 Ü. 29b

21 Ü. 29b

22 Ü. 29b

MÜFREDÂT

-1-

Mefâ'îlün fe'îlâtün mefâ'îlün fe'îlün

Cefâ vü cevrine çarhun tayanmadan kaldum

Meded getür baña sâkî âsâ-yı pîrânî

-2-

Mef'ûlü fâ'îlâtü mefâ'îlü fâ'îlün

Âh-ı şerer-feşânla gül-zâr-ı dehrde

Her nahl-i tâze-i güli bî-rağbet eyledük

-3-

Müfte'îlün mefâ'îlün müfte'îlün mefâ'îlün

Oldı güşâde-gül gibi dâğ derûn-ı sînemüz

Dîde-i itibârdan nîm-nigâha değmedük

-4-

Fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün

Fehm olunmazdı rumûz-ı işvesi ger-olmasa

Müşkilât-ı fenn-i aşka hatt-ı düstûru'l-âmel

1 T. 134a

2 T. 143a, Ü. 30a

3 T. 134a, Ü. 30a

4 T. 134a, Ü. 30a

-5-

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Bahâr oldı yine şıyt ü sadâdan yok eğer aşla
Şeh-i gül var ise bülbülleri nefy itdi gül-şenden

-6-

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Çok bu deñlü mâ'il olmazdı ahâli cevrine
Olmasaydı ger sipihr-i dñn Kadı-zâdeli

-7-

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

idersin bir demünle gerçi niçe mürde-i ihyâ
Şakın İsâ'cuğum ammâ benüm bu mürde-rîğünden

-8-

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Nefret itdüm o kadar ülfet-i'âlemden kim
Mahremüm gelse eger yanıma bî-gâne gider

5 T.134a, Ü

6 T.134a, Ü.30a

7 T.134a

8 Ü.30a

-9-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

Bilindi rāz-ı aşkum halka āh-ı āteşinümden
Benüm şimden girü bilmem Vecihī diye nem şaklı

-10-

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Üstüme şu'le şalar pertev-i hürsīd-nesāt
Cām-ı bādeyle kaçan sākī-i meydāne gelür

-11-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

Nihāl-i gönceden güyā açılmış kırmızı güller
O nahl-i tāze-i hüsnüñ elinde cām-ı pür-bāde

-12-

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Geş-i deş-i aşkle kalmazdı dil Mecnün'dan
Anı ammā kim o gīsū-yı ham-ender-ham tutar

9 Ü.30a

10 Ü.30a

11 Ü.30a

12 Ü.30a

-13-

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

Müzeyyen cānībini şem'le mihrāb olur rüyı
ider zülfünde diller āh-ı āteş-pāreler peydā

-14-

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Dāğlarla sīnemüz evc-i maḥabbetdür bizüm
'Aks-i rüyüñ anda mihr-i'ālem-ārādur hemān

13 Ü.30a

14 Ü.30a